

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ
MUZEUM A KNIHOVNA
J. A. KOMENSKÉHO**

Rozbor hospodaření

**Národního pedagogického muzea a knihovny
J. A. Komenského
za rok 2015**

Obsah:

ČÁST A. ÚVODNÍ USTANOVENÍ	4
A.1 Údaje o zpracovateli	4
A.2 Pedagogické muzeum	5
A.2.1 <i>Sbírkotvorná činnost, péče o sbírky a jejich uložení</i>	5
A.2.1.1 <i>Sbírkotvorná činnost, evidence sbírek</i>	6
A.2.1.2 <i>Inventarizace sbírek</i>	8
A.2.1.3 <i>Evidence pohybu sbírek, badatelé, poskytování odborných konzultací</i>	9
A.2.1.4 <i>Ochrana sbírek, konzervování, restaurování</i>	15
A.2.2 <i>Odborná a vědeckovýzkumná činnost</i>	16
A.2.2.1 <i>Příprava a realizace odborných konferencí</i>	16
A.2.2.2 <i>Zpracovávání scénářů výstav</i>	17
A.2.2.3 <i>Další vědecká, výzkumná a odborná činnost</i>	17
A.2.3 <i>Kulturně-vzdělávací a prezentační činnost</i>	18
A.2.3.1 <i>Metodická a informační činnost</i>	18
A.2.3.2 <i>Přednášková činnost</i>	19
A.2.3.3 <i>Prezentační činnost a spolupráce s médii</i>	19
A.2.3.4 <i>Ostatní kulturně-vzdělávací a prezentační aktivity</i>	20
A.2.4 <i>Zahraniční spolupráce</i>	21
A.3 Pedagogická knihovna	24
A.3.1 <i>Základní informace o činnosti</i>	24
A.3.2 <i>Knihovní fond</i>	27
A.3.3 <i>Služby uživatelům</i>	29
A.3.3.1 <i>Studovna</i>	29
A.3.3.2 <i>Půjčování knih</i>	30
A.3.3.3 <i>Informační, referenční, reprografické a rešeršní služby</i>	30
A.3.3.4 <i>Centrum pro školní knihovny (CŠK)</i>	31
A.3.3.5 <i>Elektronická pedagogická knihovna (e-PK)</i>	31
A.3.4 <i>Spolupráce s českými a zahraničními institucemi</i>	31
A.3.5 <i>Sukova studijní knihovna literatury pro mládež</i>	32
A.4 Oddělení IT	33
A.5 Výstavní, publikační a vědecká činnost a spolupráce se školami	34
A.5.1 <i>Výstavní činnost</i>	34
A.5.2 <i>Publikační činnost</i>	36
A.5.3 <i>Aktivity k historickým výročím</i>	39
A.5.4 <i>Účast pracovníků NPMK na odborných seminářích, konferencích, vzdělávacích a ostatních akcích</i>	41
A.5.5 <i>Resortní projekty a digitalizace</i>	48
A.5.5.1 <i>Projekty</i>	48
A.5.5.2 <i>Digitalizace</i>	51
A.5.6 <i>Akreditované programy</i>	51
A.5.7 <i>Spolupráce se školami</i>	52
A.5.7.1 <i>Vzdělávací pořady</i>	52
A.5.7.2 <i>Podpora čtenářské gramotnosti</i>	53
A.5.7.3 <i>Specializované webové stránky</i>	54
A.6 Budování Památníku Hodonín u Kunštátu a jeho stálé expozice	54
A.6.1 <i>Stavebně technické aktivity</i>	55
A.6.2 <i>Scénář expozice</i>	55
A.6.3 <i>Členství v IHRA</i>	56
A.6.4 <i>Propagace Památníku</i>	56
A.6.5 <i>Další aktivity související s budováním Památníku</i>	57

A.7	Objekt Jeruzalémská 12, Praha 1 – příprava redislukace Pedagogické knihovny	57
A.8	Rekonstrukce přízemí objektů Valdštejská 18 a 20, Praha 1	58
ČÁST B. KOMENTÁŘ K TABULKÁM.....		58
B.1	Údaje o zpracovateli (tabulka č. 1).....	58
B.2	Celkové finanční prostředky organizace za hlavní činnost (tabulka č. 2).....	59
B.2.1	<i>Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – sumář (tabulka č. 2.1) (prostředky poskytnuté z kapitoly MŠMT)</i>	<i>61</i>
B.2.2	<i>Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – sumář (tabulka č. 2.2) (prostředky poskytnuté MIMO kapitolu MŠMT)</i>	<i>61</i>
B.3	Přehled o závazcích a pohledávkách (tabulka č. 3).....	61
B.4	Přehled o čerpání účelových prostředků (tabulka č. 4).....	62
B.5	Čerpání účelových prostředků – přehled o prostředcích spolufinancovaných z rozpočtu EU a ostatní zahraniční programy (tabulka č. 5)	63
B.6	Peněžní fondy (tabulka č. 6).....	63
B.7	Přehled o použití prostředků z mimorozpočtových zdrojů (tabulka č. 7).....	63
B.8	Hospodářský výsledek a návrh přidělu do peněžních fondů (tabulka č. 8)	64
B.9	Majetek, s nímž je zpracovatel příslušný hospodařit.....	64
B.10	Provedení řádných a mimořádných inventarizací majetku a závazků	64
B.11	Pořádání mezinárodních konferencí a zahraniční aktivity	65
ČÁST C. TABULKY		69
PŘÍLOHY		70
Projekty.....		70
<i>Projekt Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu.....</i>		<i>70</i>
<i>Projekty retrokonverze</i>		<i>73</i>
<i>Projekt Retrokonverze fondu PK.....</i>		<i>73</i>
<i>Retrospektivní konverze unikátní kartotéky učebnic – grantový projekt MK – VISK.....</i>		<i>74</i>
<i>Projekt Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek</i>		<i>76</i>
Osnovy akreditovaných programů.....		77
<i>Historie českého školství a vzdělanosti součástí výuky dějepisu:</i>		<i>77</i>
<i>Významné osobnosti moderních dějin. Evropský humanista Přemysl Pitter v kontextu 20. století</i>		<i>77</i>
<i>Současná literatura pro děti a mládež</i>		<i>78</i>
Seznam zkratk		79

Část A. Úvodní ustanovení

A.1 Údaje o zpracovateli

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (NPMK) je státní příspěvkovou organizací přímo řízenou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. NPMK vzniklo k 1. 7. 2011 delimitací bývalé Národní pedagogické knihovny Komenského, divize Ústavu pro informace ve vzdělávání k Pedagogickému muzeu J. A. Komenského v Praze (PM JAK)¹, a to na základě *Opatření Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy kterým se mění činnost Ústavu pro informace ve vzdělávání a Pedagogického muzea J. A. Komenského a zahajuje se reforma správy informací ve vzdělávání.*

NPMK je badatelským centrem, které se na centrální úrovni zabývá dějinami českého školství, pedagogiky, učitelstva a vzdělanosti v návaznosti na život, dílo a odkaz J. A. Komenského; věnuje se rovněž dokumentaci těchto oborů. Jeho součástí je rovněž veřejná Pedagogická knihovna J. A. Komenského.

Sbírkový fond odborného historicko–pedagogického oddělení (pedagogické muzeum) tvoří podsbírky Knihy (fond je specializovaný na vývoj českého školství), Písemnosti a tisky (dokumenty a pozůstalosti osobností, dokumenty různých typů a druhů škol apod.), Archiv P. Pittra a O. Fierzové (česká a švýcarská část), Historická podsbírka (fondy školních obrazů, grafiky, umělecká sbírka, umělecké tisky), Mapy, Školní pomůcky a inventář (včetně lavic, tělocvičného náradí ap.), Fotografie. Muzeum se ve své odborné činnosti řídí *Zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy* a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (zákon č. 122/2000 Sb.) a dalšími předpisy Ministerstva kultury (zejména Vyhláškou č. 96/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů ze dne 12. dubna 2013 a souvisejícími metodickými pokyny).

Veřejná Pedagogická knihovna J. A. Komenského (sídlí na adrese Mikulandská 5, Praha 1) shromažďuje knihy a časopisy z pedagogiky a příbuzných oborů společenských věd. Její fond tvoří cca 520 tisíc svazků a obsahuje mj. knihy, periodika, elektronické dokumenty a mapy. Pedagogická knihovna je podle *Zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, ve znění pozdějších předpisů (knihovní zákon)* specializovanou knihovnou se zaměřením na výchovu, vzdělávání, školství.

NPMK je členem Asociace muzeí a galerií ČR (AMG); Svazu knihovníků a informačních pracovníků (SKIP); Sdružení knihoven ČR (SDRUK). V souvislosti s budováním Památníku Hodonín u Kunštátu NPMK spolupracuje s Mezinárodní aliancí pro připomínku holocaustu (International Holocaust Remembrance Alliance – IHRA).

Organizační struktura NPMK:

- 1) historicko-pedagogické odd.
- 2) veřejná pedagogická knihovna (Pedagogická knihovna J. A. Komenského)
- 3) ekonomicko-správní odd.
- 4) odd. IT
- 5) kulturně-vzdělávací oddělení
- 6) Památník Hodonín u Kunštátu.

¹ PM JAK bylo státním resortním muzeem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy od r. 1991.

Budování Památníku Hodonín u Kunštátu pod vedením manažera projektu spadá přímo do kompetence ředitelky NPMK. Budováním Památníku Hodonín u Kunštátu bylo NPMK pověřeno usnesením vlády ČR č. 158 ze dne 2. března 2011 (viz též níže).

V r. 2015 NPMK plnilo úkoly v hlavních oblastech kmenové činnosti, zejména v péči o sbírky, realizaci výstav a akcí v rámci kulturněvzdělávacích projektů.

V r. 2015 NPMK plnilo zejména tyto prioritní úkoly:

- 1) spoluorganizovalo významnou mezinárodní konferenci *Výchova a vzdělávání v poutech totalitárního myšlení a systémů. Obecně pedagogická a historická analýza vybraných výchovných a vzdělávacích koncepcí a školských systémů, které propadly nebezpečnosti totalitarismu či v průběhu 20. století pod totalitními systémy fungovaly*, Technická univerzita v Liberci, 1. – 2. června 2015
- 2) plnilo usnesení vlády ČR ze dne 2. března 2011 č. 158 o změně usnesení vlády ze dne 4. května 2009 č. 589 k úpravě pietních míst v Letech u Písku a v Hodoníně u Kunštátu (podrobně viz část A.7 – Budování Památníku Hodonín u Kunštátu)
- 3) realizovalo nutnou rekonstrukci objektu Jeruzalémská, a to z důvodu přípravy redisolokace Pedagogické knihovny
- 4) odborná oddělení NPMK realizovala celkem čtyři resortní projekty: projekt *Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek; Retrokonverze listkového katalogu hlavního fondu Pedagogické knihovny; Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu a Český učitel a republika – k 100. výročí založení Československa* (v r. 2015 bez finančního čerpání).
- 5) realizovalo 2. cyklus vzdělávacích programů akreditovaných pro účely dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (ve smyslu zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů)
- 6) realizovalo kulturně-vzdělávací aktivity v souladu materiálem *Významná historická výročí v letech 2014-2018*, č.j.: MSMT-10639/2014)
- 7) zahájilo vydávání odborného časopisu *Historia scholastica* zaměřeného na dějiny školství (HS 1/2015, HS 2/2015).

A.2 Pedagogické muzeum

A.2.1 Sbírkotvorná činnost, péče o sbírky a jejich uložení

A.2.1.1 Péče o sbírky

Péče o sbírky se uskutečňovala v souladu s vnitřními předpisy NPMK. Zasedání Poradního sboru NPMK pro sbírkotvornou činnost se konalo v roce 2015 dvakrát, a to dne 9. července 2015 a 30. listopadu 2015.

V depozitářích (Roháčova ul., Praha 3, Lhota u Dolních Břežan) byly prováděny pravidelné kontroly (monitorování klimatických podmínek – teploty a relativní vlhkosti) a odstraňovány případné nedostatky.

V únoru 2015 provedlo MK aktualizaci sbírky NPMK v CES. V CES je k 31.12.2015 zapsáno 30 383 položek.

A.2.1.1 Sbírkotvorná činnost, evidence sbírek

Oddělení muzea rozšiřovalo své sbírky v souladu se zřizovací listinou NPMK o předměty a dokumenty z oblasti historie školství, učitelstva a vzdělanosti a další materiály dokládající vývoj a současný stav pedagogiky. Rozšiřování sbírek se děje jednak prostřednictvím darů, jednak nákupy (zejména z resortního projektu *Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek*) a dále zpracováním dosud nezpracovaných fondů. V r. 2015 NPMK evidovalo 2071 přírůstek získaných nákupy, dary a evidováním nezpracovaných fondů.

Historická podsbíрка

1. st. evidence: 260 přírůstků (262 ks)

2. st. evidence: 823 záznamy

Komentář:

Podsbíрка byla rozšiřována zejména nákupy (z projektu *Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek*). Rozšířeny byly fondy umělecké sbírky, školních obrazů, umělecké grafiky a tisků.

Za rok 2015 bylo zapsáno celkem 260 přírůstkových čísel (tj. 262 kusy).²

Z nejvýznamnějších přírůstků za rok 2015 lze uvést:

- koupě velmi vzácných a těžko dostupných originálů školních obrazů, především byly opět doplňovány soubory názorných obrazů ze zoologie a obrazy historicko-dějepisné, převážně z přelomu 19. a 20. století
- do fondů Umělecké sbírky a Umělecké grafiky byly získány předměty související se studentem Opletalem a 17. listopadem 1939 (100. výročí narození J. Opletala 1915-1939).

Zápisy do 2. stupně evidence (tj. zápis i aktualizace již existujících karet) jsou prováděny včetně skenovaných/fotografovaných obrázků a jde jednak o nové přírůstky jednak o nezpracované fondy.

Fotografie

1. st. evidence: 40 přírůstků (171 ks)

2. st. evidence: 1077 záznamů

Komentář:

Podsbíрка byla rozšiřována zejména koupí. Získáno bylo 40 přírůstkových čísel, tj. 171 kus. Zápisy do 2. stupně evidence (tj. zápis i aktualizace již existujících karet) jsou prováděny včetně zařazování digitalizovaných fotografií.

Akviziční činnost byla zaměřena na získávání fotografií školních budov (zejména pohlednic), zapisovány byly i dosud nezpracované fondy. Ze zajímavých přírůstků lze jmenovat fotoalbum dívčího penzionátu ve Veltrusích u Prahy kol r. 1900, pohlednice dokumentující historické události (foto školních dětí uprchlých z Haliče v r. 1914, pohled na budovu školy ve Velké Polomi zničenou při bojích v dubnu 1945, poslední foto lidických

² Přehled přírůstků v r. 2015:

- umělecká sbírka	38 inv. čísel (tj. 40 kusů)
- školní obrazy-různé	214 inv. čísel
- umělecká grafika	6 inv. čísel
- tisky	2 inv. čísla

školáků před zničením obce) či pohlednice dle originální fotografie, kterou NPMK má ve sbírce.

Knihy **1. st. evidence: sbírková 747 inv. č. (1358 kusů); příruční 91 kus**
2. st. evidence: sbírková 747 inv. č. (1358 kusů); příruční 91 kus

Komentář:

Fond sbírkové části knihovny i příruční knihovny byl rozšířen o dary a nákupy knih a periodik. Fond starých tisků byl obohacován převáděním starých tisků z fondu Pedagogické knihovny. Tento převod je uskutečňován v souvislosti se sjednocením a zkvalitněním péče o staré tisky v NPMK (na základě Příkazu ředitelky NPMK č. 6/2014).³

Z nejzajímavějších přírůstků lze zmínit tyto publikace:

- soubor 22 disertačních prací z let 1716-1764
- soubor 4 sešitů vydaných pro Školský spolek Komenský ve Vídni z cca 1. poloviny 30. let 20. století (s poznámkami)
- omalovánky *Malba barevnými tužkami pro děti*, přelom 19. a 20. století
- reklamní pomůcka *ČSD tvoje budoucnost* propagující různé učební obory spjaté s Čsl. dráhami a výhod, které jsou při jejich studiu poskytovány (např. bezplatné ubytování a stravování, měsíční kapesné), 50.-60. léta 20. století
- soubor komeňián v japonštině:
 - Sebrané komeňiologické studie Jana Patočky
 - Pampaedia (Vševýchova, část Obecné porady o nápravě věcí lidských)
 - Informatorium školy mateřské
 - studie Komenského pohled na svět a myšlenky o výchově. Věci, slova a knihy v 17. století.

Písemnosti a tisky

1. st. evidence: 77 přírůstků
2. st. evidence: 343 záznamů

Komentář:

V r. 2015 byla sbírka rozšiřována o dary a nákupy. Podsbírka byla významně obohacena třemi dary (celkem 202 kusy),⁴ z nichž nejcennější je dokumentace české školy v Londýně (dar pí Pavlíkové). Dále, vedle běžných nákupů rozvrhů a vysvědčení, do sbírek přibyla například unikátní žákovská (pionýrská) práce ze 70. let 20. století, která mapuje pomníky 1. a 2. světové války v okolí Prahy.

Ve druhém stupni (systematická evidence) pokračovalo zpracování rozsáhlé sbírky vysvědčení (343 inv.č.). Vysvědčení byla zároveň zapisována do podkladů pro převedení do prohlížečského programu v systému AV media (174 kusů v r. 2015) ve stálé expozici (celkem je v tomto systému zpracováno 2099 kusů vysvědčení).

Na digitalizačním pracovišti v Mikulandské ul. (PK) byla dokončena digitalizace *Denníku SVŠ*.

³ Předávání starých tisků bude nadále pokračovat, protože při revizích v PK jsou dohledávány další svazky.

⁴ Šlo o dary paní I. Švarcové – učitelská pozůstalost (98 ks), paní M. Procházkové – různé „učitelské tiskopisy“, např. formulář na školní výlet apod. (18 ks), paní D. Pavlíkové – česká škola v Londýně (86 ks).

Školní pomůcky a inventář

1. st. evidence: 197 přírůstků
2. st. evidence: 197 záznamů

Komentář:

Podsbírka se v roce 2015 rozšířila koupí (jednak přes aukční portál Aukro, jednak i od soukromých osob, které se na muzeum obrátily přímo – koupí získáno 32 přírůstků), většinu přírůstků tvořily dary (jde zejména o vyřazené pomůcky ze škol).

V r. 2015 byl největším darem soubor školních filmů z Muzea Českého krasu v Berouně, které likvidovalo okresní půjčovnu školních filmů Beroun.

Mapy

Komentář:

Podsbírka v r. 2015 nebyla rozšiřována, práce v podsbírce se soustředila na restaurování části nejvíce poškozených map (viz část A.2.1.4 – Ochrana sbírek, konzervování, restaurování).

I v roce 2015 pokračovala spolupráce s dr. Tomášem Grimem z archivu Katastrálního úřadu, který muzeu příležitostně předává duplikáty nebo školní mapy, které jeho instituce vyřazuje ze své sbírky, nebo školní mapy, které do své sbírky nezařadí. V roce 2015 se spolupráce týkala zejména odborných konzultací.

Archiv Přemysla Pittra a Olgy Fierzové

1. st. evidence: 6 přírůstků
2. st. evidence: 125 záznamů (fotoarchiv)

Komentář:

Sbírkový fond byl v roce 2015 rozšiřován pouze nákupem a dary knih ze současné produkce (6 přírůstků), dary pamětníků a spolupracovníků Přemysla Pittra a Olgy Fierzové v r. 2015 nebyly žádné. Práce ve sbírkovém fondu APP pokračovala zpracováním fotoarchivu.

A.2.1.2 Inventarizace sbírek

V r. 2015 nadále probíhala inventarizace sbírek dle *Plánu inventarizace sbírkových fondů NPMK, Dodatku č. 1 a Dodatku č. 2* k tomuto Plánu. Plán inventarizace nebyl zcela splněn. Hlavním důvodem je zejména zvýšený podíl odborných pracovníků při aktivitách spojených s budováním Památníku romského holocaustu v Hodoníně u Kunštátu.⁵ Dalším důvodem je fakt, že vzhledem k nedostačující předchozí evidenci je předmětů k revidování podstatně více, než byl původní předpoklad.⁶

V **Historické podsbírce** bylo v r. 2015 zrevidováno celkem 714 inv. č. z fondu školních obrazů. Konkrétně byly zrevidovány tyto fondy: O VI/B-zeměpis Evropa (253 inv.č.), O VI/C-zeměpis svět (80 inv.č.), O VI/D-astronomie, mapy, rasy (123 inv.č.), O VII/D-prehistorie a archeologie (67 inv.č.), O VIII/A-fyzika (101 inv.č.), O VIII/B-chemie (83 inv.č.), O VIII/C-geologie, mineralogie (7 inv.č.). Revize probíhá zároveň s čištěním a restaurováním sbírkových předmětů.

⁵ Viz část Údaje o zpracovateli.

⁶ V září 2005 byl zpracován materiál „Nedostatky zjištěné v průběhu realizace předávacího protokolu“ (předán sk. 2 MŠMT) a předložen ke schválení projektu na r. 2006 – Rozvoj a modernizace informačního systému badatelského centra o dějinách českého školství a vzdělávání v Pedagogickém muzeu J. A. Komenského v Praze.

V podsbírce **Fotografie** byla v r. 2015 revidována podstatná část fondu. Ve fondu fotografií byly revidovány celkem 24 depozitární krabice: S2/III–S2/V, S2/1–3, S2/4–6, S2/7–9, S2/10–11, S2/12–13, S2/14–15, S2/16–18, S2/19–21; ve fondu fotokopií celkem 21 depozitární krabice: S1/II–S1/XII, S1/1–6, S1/7–10.⁷ K vyřazení ze sbírky bylo navrženo celkem 650 ks (šlo o položky opakovaně nedohledané). Dle potřeby byly fotografie umístovány do nových obalů.⁸

V podsbírce **Knihy** byla v roce 2015 započata inventarizace fondů 23-školství základní (7 inv.č., tj. 27 ks – bude dokončeno v r. 2016) a 26-Školy vysoké, vědecké ústavy (318 inv.č., tj. 371 ks – bude dokončeno v r. 2016) a byla provedena inventarizace fondů 24-Školství střední (119 inv.č., tj. 133 ks) a 25-Školství odborné (241 inv.č., tj. 346 ks). Dále byly provedeny mimořádné inventarizace fondů 03-Dějiny školství (2329 inv.č., tj. 3262 ks) a 03K-J.A.Komenský (1178 inv.č., tj. 1665 ks). Mimořádná inventarizace se uskutečnila v souvislosti s přestěhováním výše uvedených fondů 03 a 03K z Valdštějnské ul. do kapacitně i klimaticky vhodnějších prostor depozitáře ve Lhotě u Dolních Břežan (hala I). Mimořádná inventarizace byla provedena před stěhováním a po něm.

Celkem bylo inventarizováno 7699 inv. č., tj. 10 731 ks (řádná i mimořádná inventarizace). Všechny předměty prošly očištěním a knihy vyžadující speciální péči byly uloženy do ochranných obalů. Rovněž byly katalogizovány v evidenčním programu BACH a byly vytištěny nové evidenční karty (netýká se fondů mimořádně inventarizovaných, tj. fondů 03 a 03K, které měly evidenční karty již vytištěné během předchozích, řádných inventarizací).

V podsbírce **Písemnosti a tisky** byla dokončena inventarizace fondu 21-vysvědčení, v r. 2015 bylo zinventarizováno 292 inv. č. (celkem bylo zinventarizováno 437 inv.č.) Pokračovala inventarizace fondu LM-Ligy lesní moudrosti,⁹ bylo zinventarizováno dalších 100 inventárních čísel.

V podsbírce **Školní pomůcky a inventář** jsou zatím pouze nové přírůstky, inventarizace proto není nutná. (Fond Trojrozměrné pomůcky převedený do podsbírky Školní pomůcky a inventář byl kompletně zrevidován před svým převedením.)

Podsbírku **Mapy** tvoří nové přírůstky a bývalý fond Mapy z Archivu písemností, který byl kompletně zrevidován před svým převedením. Inventarizace tedy není nutná.

A.2.1.3 Evidence pohybu sbírek, badatelé, poskytování odborných konzultací

V souladu s platnou zřizovací listinou a v návaznosti na Plán činnosti na r. 2015 poskytovali správci všech podsbírek oddělení muzea služby badatelům (celkem 66 badatelů během 90 návštěv) a zajišťovali jim příslušné zázemí. Muzeum spolupracovalo též s dalšími subjekty na základě jejich žádostí.

⁷ Ve fondu fotografií bylo zrevidováno celkem 2205 ks, ve fondu fotokopií 3426 ks; celkem: 5631 ks.

⁸ Kurátorka podsbírky Fotografie navíc zpracovává za NPMK souhrnné materiály, včetně podkladů předkládaných na MŠMT (GP, PV apod.), vede agendy související s činností Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost, evidencí a aktualizací sbírky NPMK v CES, činností Komise pro přípravu Památníku Hodonín (resp. Pracovní skupiny ředitelky NPMK pro Památník) aj. Vzhledem k rekonstrukci přizemních prostor sídla NPMK a uzavření muzea pro veřejnost, mohla být pracovnice kulturně-vzdělávacího odd. vyčleněna na revizi podsbírky Fotografie.

⁹ Liga lesní moudrosti je organizace podobná skautingu, která vychovává mládež v duchu zálesáctví. Její tradice sahá v českých zemích až do roku 1912. Fond obsahuje dokumenty, korespondenci.

Konkrétně se jednalo o tyto činnosti:

Historická podsbírka

10 badatelů

Komentář:

Badatelé studovali zejména fond školních obrazů pro výstavní a publikační účely. Bylo jim zpřístupněno na 400 předmětů (v elektronické podobě). Pro badatele byly provedeny předběžné rešerše. Konkrétně:

- Kateřina Obermajerová, Davle, výstava *Prohledej půdu* (školní obrazy 9 ks)
- Husitské muzeum v Táboře, výstava *Jan Hus 1415-2015* (školní obrazy 21 ks)
- Comenius Museum, Naarden, výstava *Het Woord en de Waarheid (the Word and the Truth)* (Umělecká sbírka a školní obrazy s tématem Hus, husitství, Bílá Hora 50 ks)
- Comenius Museum, Naarden výběr souboru holandských školních obrazů z fondu NPMK- (15 ks)
- Magistrát a Archiv hl. m. Prahy, výstava *Praha Husova a husitská, 1415-2015* (82 ks)
- Aleš Zach (autor), publikace *Slovník českých nakladatelství 1849-1949*, školní obrazy z nakladatelství Karla Janského
- Jaroslav Panenka (kronikář), *kronika obce Charvatce*, školní obrazy od Leopolda Doležala, učitele v Charvatcích (53 ks)
- Nakladatelství Academia, publikace *Pavla Vošahliková: Rákoska v dílně lidskosti* (23 školních obrazů).

Pro pracovníky PK byly provedeny tyto rešerše:

- výběr z fondu HS pro PK (E. Rezková) - téma *Řemesla*
- výběr z fondu HS pro PK (E. Rezková, Z. Švastová) - téma *Karel IV.* (přednáška a kalendář-nerealizován).

Jednorázové reprodukční právo bylo poskytnuto těmto subjektům:

- Kateřina Obermajerová, Davle, výstava *Prohledej půdu* (školní obrazy 9 ks)
- Husitské muzeum v Táboře, výstava *Jan Hus 1415-2015* (školní obrazy 2 ks)
- Comenius Museum, Naarden, výstava *Het Woord en de Waarheid (the Word and the Truth)* (6 ks)
- Magistrát a Archiv hl. m. Prahy, výstava *Praha Husova a husitská, 1415-2015* (38 ks)
- Jaroslav Panenka (kronikář), *kronika obce Charvatce*, školní obrazy od Leopolda Doležala, učitele v Charvatcích (53 ks)
- Nakladatelství Academia, publikace *Pavla Vošahliková: Rákoska v dílně lidskosti* (23 ks)
- VŠUP v Praze, Praha 1, výstavní katalog *Budování státu* (3 ks).

Z Historické podsbírky byl zapůjčen celkem 81 předmět (včetně pokračující zápůjčky z r. 2014) pro:

- Městskou knihovnu Rakovník na výstavu *Ahoj školo aneb Jak to bylo* (28 předmětů) – zápůjčka z r. 2014
- České muzeum stříbra na výstavu *Káva, čaj* (2 předměty)
- Husitskému muzeu v Táboře na výstavu *Jan Hus 1415-2015* (2 předměty)
- Muzeu východních Čech v Hradci Králové na výstavu *Hurá do školy!* (47 předmětů)

- Magistrátu hl. m. Prahy, Archivu hl. m. Prahy na výstavu *Praha Husova a husitská, 1415-2015* (2 předměty)
- Národní galerii v Praze na výstavu *Budování státu* (1 předmět).

MŠMT je dlouhodobě (od r. 2014 do r. 2024) zapůjčena socha J. A. Komenského od Jana Štursy. Dílo je umístěno na nádvoří objektu Karmelitská 7, Praha 1.

Na výstavu NPMK *Nesmíme zapomenout: Jan Opletal a další oběti listopadu 1939* je zapůjčeno 5 sbírkových předmětů.

Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy má dlouhodobě zapůjčenou *Blaťáckou plenu* (pomocný fond).¹⁰

Fotografie

5 badatelů (z toho 3 pouze elektronicky)

Komentář:

Badatelé studovali fond pro účely výstavní, vědecké, studijní a publikační. Vesměš šlo o sjednání Dohody o udělení jednorázového reprodukčního práva:

- pro výstavu *Hurá do školy!*, Muzeum východních Čech v Hradci Králové (1 fotografie)
- pro článek *o komeniologických studiích po 2. světové válce*, Šin'iči Sohma, Japonsko (2 fotografie, z toho 1 sbírková)
- pro publikování ve vědecké monografii *Ženská práce a moderní společnost v českých zemích*, Masarykův ústav a Archiv AV ČR (4 fotografie)
- pro publikování ve vědecké monografii *Ženská práce a moderní společnost v českých zemích*, Filosofická fakulta Univerzity v Hradci Králové (5 fotografií)
- pro publikaci *o předškolním a školním vzdělávání v Hradci Králové*, Muzeum východních Čech v Hradci Králové (3 fotografie).

Pro badatele byly provedeny předběžné rešerše. Badatelům bylo zpřístupněno cca 130 fotografií elektronicky.

Na výstavě NPMK *Nesmíme zapomenout: Jan Opletal a další oběti listopadu 1939* jsou reprodukovány 2 fotografie.

Knihy

27 badatelů (51 návštěva)

Komentář:

Badatelům bylo během návštěv zpřístupněno 931 svazků. Dále bylo poskytnuto 24 konzultací o dějinách školství a jejich zpracování, dostupnosti pramenů a literatury.

Gymnáziu Jana Nerudy, Praha 1, pro almanach k 150. výročí otevření malostranské české střední školy bylo uděleno jednorázové reprodukční právo k 160 snímkům z 26 výročních zpráv.

Pracovníkům NPMK bylo poskytnuto 198 výpůjček.

¹⁰ Kurátorka Historické podsbírký spravuje zároveň Pomocný fond. V r. 2015 bylo do Pomocného fondu zapsáno 8 ev. č., tj. 8 ks.

Z podsbírky Knihy bylo zapůjčeno celkem 141 předmět (včetně pokračující zápůjčky z r. 2014) pro:

- Městskou knihovnu Rakovník na výstavu *Ahoj, školo aneb Jak to bylo* (63 předměty) – z r. 2014
- Muzeum východních Čech v Hradci Králové na výstavu *Hurá do školy!* (62 předměty)
- Gymnázium Jana Nerudy, Praha, na výstavu *u příležitosti 150. výročí založení školy* (12 předmětů)
- výstavu v NPMK *Kantor Jakub Jan Ryba a česká škola konce 18. století* (4 předměty).

Písemnosti a tisky

11 badatelů (16 návštěv)

Komentář:

Zájem badatelů se soustředil zejména na fond Františka Bakuleho a na Ligu lesní moudrosti, dále fond vysvědčení, pochvalných lístků a rozvrhů (8 badatelů, 13 návštěv). Mezi badateli byli jak studenti vysokých škol, tak další zájemci z řad širší veřejnosti. Pro badatele zajímající se o fondy vysvědčení byly provedeny předběžné rešerše.

Dále byl studován fond Archiv dějin učitelstva (2 badatelé) a fond OMEP (1 badatel, byla pro něj vypracována rešerše).¹¹

Pro výstavní a publikační účely bylo uděleno jednorázové reprodukční právo těmto subjektům:

- Kateřina Obermajerová, Davle, výstava *Prohledej půdu* (vysvědčení 4 ks)
- Mafra a. s., článek *Magdalena Nová: Kouzlo starých vysvědčení* (5 ks)
- Nakladatelství Academia, publikace *Pavla Vošahlíková: Rákoska v dílně lidskosti* (9 ks).

Z podsbírky Písemnosti a tisky byly zapůjčeny celkem 42 předměty (včetně pokračující zápůjčky z r. 2014) pro:

- Městskou knihovnu Rakovník na výstavu *Ahoj, školo aneb Jak to bylo* (19 předmětů)- z r. 2014
- Gymnázium Jana Nerudy, Praha, na projektový *NeruDen* (3 předměty)
- Muzeum východních Čech v Hradci Králové na výstavu *Hurá do školy!* (19 předmětů)
- Gymnázium Jana Nerudy, Praha, na výstavu *u příležitosti 150. výročí založení školy* (1 předmět).

Školní pomůcky a inventář

1 badatel

Nakladatelství Academia bylo uděleno jednorázové reprodukční právo pro použití reprodukce 5 předmětů v publikaci *Pavly Vošahlíkové: Rákoska v dílně lidskosti*.

Z podsbírky Školní pomůcky a inventář byly zapůjčeny celkem 42 předměty (včetně pokračující zápůjčky z r. 2014) pro:

- Městskou knihovnu Rakovník na výstavu *Ahoj, školo aneb Jak to bylo* (13 předmětů)- z r. 2014
- Gymnázium Jana Nerudy, Praha, na projektový *NeruDen* (3 předměty)

¹¹ Fondy ADU a OMEP jsou zařazeny v podsbírce Písemnosti a tisky, ale jsou spravovány kurátorem podsbírek Mapy a Školní pomůcky.

- Muzeum východních Čech v Hradci Králové na výstavu *Hurá do školy!* (26 předmětů).

Mapy

Z podsbírky Mapy bylo zapůjčeno celkem 12 předmětů pro Národní galerii v Praze na výstavu *Budování státu*.

Archiv Přemysla Pittra a Olgy Fierzové

12 badatelů (22 návštěvy)

(česká a švýcarská část)

Komentář:

Badatelé se soustředili zejména na fond korespondence Přemysla Pittra a fond Ferdinanda Krcha.

Pro výstavní a publikační účely bylo uděleno jednorázové reprodukční právo těmto subjektům:

- doc. dr. Ing. Petr Chrdle, Dobřichovice, pro článek o P. Pittrovi v časopise *Dia regno* (4 fotografie)
- MČ Praha 3, pro výstavu k 120. výročí narození P. Pittra (32 fotografií)
- Historické muzeum Národního muzea, Praha 1, pro výstavu *Český pacifismus 1. poloviny 20. století* (9 ks).

Archiv poskytl služby 9 badatelům během 36 badatelských návštěv. V roce 2014 se badatelé nejvíce zaměřili na:

- sociální působení P. Pittra ve 20. – 30. letech 20. století v Milíčově domě
- životopisná data P. Pittra a O. Fierzové
- podpora P. Pittra hnutí odpíračů války
- pacifistické snahy P. Pittra a jeho přátel.

Archiv dále poskytoval rešeršní služby veřejným i soukromým subjektům. Archiv rovněž odborně průběžně spolupracoval se členy Nadačního fondu P. Pittra a O. Fierzové.

Mateřské škole *Milíčův dům*, Praha 3, bylo dlouhodobě (od r. 2014 do r. 2019) zapůjčeno 8 předmětů pro expozici *Pracovna P. Pittra*.

Využití sbírkových předmětů NPMK – zápůjčky muzeím v ČR (souhrn)

- MŠ Milíčův dům, Praha 3; expozice *Pracovna P. Pittra* (8 předmětů, od r. 2014 do r. 2019)
- MŠMT, Praha 1; nádvoří objektu Karmelitská 7 – *Jan Štursa: socha J. A. Komenského (bronz)* (od r. 2014 do r. 2024)
- Městská knihovna Rakovník; výstava *Ahoj, školo aneb Jak to bylo* (126 předmětů, z toho 3 z pomocného fondu) - z r. 2014
- Gymnázium Jana Nerudy, Praha, na projektový *NeruDen* (7 předmětů, z toho 1 z pomocného fondu)
- České muzeum stříbra; výstava *Káva, čaj* (2 předměty)

- Husitské muzeum v Táboře; výstava *Jan Hus 1415-2015* (2 předměty)
- Muzeum východních Čech v Hradci Králové; výstava *Hurá do školy!* (158 předmětů, z toho 3 z pomocného fondu)
- Magistrát hl. m. Prahy, Archiv hl. m. Prahy; výstava *Praha Husova a husitská, 1415-2015* (2 předměty)
- Gymnázium Jana Nerudy, Praha; výstava *u příležitosti 150. výročí založení školy* (19 předmětů, z toho 6 z pomocného fondu)
- Národní galerie v Praze; výstava *Budování státu* (13 předmětů).

Z fondu PK bylo zapůjčeno 24 knih pro výstavu v Poštovním muzeu ve Vyšším Brodě *Inspirace pro malé i velké*, 12 knih pro výstavu *Praha Husova a husitská, 1415-2015* v Clam-Gallasově paláci (Archiv hl. m. Prahy) a trvá dlouhodobá zápůjčka 9 knih (od r. 2014 do r. 2019) do stálé expozice *Valdštejnové na Třebíči* v Muzeu Vysočiny Třebíč.

Celkem bylo z fondů NPMK zapůjčeno 383 předměty.¹²

Dále bylo pro výstavní a publikační účely poskytnuto jednorázové právo pro využití 377 reprodukcí snímků:

- Kateřina Obermajerová, Davle, výstava *Prohledej půdu* (13 ks)
- Husitské muzeum v Táboře, výstava *Jan Hus 1415-2015* (2 ks)
- Comenius Museum, Naarden, výstava *Het Woord en de Waarheid (the Word and the Truth)* (6 ks)
- Magistrát a Archiv hl. m. Prahy, výstava *Praha Husova a husitská, 1415-2015* (38 ks)
- Jaroslav Panenka (kronikář), *kronika obce Charvatce*, školní obrazy od Leopolda Doležala, učitele v Charvatcích (53 ks)
- Nakladatelství Academia, publikace *Pavla Vošahliková: Rákoska v dílně lidskosti* (37 ks)
- VŠUP v Praze, Praha 1, výstavní katalog *Budování státu* (3 ks)
- Muzeum východních Čech v Hradci Králové pro výstavu *Hurá do školy!* (1 ks)
- Šin'ichi Sohma, Japonsko pro článek *o komeniologických studiích po 2. světové válce* (2 ks)
- Masarykův ústav a Archiv AV ČR, vědecká monografie *Ženská práce a moderní společnost v českých zemích* (4 ks)
- Filosofická fakulta Univerzity Hradec Králové, vědecká monografie *Ženská práce a moderní společnost v českých zemích* (5 ks)
- Muzeum východních Čech v Hradci Králové, publikace *o předškolním a školním vzdělávání v Hradci Králové* (3 ks)
- Gymnázium Jana Nerudy, Praha 1, *almanach k 150. výročí otevření malostranské české střední škol* (160 snímků z 26 výročních zpráv)
- Mafra a. s., článek *Magdalena Nová: Kouzlo starých vysvědčení* (5 ks)
- doc. dr. Ing. Petr Chrdle, Dobřichovice, pro článek o P. Pittrovi v časopise *Dia regno* (4 ks)
- MČ Praha 3, výstava *k 120. výročí narození P. Pittra* (32 ks)
- Historické muzeum Národního muzea, Praha 1, výstava *Český pacifismus I. poloviny 20. století* (9 ks).

¹² Z fondu muzea bylo zapůjčeno 338 sbírkových předmětů, z toho 9 dlouhodobě, 10 předmětů z pomocného fondu. Z fondu PK 45 předmětů, z toho 9 dlouhodobě.

A.2.1.4 Ochrana sbírek, konzervování, restaurování

Na restaurátorském úseku pracovala od února 2015 jedna restaurátorka na poloviční úvazek, od listopadu pracují na poloviční úvazek restaurátorky dvě (zástup za mateřskou dovolenou).¹³ Restaurátorka průběžně monitorovala stav klimatických podmínek (teplota a relativní vlhkost) v budově NPMK, v depozitářích (Roháčova ul., Praha 3, Lhota u Dolních Břežan) a stav plísni v těchto objektech. Rovněž byl sledován fyzický stav sbírkových předmětů zejm. ve stálé expozici muzea (čištění mosazné desky /hlaholice/, oživení dřevěných prvků, čištění školních lavic od inkoustu), depozitářích muzea a byly podávány odborné zprávy k tomuto sledování. Výsledky byly konzultovány s kurátory sbírkových fondů. Průběžně byla prováděna odborná metodická činnost v oblasti restaurování a uchování papíru, dále byly zpracovávány restaurátorské zprávy včetně fotodokumentace k provedeným pracím na jednotlivých archiváliích (knihy a tisky).

Restaurátorky spolupracovaly a konzultovaly problematiku s restaurátory a dalšími odborníky, zejm. z Židovského muzea a Národního archivu.

Celkem byly vlastními kapacitami v r. 2015 restaurovány a konzervovány (vyčištěny) 84 sbírkové předměty,¹⁴ z toho 23 svazky z fondu Pedagogické knihovny s různým stupněm restaurátorských zásahů.

Z nesebírkových předmětů byl externě restaurován obraz *J. Panušky: Pravěká krajina* (ze souboru uměleckých předmětů předaných NPMK ministerstvem školství v r. 2013) a vlastními kapacitami byl restaurován rám tohoto obrazu (tmelení, patinování a zlacení rámu a patinování a lepení nových lišt). Dále byla vlastními kapacitami vyčištěna a konzervována olejomalba *Pohled na Hradčany* (autorka: *Jarmila Paulová*).

V rámci resortního projektu *Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek* (projekt *Záchrana*) byly zejména pořízeny speciální materiály pro potřeby restaurátorek a preventivní konzervaci (obalová media).¹⁵

Historická podsbírka

V r. 2015 bylo restaurováno, očištěno a konzervováno 191 předmětů + obal (školní obrazy, grafické listy a pouzdro na grafické listy).

Fotografie

Byl zhotoven 1 speciální obal na cenné školní tablo velkých rozměrů.

Mapy

Externě byly restaurovány 4 cenné mapy.

Písemnosti a tisky

Bylo předáno k restaurování a konzervování 12 předmětů, pro potřeby výstavy *Nesmíme zapomenout* byla vyčištěna a vylisována unikátní vyhláška o uzavření vysokých škol z r. 1939.

¹³ Restaurátorka, resp. restaurátorky připravovaly restaurátorskou dílnu k přestěhování do nového objektu v Jeruzalémské ul.: měření všech přístrojů, zanesení všech parametrů do stavebního plánu, zakreslení nábytku a přístrojů do plánu dílny v novém objektu.

¹⁴ Včetně kompletního restaurování celokožené knižní vazby z r. 1768 a školních obrazů.

¹⁵ Viz též část A.5.4 Resortní projekty a digitalizace.

Knihy

Restaurátorka NPMK zrestaurovala 1 knihu, 1 knihu vyčistila od plísní (nový přírůstek). Bylo zhotoveno 50 speciálních nekyselých obalů na staré tisky.

Byly zdigitalizovány 3 nabídkové katalogy školních pomůcek (z konce 19. a 1. poloviny 20. století), které slouží zejména odborným pracovníkům (originály jsou příliš křehké na to, aby mohly být běžně používány).

A.2.2 Odborná a vědeckovýzkumná činnost

Odborná a vědeckovýzkumná činnost byla realizována průběžně v rámci různých oblastí. Činnost je projednávána s *Vědeckou radou NPMK*.

A.2.2.1 Příprava a realizace odborných konferencí

Mezinárodní konference Výchova a vzdělávání V poutech totalitárního myšlení a systémů. *Obecně pedagogická a historická analýza vybraných výchovných a vzdělávacích koncepcí a školských systémů, které propadly nebezpečnosti totalitarismu či v průběhu 20. století pod totalitními systémy fungovaly, Liberec, 1. – 2. června 2015*

Hlavními organizátory byly NPMK a Fakulta přírodovědně humanitní a pedagogická Technické univerzity v Liberci. Konference se konala pod záštitou ministra školství, mládeže a tělovýchovy PhDr. Marcela Chládky, MBA a za finančního přispění MŠMT.

Konference na vybraných příspěvcích tematizovala nebezpečí a nepřátele otevřené společnosti, ale i propagátory „nových revolučních výchovných koncepcí vedoucích ve dvacátém století k novému člověku“. Zazněly zde příspěvky popisující příklady osobností a jejich pedagogického myšlení, ale i analýzy školských institucí, mládežnických organizací, které se shledly v hledání „nové, lepší“, „zdravé“, „pravé“ či „přirozené“ výchovy a vzdělávání a přitom čerpaly z nebezpečného zdroje totalitárního myšlení. Část příspěvků se věnovala pohledu na nebezpečné výchovné příklady s totalitarizujícími tendencemi v současné pedagogicko-výchovné diskusi.

Na konferenci v plénu a pěti sekcích zaznělo 50 příspěvků od přednášejících z Česka, Německa, Slovenska, Polska, Maďarska, Itálie, Lotyšska, Švýcarska, Španělska, Černé Hory, Slovinska, Chorvatska, Bosny a Hercegoviny.

Pracovníci NPMK přednesli tyto příspěvky:

- PhDr. M. Pánková: *Výchova v období totality a muzejní sbírky NPMK*
- Mgr. M. Šustová: *Inspektor Gustav Werner a jeho vliv na fungování českých středních škol v Protektorátu Čechy a Morava*
- Mgr. J. Bartošová: *17. listopad 1939 a perzekuce vysokoškolského studentstva*
- PhDr. J. Šimek, Ph.D.: *Vědecko-ateistická výchova v československé socialistické škole.*

V průběhu konference obdrželi z rukou PhDr. M. Pánkové medaili J. A. Komenského paní Simonetta Polenghi (Itálie) za vědecký přínos pro evropské dějiny školství a pan Ehrenhard Skiera (Německo) za vědecký přínos pro evropské dějiny školství a rozvoj spolupráce a přátelských vztahů mezi českými a německými pedagogickými odborníky.

Příspěvky z konference jsou postupně publikovány v odborném časopisu *Historia scholastica* (1. číslo časopisu bylo publikováno v září 2015 - viz A.5.2 - publikační činnost).

A.2.2.2 Zpracovávání scénářů výstav

V roce 2015 byla zpracována libreta a scénáře na tyto výstavy:

- *Nesmíme zapomenout: Jan Opletal a další oběti listopadu 1939. Nacistická perzekuce českých studentů během druhé světové války* (verze pro výstavu v NPMK v r. 2015)
- *Kantor Jakub Jan Ryba a česká škola konce 18. století* (upravená a doplněná verze výstavy)
- rozšíření stálé expozice – ukázky 2 školních tříd (období 1. republiky a období socialismu)
- *Historie školních budov od tereziánských reforem po socialistickou školu* (úprava scénáře)
- *Stálá expozice budoucího Památníku Hodonín u Kunštátu* (dokončení scénáře a recenzní řízení)
- *Karel IV. Život Otce vlasti*.

A.2.2.3 Další vědecká, výzkumná a odborná činnost

V r. 2015 byly pracovníky NPMK zpracovávány tyto dílčí odborné a výzkumné úkoly:

- byl zpracován historický podklad pro kalendář o Karlu IV. s historickými daty z jeho života (Mgr. M. Šustová)
- byla realizována spolupráce s Památníkem Terezín a Institutem Tereziánské iniciativy na projektu *Školákem ve válečných letech 1938-1945*. Cílem projektu je přiblížit žákům a studentům každodenní realitu Protektorátu Čechy a Morava prostřednictvím školního prostředí. Projekt vyvrcholí v červnu 2016, kdy budou prezentovány výsledky badatelů. Soutěž probíhá v kategoriích výstavní projekt a badatelské práce. (Mgr. M. Šustová)
- byla realizována spolupráce na vypracování hesel pro *Enyklopedii českých právních dějin* a pro *Ilustrovaný slovník československých dějin 1945–1989* (viz publikační činnost)
- vypracování recenzních posudků pro časopis *Speciální pedagogika* (stať *Školství na Havlíčkovodsku v době druhé světové války*) a pro *Historický sborník pražského okolí* (stať o kázeňských a mravnostních prohřešcích školních dětí ze školního okresu Karlín) (Mgr. M. Šustová)
- vypracování lektorského posudku na příspěvek *První světová válka a městské děti*, pro časopis *Theatrum historiae*, vydávaný Univerzitou Pardubice (Mgr. J. Bartošová)
- vypracování posudku rukopisu publikace *Nekvapil L. (ed.): Kultura psaní v dějinách*, Univerzita Pardubice 2015 (PhDr. J. Šimek, Ph.D.)
- vypracování oponentního posudku návrhu projektu FLÚ AV ČR *New Historical and Philosophical Interpretations of Comenius: Challenges on the Eve of the 350th Anniversary of Comenius Death, 2020* (PhDr. J. Šimek, Ph.D. pro Kancelář AV ČR)
- pokračovala odborná spolupráce při vypracování hesel pro komeniologickou encyklopedii *Encyclopaedia Comeniana* (ve spolupráci s komeniologickými

odborníky z ČR a zahraničí pod patronátem Unie Comenius) (PhDr. Markéta Pánková)

- absolvování Kursu muzejní propedeutiky II. – Muzejní výstavnictví včetně vypracování a obhajoby závěrečné práce Scénář výstavy *Historie školních budov od tereziánských reforem po socialistickou školu* (říjen 2014 – červen 2015, PhDr. J. Šimek, Ph.D.). Kursy pořádá Asociace muzeí a galerií ČR.

Odborní pracovníci se rovněž zúčastnili odborných seminářů a konferencí v ČR i v zahraničí, jejichž náplní byly dějiny školství, muzeologie, muzejní pedagogiky atd.

Pracovníci NPMK působí v těchto odborných a vědeckých radách a komisích:

- Vědecká rada NPMK
- Comenius Academic Club
- Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost NPMK
- Správní rada Nadačního Přemysla Pittra a Olgy Fierzové
- Ediční rada Nadačního Přemysla Pittra a Olgy Fierzové
- Emisní komise při Ministerstvu průmyslu a obchodu
- Unie Comenius
- Pracovní skupina při NPMK pro vybudování Památníku Hodonín u Kunštátu
- IHRA
- Sdružení historiků České republiky (Historický klub 1872).

A.2.3 Kulturně-vzdělávací a prezentační činnost

A.2.3.1 Metodická a informační činnost

V rámci metodické činnosti poskytovalo NPMK individuální odborné konzultace badatelům. NPMK poskytovalo informace z dějin školství pracovníkům MŠMT a jeho přímo řízeným organizacím, dalším institucím a médiím.¹⁶ NPMK spolupracovalo s dalšími muzei v ČR i zahraničí.

V roce 2015 se uskutečnily komentované prohlídky stálé expozice pro:

- pracovníky Knihovny V. Čtvrťka, Jičín (21.5.2015, 29 návštěvníků)
- korejské pedagogy (9.6.2015, 32 návštěvníci)
- pracovníky SVK Kladno (16.9.2015, 14 návštěvníků)
- klub seniorů Vodní stavby (30.9.2015, 13 návštěvníků)
- účastníky semináře pro učitele dějepisu (6.10.2015, 15 návštěvníků)
- učitele z Litvy (27.10.2015, 5 návštěvníků)
- učitele a přátele školy Letohrad (27.11.2015, 20 návštěvníků)

¹⁶ Příklady dotazů:

- první vysokoškolské profesory pedagogiky
- historie maturitních tabel
- klasifikační škála v Protektorátu
- rozsah učební povinnosti učitelů
- lokalizace gymnázia v Hálkově ulici v Praze
- odhad gramotnosti v 17. století
- počty prvňáčků ve školních rocích 1915/6 a 1925/6
- školní výlety.

- ruskojazyčné členy hudebně-taneční skupiny z Libanonu (30.12.2015, 25 návštěvníků).

Pro rodiče s dětmi byla v rámci akce *Mikulášská v zahradách a v muzeu* ve spolupráci s Národním památkovým ústavem realizována výtvarná dílna – výroba vánočních dekorací ve stylu prvorepublikových hodin ručních prací (5. a 6.12.2015, 35 návštěvníků).

A.2.3.2 Přednášková činnost

V rámci vědeckého festivalu *Týden vědy a techniky* organizovaném AV ČR (3.–11.11.2015) realizovalo NPMK tyto přednášky a programy:

- Středověká vzdělanost (12 návštěvníků)
- Vzdělávání dívek (8 návštěvníků)
- Za tajemstvím písma a papíru (43 návštěvníci)
- Tereziánské reformy (48 návštěvníků)
- Komentovaná prohlídka stálé expozice (5 návštěvníků).

Akce v rámci *Týdne vědy a techniky* navštívilo celkem 116 návštěvníků.

A.2.3.3 Prezentační činnost a spolupráce s médii

Během roku 2015 NPMK nadále spolupracovalo s Českým rozhlasem (ČRo). Muzeum spolupracovalo i s dalšími rozhlasovými stanicemi, televizí a tiskem.

Spolupráce s rozhlasem

- Dvojka Český rozhlas, pořad *Jak to vidíte?*, 26.6.2015, téma *Prázdniny včera a dnes* (PhDr. J. Šimek, Ph.D.)
- Český rozhlas – německé vysílání, rozhovor o J. J. Rybovi a nově otevřené části expozice *Comenius-Museum: In neuem Gewand mit Ausstellung über Jakob Jan Ryba*, 10.7.2015 (PhDr. J. Šimek, Ph.D.).

Spolupráce s televizí

- Česká televize, natáčení pro pořad *Události, komentáře* – historie školního řádu, 21.1.2015 (vysíláno 22.1.2015) (Mgr. M. Šustová)
- internetová televize Stream, natáčení pro seriál *Všichni ve škole* – díl věnovaný novému písmu Comenius script, 5.2.2015 (Mgr. J. Bartošová)
- Česká televize, pořad *Sama doma*, 9.6.2015 (PhDr. M. Pánková)
- Česká televize, natáčení ve stálé expozici pro cyklus *Sám v muzeu* – díl *Komenského Didaktika*, 8.6.2015, poprvé vysíláno 19.10.2015.

Spolupráce s tiskem

Propagace krátkodobých výstav a akcí, na kterých se muzeum podílelo formou rozesílání tiskových zpráv i přímého oslovování vybraných novinářů (dle potřeby), zodpovídání novinářských dotazů a spolupráce na konkrétních tématech:

- MF Dnes, spolupráce na článku *Magdalena Nová: Kouzlo starých vysvědčení*, 18.6.2015, publikováno 30.6.2015 (Mgr. J. Bartošová)
- MF Dnes, příloha Školství, spolupráce na článku *Místo rákosky dvojka z chování*, publikováno 28.11.2015 (PhDr. J. Šimek, Ph.D.).

A.2.3.4 Ostatní kulturně-vzdělávací a prezentační aktivity

Literárně – dramatický cyklus ve spolupráci s agenturou AMOS *Návraty – zpět ke kořenům vzdělanosti*

- 17.9.2015 *Český rok – ze studnice lidové slovesnosti Čech, Moravy a Slezska* (Tatjana Medvecká, Alfred Strejček a *Chairé*, vokálně instrumentální soubor dechových nástrojů pod vedením Josefa Krčka)
- 10.12.2015 *O Vánocích zpívám* (G. Filippi, A. Strejček a soubor *Chairé* J. Krčka).

Literární cyklus *Podvečery v Pedagogickém muzeu*

- 16.4.2015 *Narozen na popravišti. Od Heydricha ke knihám.* Prezentace knihy (Vratislav Ebr, Marie Formáčková)
- 29.10.2015 *Nezatloukat aneb My dva a čas.* Účinkují Hana Švejnová, Vratislav Ebr a Jakub Drda, syn spisovatele Jana Drdy.

Dny evropského kulturního dědictví, celkem se uskutečnilo 8 komentovaných prohlídek historických domů – sídla NPMK: 5.9. (2x), 8.9., 9.9., 10.9., 11.9, 13.9.2015 (2x), celkem 229 návštěvníků.

Pražská muzejní noc, 13.6.2015. Uskutečnily se doprovodné programy- v budově muzea:

koncert sestavený z písní J. J. Ryby *Šťastní žáci*, japonská kaligrafie a origami, psaní brkem a násadkou

v budově pedagogické knihovny:

řemeslné hrátky – rukodělné aktivity, výstava dětských kreseb ze soutěže *Čteme se slonem Bobem 2015*.

Den seniorů, 1.10.2015, vstup zdarma.

Slavnostní zahájení 23. ročníku ankety Zlatý Ámos, 5.10.2015.

Akce se zúčastnila ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, Mgr. Kateřina Valachová, Ph.D., bývalí „zlatí Ámosové“, zástupci MŠMT, sponzorů a médií. Úvodní slovo PhDr. M. Pánková.

IV. ročník akce *Zámek plný knih*, 20.11.2015 Pardubice.

Přehled návštěvnosti akcí muzea¹⁷

Návštěvníci v muzeu	Návštěvníci výstav zapůjčených NPMK (v jiných muzeích)	Prague Card	Celkem návštěvníků	Objednané vzdělávací pořady pro studenty		Akce pro veřejnost pořádané muzeem		Ostatní objednané akce	
				počet objednávek	počet osob	počet akcí	počet osob	počet akcí	počet osob
5021 z toho 1877 zdarma	7810	257	12 831	81	1661	24	1150	8	153

¹⁷ Muzeum bylo v době od 1.1. do 1.5.2015 z důvodu rekonstrukce zavřené.

A.2.4 Zahraniční spolupráce

Zahraniční spolupráce byla realizována v souladu s Plánem činnosti na rok 2015 za účelem prezentace českých dějin školství a rozvoje stávajících a navazování nových partnerských vztahů s obdobnými muzei, institucemi a společnostmi zejména v Evropě.

NPMK pokračovalo ve spolupráci s Českou školou v Římě, v roce 2015 navázalo přímé kontakty i s dalšími českými školami v Itálii, a to během 3. setkání českých škol v Itálii realizované v únoru 2015 ve spolupráci s Velvylsanectvím ČR v Římě. Během tohoto setkání byla navázána spolupráce i se společností Česká škola bez hranic (předsedkyně Lucie Slavíková-Boucher).

Významnou událostí bylo vystoupení ředitelky NPMK PhDr. M. Pánkové na výroční konferenci prestižní mezinárodní vědecké společnosti *Comenius Academic Club* v červnu 2015 v New Yorku. Během konference byla prezentována anglická verze výstavy *Education for All* (Vzdělávání pro všechny). Tuto putovní výstavu NPMK realizovalo speciálně pro použití v USA (resp. zahraničí) tak, aby ji bylo možné snadno transportovat a instalovat – jde o PVC panely adjustované v zaklapávacích lištách.

Již tradiční spolupráce s Technickou univerzitou v Liberci se v roce 2015 uskutečnila uspořádáním mezinárodní konference *Výchova a vzdělávání v poutech totalitárního myšlení a systémů*, která se konala pod záštitou ministra školství, mládeže a tělovýchovy, PhDr. Marcela Chládky, MBA.

V roce 2015 projevila zájem o spolupráci gruzínská státní univerzita v Tbilisi.

Pokračovala spolupráce s evropskými pedagogickými muzei a univerzitami. Výborná spolupráce je s pedagogickými muzei v Bratislavě a Lublani prostřednictvím výměny publikací a Comenius Museum v Naardenu, se kterým NPMK realizuje řadu společných projektů. Se slovinským pedagogickým muzeem v Lublani byla domluvena spolupráce na výstavě k dějinám školství ve slovanských zemích a na přípravě konference k dějinám slovinského školství s mezinárodními přesahy (realizace 2016). Další živá spolupráce probíhá s polským Oblastním muzeem v Lešně. V roce 2015 realizovala pro toto muzeum odborná pracovnice NPMK Mgr. A. Baronová překlad knihy *Jan Amos Komenský v nás* (PhDr. Markéta Pánková (ed.), Praha 2014) do polštiny. V roce 2015 pokračovala spolupráce s mediátorkou v Meuzac (Francie) v oblasti odkazu F. Bakuleho.

V roce 2015 se realizovala spolupráce s Východoevropskou slavistickou univerzitou v Užhorodě, a to vystoupením na mezinárodní konferenci *Slavic World: Current Challenges* (*Slovanský svět: současné výzvy*) a badatelskou návštěvou archivu v Berehovu.¹⁸

V souvislosti s budováním Památníku Hodonín u Kunštátu byla navázána spolupráce s evropskými muzei a památníky mapujícími události 2. světové války a historii holocaustu (Mechelen, Belgie a Varšava, Polsko) a pokračovaly kontakty v rámci IHRA.

NPMK spolupracuje a udržuje kontakty se zahraniční komeniologickou obcí v Japonsku, Koreji, Kanadě, Německu, Polsku, Rusku, USA, na Slovensku aj. V r. 2015 se účastnil zástupce NPMK výročního zasedání DCG (Deutsche Comenius Gesellschaft). NPMK udržuje živé kontakty s přímými potomky Komenského, rodinou Kallikovou z USA.

Potěšující je zájem o NPMK ze strany zahraničních subjektů, který se projevuje i objednávkou komentovaných prohlídek stálé expozice. V roce 2015 to byly dvě komentované prohlídky, a to pro skupinu pedagogů z Koreje a skupinu pedagogů z Litvy.

¹⁸ NPMK má zájem o další návštěvy archivů, ale vzhledem k situaci na Ukrajině je třeba tyto aktivity důkladně naplánovat za pomoci místních spolupracovníků.

Důležitou částí zahraničních kontaktů je prezentace výstav NPMK v zahraničí. V roce 2015 byly v zahraničí prezentovány tyto výstavy NPMK (viz též níže a část A.5.1): *Budování mostů. D. A. Jablonský v Evropě raného osvícenství* (Slovensko), *Přemysl Pitter: Righteous among the Nations* (Izrael, Francie - Evropský parlament), *Education for all: The legacy of J. A. Comenius to the world* (USA), *Europäischer Humanist Přemysl Pitter*. (Švýcarsko, Německo), *Roma Education in Czechia in Historical Context* (Bělorusko, ve spolupráci s Velvyslanectvím ČR v Minsku).

V roce 2015 obdrželi *Medaili J. A. Komenského* tyto zahraniční osobnosti:

- paní Simonetta Polenghi (Itálie) za vědecký přínos pro evropské dějiny školství
- pan Ehrenhard Skiera (Německo) za vědecký přínos pro evropské dějiny školství a rozvoj spolupráce a přátelských vztahů mezi českými a německými pedagogickými odborníky
- paní Rochelle R. Hendricks (USA) za podporu vzdělávání v duchu Komenského idejí o vzdělávání
- pan Vlado Šimko (USA) za šíření odkazu J. A. Komenského v USA
- pan Zdeněk David (USA) za šíření odkazu J. A. Komenského v USA
- pan Eberhard Daniel (Německo) za nezištnou pomoc a obětavou spolupráci při zpracovávání muzejní sbírky.

Přehled konkrétních akcí v zahraničí (podrobně viz část A.5.3) a kontaktů se zahraničními subjekty:

Belgie:

- Návštěva Muzeum Kazerne Dossin v Mechelenu (24.–26.8.2015)

Bělorusko:

- Výstava *Roma Education in Czechia in Historical Context (Vzdělávání Romů v Česku v historickém kontextu)*, Brest, Gomel (26.–27.10.2015)

Francie:

- Spolupráce s Mediatékou v Meuzac

Gruzie:

- Navázání kontaktů s univerzitou v Tbilisi

Itálie:

- *3. setkání Českých škol v Itálii* s prezentací výstav a programů NPMK pro použití ve výuce českých reálií (25.2.–2.3.2015)
- Spolupráce s krajským sdružením Associazione Praga a Českou školou v Římě

Izrael:

- Realizace výstavy *Přemysl Pitter – Righteous among the Nations (Přemysl Pitter – spravedlivý mezi národy)*, Tel Aviv (22.6.–31.8.2015)

Německo:

- Účast na výročním zasedání DCG (23.–25.10.2015)
- Výstava *Europäischer Humanist P. Pitter* v Hofu (2.12.2015–21.2.2016)
- Spolupráce s „německými dětmi“ P. Pittra

Nizozemí:

- Účast na vernisáži výstavy k 600. výročí upálení M. J. Husa (s využitím školních obrazů NPMK), Naarden (20.3.–23.3.2015)
- Spolupráce se Stichting Comenius Museum, Naarden (soukromá nadace)

Polsko:

- Návštěva Muzea varšavského povstání, Památníku Pawiak. Muzea nezávislosti, Muzea dějin polských Židů (17.–20.10.2015)
- Spolupráce s Oblastním muzeem v Lešně
- Spolupráce s Dokumentačním a badatelským centrem Korczakianum

Ruská federace:

- Účast na mezinárodní konferenci *Hledání harmonie ve světě chaosu: J. A. Komenský a současná filozofie vzdělávání*, Petrohrad (2.–6.6.2015)
- Spolupráce s ruskými komeniologi – výměna publikací a komeniologických informací

Slovensko:

- Přednášky u příležitosti výstavy *Budování mostů. D. A. Jablonský v Evropě raného osvícenství*, Nitra (15.–17.4.2015)
- *Výstava Budování mostů. D. A. Jablonský v Evropě raného osvícenství*, Nitra (1.4.–30.6.2015), Šaľa (1.5.–1.6.2015)
- Mezinárodní konference *Škola základ života... História školství v archívnych dokumentoch*, Bratislava (12.–15.10.2015)
- Spolupráce s MŠaP
- Spolupráce se slovenskými univerzitami (Nitra, Trnava aj.)

Slovinsko:

- Spolupráce na výstavě o dějinách školství ve slovanských zemích

Švýcarsko:

- Výstava *Europäischer Humanist P. Pitter (Evropský humanista Přemysl Pitter)*, Zürich (28.3.–12.4.2015)
- Vypracování rešerše (fond OMEP) pro badatele z Ženevské univerzity

Ukrajina:

- Mezinárodní konference *Slavic World: Current Challenges (Slovanský svět: současné výzvy)*, návštěva archivu v Berehovu (20.–27.5.2015)
- Spolupráce s Východoevropskou slavistickou univerzitou v Užhorodě v rámci přípravy projektu *Učitel a republika*

USA:

- Vystoupení na Výroční schůzi Comenius Academic Club, prezentace výstavy *Education for All (Vzdělávání pro všechny)* (19.–30.6.2015)
- Spolupráce s Comenius Academic Club
- Rozvíjení kontaktů s potomky J. A. Komenského – rodina Kallikova

Mezinárodní organizace

- IHRA: účast na zasedání pracovní skupiny pro památníky a muzea, Budapešť (8.–9.6.2015)
- Evropský parlament Štrasburk: prezentace výstavy *Přemysl Pitter – Righteous among the Nations (Přemysl Pitter – spravedlivý mezi národy)* (24.–27.11.2015)
- Spolupráce s UNESCO
- Spolupráce s OMEP

A.3 Pedagogická knihovna

A.3.1 Základní informace o činnosti

Veřejná Pedagogická knihovna J. A. Komenského (dále jen PK) je s účinností od 1. 7. 2011 oddělením Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského (NPMK).

PK je podle zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), veřejnou specializovanou pedagogickou knihovnou v působnosti MŠMT. Knihovna spravuje přes 511 tis. svazků, poskytuje knihovnické a informační služby právníkům a fyzickým osobám, především z oblasti pedagogiky, školství, výchovy, výzkumu, vzdělávání a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Současně plní funkce veřejně přístupné vědecké knihovny, která vytváří a spravuje státem dotovaný fond domácí a zahraniční literatury, informačních pramenů a zdrojů z oblasti výchovy, vzdělávání, školství a příbuzných společenských věd. Knihovna je zapsána v evidenci knihoven MK ČR pod č. 6251/2011.

Jako specializovaná knihovna s celostátní působností ve smyslu § 13 knihovního zákona PK vytváří také historické fondy učebnic, kmenologické literatury a literatury pro děti a mládež, buduje a zpřístupňuje sekundární informační fondy. Zpracovává a zpřístupňuje tematické a oborové bibliografie a databáze, plní funkci centra meziknihovních výpůjčních služeb a spolupracuje s knihovnami v oblasti své specializace. Ve spolupráci s Národní knihovnou ČR přispívá do Souborného katalogu ČR. Dokumentačně zpracovává českou i zahraniční článkovou pedagogickou literaturu do Kooperčního systému článkové bibliografie (KOSABI), budovaného v Národní knihovně ČR.

Svou činností naplňuje rovněž Koncepti rozvoje knihoven v České republice na léta 2011 až 2015 včetně internetizace knihoven, schválenou usnesením vlády České republiky ze dne 11. ledna 2012 č. 28 (viz též č. j. MŠMT 3217/2012-13 a 4089/2012-31 – v souvislosti s časovým vymezením Koncepte bylo uloženo plnit průběžně do roku 2015), a to především v těchto třech bodech:

- a) Zakotvit podporu zvyšování schopnosti efektivně využívat knihovny ve školních vzdělávacích programech a v koncepci celoživotního učení.
- b) Podporovat četbu u dětí a mládeže a aktivně podporovat čtenářskou gramotnost realizací aktivit zaměřených na práci s knihou.
- c) Zajistit součinnost (PK - Centrum pro školní knihovny a Klub školních knihoven SKIP, NTK) a podporu knihoven.

Činnost PK vycházela ze schváleného Plánu činnosti Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského na rok 2015. Rok 2015 byl zároveň závěrečným rokem působnosti *Koncepte rozvoje knihoven v České republice na léta 2011 až 2015* (viz též č. j. MŠMT 3217/2012-13 a 4089/2012-13), hlavního koncepčního oborového dokumentu, kdy PK v rámci své činnosti akcentovala jeho priority a využíváním svých fondů, speciálně zaměřených dílčích projektů a odborných seminářů se podílela na jejich naplňování.

Vzhledem k tomu, že nová koncepce rozvoje knihovnictví v ČR bude Ministerstvem kultury (MK) zpracována a předložena vládě jako oborový koncepční materiál až koncem 1. pololetí roku 2016, ale byl na MK vypracován Plán implementace Státní kulturní politiky na léta 2015-2020, PK počítá s tím, že bude sledovat a naplňovat v následujících letech jeho trendy a dílčí cíle. V závěru roku proto zpracovala v jeho intencích a ve smyslu souvisejících strategických dokumentů **teze budoucí koncepce svého rozvoje pro období let 2016-2020**, v nichž je významným způsobem zdůrazněna funkce a role knihoven v naší současné společnosti.

I v roce 2015 rozvíjela a poskytovala PK jako specializovaná veřejná knihovna rešeršní, referenční a informační služby, reprografické služby z fondu PK, služby elektronické Pedagogické knihovny (e-PK) v souladu se zákonem č. 257/2001 Sb., o poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb výpůjční služby, včetně meziknihovnických výpůjčních služeb. Celkem za všechny úseky kromě dílčích odborných konzultací vypracovala 453 rešerší (z toho 70 rešerší pro e-PK). Oproti předchozím letům, kdy se knihovna soustředila především na svou kmenovou činnost doplňovanou doprovodnými akcemi, zaměřovala se PK od 1. pololetí 2015 na přípravné práce související s jejím přestěhováním do nového sídla v Jeruzalémské ulici. Vedle toho se do práce jednotlivých úseků PK promítly zvýšenou měrou činnosti spojené se zrušením pobočky knihovny MŠMT a jejím využitím ve fondu PK, který se tím zároveň doplnil a obohatil. Tato skutečnost se samozřejmě promítla v úpravě Knihovního řádu, který byl k 1.1.2015 novelizován.

Důležitou snahou PK, kterou rozvíjí již řadu let v rámci své celostátní působnosti, je dbát na zkvalitňování služeb poskytovaných uživatelům nejen standardním způsobem přímo v budově knihovny, ale i vzdáleným uživatelům, kteří do knihovny vstupují prostřednictvím internetu. Katalog na webu knihovny umožňuje čtenářům nejen prohlížet a vyhledávat záznamy, ale zároveň i objednávat knihy z kteréhokoliv počítače připojeného na internet. Mimopražští uživatelé si mohou knihy objednat prostřednictvím meziknihovnické výpůjční služby z nejbližší veřejné knihovny. Tato služba spolu s elektronickou Pedagogickou knihovnou (e-PK), která je navázaná na katalog knih, časopisů a databázi článkové literatury (PBD), zpřístupňuje fondy a služby PK pedagogickým pracovníkům z celé republiky. Návštěvnost webových stránek PK se každoročně zvyšuje, v roce 2015 se pohybovala kolem 700 návštěv za den.

Knihovna řešila poslední etapu retrokonverze záznamů hlavního fondu PK, současně probíhalo zpracování fondu výročních zpráv a retrokonverze unikátní kartotéky učebnic. Maximální zpřístupnění fondu uživatelům prostřednictvím online katalogu na webu PK patří mezi hlavní cíle retrokonverze, kterou knihovna zahájila v roce 2010.

V průběhu roku 2015 se pracovníci PK účastnili řady seminářů, odborných školení a vzdělávacích kursů. Uskutečnilo se také několik exkurzí pro studenty pedagogických fakult, středních pedagogických a knihovnických škol. PK využila akci Dvorky 2015, kterou pořádala PedF UK na zahájení nového semestru dne 8. 10. 2015 k propagaci NPMK.

Knihovna dále uskutečnila vedle své kmenové odborné činnosti řadu dalších aktivit odborného a popularizačního charakteru (podrobněji viz dále).

V roce 2015 končila smlouva s firmou SUWECO, která jako vítěz výběrového řízení dodávala v letech 2013-2015 knihovně zahraniční časopisy (celkem 35 titulů). Z výběrového řízení na dodavatele zahraničních časopisů v rozsahu 35 cizojazyčných titulů (vč. 5 slovenských) pro rok 2016 byla vybrána ze dvou uchazečů (SUWECO, EBSCO) firma EBSCO s cenovou nabídkou v celkové výši 398.367,76 Kč, vč. DPH.

V souladu s plánem digitalizace dle Koncepce digitalizace NPMK probíhalo v knihovně několik fází: digitalizace tzv. on demand pro služby e-PK, digitalizace pro potřeby popularizace fondu knihovny v souvislosti s významnými výročími (1. světová válka, Mistr Jan Hus, Karel IV.) a digitalizace prvních dokumentů ze souboru historických učebních

osnov, které jsou mimořádně žádaným dokumentem z historického fondu PK (Učební osnovy - digitalizace sbírkového fondu PK dle dlouhodobého plánu - 719 kopií; Mistr Jan Hus – 607 kopií; Karel IV. – 805 kopií; řemesla - 2405 kopií; studovna – 170 kopií; Památník Hodonín – 738 kopií; muzeum – 265 kopií; 1. světová válka - 1375 kopií; ostatní – 639 kopií; celkem: 9912 kopií).

Na základě rozhodnutí MŠMT přestěhovat knihovnu do nových prostor v Jeruzalémské ulici pokračovaly přípravné práce na plánovanou rekonstrukci objektu a stěhování knihovny a dalších pracovišť NPMK sídlících v Mikulandské ulici. Pracovníci knihovny se účastnili konzultačních jednání s firmou ORIGON, jejíž architektonický návrh prostorového řešení uživatelských prostor PK v objektu Jeruzalémská zvítězil, a podíleli se na funkčním zpřesňování návrhu z hlediska potřeb provozu knihovny, zpracovali komplexní materiál *Stěhování Pedagogické knihovny J. A. Komenského a ostatních pracovišť NPMK z Mikulandské 5, Praha 1, do zrekonstruovaného objektu v Jeruzalémské 12, Praha 1, včetně harmonogramu a finalizace uložení, péče a ochrany knihovního fondu*, vč. IT a finančních aspektů vlastního stěhování.

Statistika výkonů PK v r. 2015

Registrovaní čtenáři

Rok	2014	2015
Celkem	6 949	7 602
z toho aktivní/ nově registrovaní	1 486	1 844
studující	2 954	3 704
pracovníci školství	1 654	2 139
ostatní čtenáři	2 341	1 759
Registrovaní uživatelé e-PK	448	470

V databázi jsou registrovaní pouze čtenáři, kteří jsou aktivními uživateli knihovny v posledních dvou letech a dále ti, vůči kterým má knihovna pohledávky (dle zákona o ochraně osobních údajů).

Návštěvníci knihovny celkem

Rok	2014	2015
Celkem:	25 254	24 777
z toho: půjčovny	16 921	17 312
studovny	7 164	7 114
Sukovy studijní knihovny	240	220
bibliografické studovny	110	131
Virtuální návštěvníci knihovny (web PK)	208 159	255 312

Údaje zahrnují četnost návštěv registrovaných i neregistrovaných čtenářů, kterým jsou poskytovány pouze prezenční služby z fondu studoven. Každoročně se zvyšuje počet virtuálních návštěvníků knihovny, čtenáři čím dál tím více využívají výhody vzdáleného přístupu, možnosti objednávky knih nebo časopisů přes webový katalog.

Výpůjčky

Rok	2014	2015
Celkem svazků	98 240	96 136
Absenční	59 982	63 868
Prezenční: hlavní fond	35 820	31 066
Sukova studijní knihovna	1 135	1 202
Fotokopie náhradou za výpůjčku (strany)	12 140	15 596
Meziknihovní výpůjční služba (MVS)	472	423
e-PK kopie	2 412	2 187
e-PK řešerše	44	70

Nejvýrazněji se v r. 2015 promítly přípravné práce související se stěhováním knihovny na úseku služeb. Byly uskutečňovány rozsáhlé přesuny fondu v souvislosti s vřazováním publikací zrušené pobočky MŠMT a průběžně byly stěhovány nejstarší knihy z jednotlivých signatur ze skladu v Mikulandské do mimopražského skladu ve Lhotě.

A.3.2 Knihovní fond

A.3.2.1 Budování knihovního fondu

Knihovna nakupuje, trvale uchovává a půjčuje odbornou literaturu z oblasti pedagogiky, výchovy, vzdělávání a školství v kontextu společenskovedních oborů. Nákup knihovního fondu vychází ze schváleného akvizičního plánu knihovny, který byl tematicky dodržen. Vzhledem k průběžnému nárůstu cen knih využívá PK i možnost nákupu přímo u vydavatelů. Nezanedbatelnou část knih, především z oblasti literatury pro děti a mládež, získává knihovna dary přímo od nakladatelů. Vedle toho získává darem publikace i od dalších institucí (např. od MŠMT, Akademie věd ČR, Národního ústavu pro vzdělávání a dalších) a od soukromých osob.

Za nákup knih do hlavního fondu a do Sukovy knihovny bylo v roce 2015 vynaloženo 435 000,- Kč (z toho 401 000,- Kč za knihy do hlavního fondu, 34 000,- Kč za knihy do Sukovy knihovny). Nákup probíhal v knihkupectvích: Academia, Neoluxor, Karolinum, Portál, Centrum učebnic v Ostrovní ulici a knihkupectví Pedagogické fakulty UK. Do těchto knihkupectví jsou vystavovány celoroční objednávky, díky nimž PK získává při vlastních nákupech slevu. Dalším akvizičním zdrojem je nákup prostřednictvím individuálních objednávek v jednotlivých nakladatelstvích (např. Grada, Infra, Wolters Kluwer a další) a na mimopražských univerzitách v Brně, Olomouci, Ostravě, Hradci Králové, Pardubicích, Plzni.

PK se v roce 2015 připojila projektu Česká knihovna realizovanému Moravskou zemskou knihovnou v Brně z pověření a za finanční podpory Ministerstva kultury. Projekt má za cíl podporovat nákup nekomerčních titulů uměleckých děl české literatury, české ilustrované beletrie pro děti a mládež, děl literární vědy, kritiky a věd příbuzných a je určen profesionálním veřejným knihovnám a knihovnám vysokých škol literárního zaměření. Ve třech dodávkách PK obdržela bezplatně vybrané publikace v celkové hodnotě 11 034,- Kč.

Přehled činnosti úseku doplňování a zpracování fondu PK za rok 2015:

Rozpočet na nákup knih a časopisů pro rok 2015: 900 000,- Kč

Čerpání:

Knihy: 435 000 (z toho 401 000 hlavní fond, 34 000 Sukova knihovna)

Časopisy: 465 000 (399 000 EBSCO, 66 000 české časopisy)

Zpracování - přírůstek hlavního fondu za rok 2015: 6 990/2015 (z toho 1 917 výročních zpráv)

Úbytek hlavního fondu (svazky): 4 273 (pozn.: nárůst z důvodu předání starých tisků do muzea a rozsáhlé profilace fondu PK)

Rešerše vyhotovené v úseku doplňování a zpracování fondu: 227

Vyúčtováno za rešerše: 5 850,- Kč

	Součet	Součet
KNIHOVNÍ FOND	2014	2015
Stav primárních fondů celkem (svazky)	519 571	511 106
z toho: hlavní fond	446 018	448 735
Sukova knihovna	61 634	62 371
pobočka na MŠMT	11 919	
Nákup knihovního fondu (v Kč)	865 000	900 000
knihy	354 496	435 000
časopisy	510 504	465 000
Přírůstek primárních fondů celkem (svazky)	7 575	7 727
z toho: hlavní fond	6 665	6 990
Sukova knihovna	574	737
pobočka na MŠMT	336	---
Počet nově zpracovaných titulů	6 219	5 121
z toho: hlavní fond	5 470	4 384
Sukova knihovna	574	737
pobočka na MŠMT	175	---
Počet titulů odebíraných časopisů	225	185
z toho: hlavní fond	169	178
Sukova knihovna	9	7
pobočka na MŠMT	47	---
Úbytek primárních fondů (svazky)	2 038	4 273
z toho: hlavní fond	2 038	4 273
Sukova knihovna	0	0

V rámci spolupráce s Národní knihovnou ČR bylo předáno do Souborného katalogu ČR (CASLIN) celkem 9 732 záznamů. Velká část těchto záznamů byla vytvořena v rámci retrokonverze a z této dávky bylo v souborném katalogu založeno 3 254 nových záznamů dokumentů, tj. takových, které dosud žádná knihovna do souborného katalogu nenahlásila.

Do KOSABI (Kooperační systém článkové bibliografie) bylo v průběhu roku předáno na 1264 anotovaných záznamů článků z českých pedagogických periodik. Průběžně je udržován a aktualizován také Český pedagogický tezaurus (ČPT), který slouží k věcnému popisu dokumentů z oblasti pedagogiky a příbuzných oborů a k jejich zpětnému tematickému vyhledávání v katalozích a databázích. Údržba tezauru i ostatních rejstříků je v průběhu retrokonverze náročná na čas a pozornost. Aktuální verze ČPT je vystavena na webu knihovny.

A.3.2.2 Ochrana a organizace knihovního fondu

V budově v Mikulandské ulici je uložen převážně tzv. živý fond PK, který je uživateli nejvíce žádán. V mimopražském skladu PK ve Lhotě je uložen starší knižní fond a starší ročníky časopisů, fond učebnic a skript.

I v roce 2015 probíhala průběžná revize dílčích částí fondu, zejména s ohledem na nutnou profilaci knihovního fondu v souvislosti se stěhováním knihovny. Zvýšená pozornost byla věnována profilaci fondu ve skladu v Mikulandské ulici a v mimopražském skladu ve Lhotě. Cílem je „očistění“ fondu od multiplicitních a neprofilových exemplářů. Zároveň proběhly přípravy na revizi fondu Sukovy studijní knihovny literatury pro děti a mládež (provádění oprav záznamů Sukovy knihovny). V souvislosti s retrokonverzí probíhá dohledávání zbylých starých tisků ve fondu PK.

Mimořádným úkolem úseku doplňování a zpracování fondu bylo v roce 2015 prověření a zpracování fondu bývalé pobočky na MŠMT. Pro další využití v rámci fondu PK byly vytipovány odborné publikace v objemu cca 63 m. Tyto knihy byly průběžně ověřovány v katalogu PK. Ve výsledku byla necelá polovina odborných publikací (31m) doporučena na zařazení do fondu PK. Jednalo se především o pedagogickou literaturu, české učebnice, cizojazyčné učebnice, publikace OECD, právníckou literaturu, encyklopedie apod. Přibližně 1/3 z těchto knih byla pro knihovní fond PK unikátní (nové publikace OECD, právnícká literatura, rozpočty MŠMT, zahraniční encyklopedie apod.), u dalších, které ve fondu již byly zastoupeny, bylo rozhodnuto na základě dosavadních zkušeností, že je přínosné obohatit fond i publikacemi duplicitními. Většina zmiňovaných publikací z pobočky MŠMT byla v průběhu roku nově zpracována a vřazena do fondu PK. Zbývajících 32 m z celkového objemu 63 m dovezených knih nebylo do fondu PK zařazeno z důvodu nadbytečné duplicity nebo zastaralosti. Z těchto 32 m knih bylo 23 m přeřazeno do tzv. rezervního fondu (jsou to především novější duplicitní české i cizojazyčné učebnice, duplicitní publikace OECD apod.), kde se počítá s jejich případným využitím při různých doprovodných aktivitách muzea nebo knihovny. Posledních 9 m publikací, které byly vyhodnoceny pro náš fond jako nepotřebné z důvodu vícečetné duplicity a zastaralosti, bylo nabídnuto muzeu a jiným knihovním institucím.

A.3.3 Služby uživatelům

Důležitou součástí činnosti knihovny je také individuální práce s uživateli. V souladu s knihovním zákonem poskytuje PK jako veřejná knihovna svým uživatelům, studentům, učitelům, vědeckým a odborným pracovníkům i ostatní veřejnosti širokou škálu knihovnických a informačních služeb: výpůjční služby včetně meziknihovnických služeb, rešeršní služby z vlastních i externích zdrojů, referenční, informační a reprografické služby z fondu knihovny a služby elektronické Pedagogické knihovny (e-PK). V roce 2015 bylo vyhotoveno pro uživatele knihovny celkem 15 596 kopií (vč. e-PK) a provedeno hlášení divadelní, literární, audiovizuální agentuře Dilia v souladu se zajišťováním ochrany autorských práv.

A.3.3.1 Studovna

Studovna je přístupná všem návštěvníkům knihovny. Neregistrovaný uživatel má k dispozici volně přístupný knižní a časopisecký fond studovny a možnost vyhledávání v elektronickém katalogu i ve starších lístkových katalozích. Knihy jsou ve studovně uspořádány podle jednotlivých oborů, především současné učebnice s platnou schvalovací doložkou MŠMT, školské právnícké dokumenty, vzdělávací programy, učební osnovy, encyklopedie. Volně přístupné jsou také nové i starší ročníky českých a zahraničních časopisů. Registrovaní čtenáři mají navíc přístup k internetu, k oborově zaměřeným volně

přístupným databázím (např. Jednotná informační brána, která obsahuje souborné katalogy našich i zahraničních knihoven a další informační zdroje), tito čtenáři můžou ve studovně používat vlastní notebooky vč. připojení na internet prostřednictvím WiFi. Ve studovně probíhá prodej publikací a propagačních materiálů NPMK.

A.3.3.2 Půjčování knih

Půjčování knih mimo budovu knihovny, včetně meziknihovní výpůjční služby, je vázáno na registraci čtenáře. Výpůjční lhůta je jeden měsíc, výpůjčku lze až 3x prodloužit. Ve studovně i půjčovně jsou poskytovány konzultace k práci s knihovnickým systémem, ve studovně jsou uživatelé zaškolováni v práci s českými i zahraničními databázemi.

A.3.3.3 Informační, referenční, reprografické a rešeršní služby

Služby jsou poskytovány všem uživatelům knihovny. Odborní pracovníci knihovny zpracovávají podle požadavků čtenářů bibliografické rešerše, poskytují konzultace a zodpovídají různé náročné dotazy. Základním zdrojem pro vypracování rešerše jsou katalogy PK a Pedagogická bibliografická databáze (PBD), která obsahuje bibliografické záznamy článků z odborných českých a zahraničních časopisů a sborníků z oblasti pedagogiky od roku 1990 do současnosti, součástí jsou i komeniana. Analyticky zpracované záznamy z českých pedagogických periodik předává knihovna Národní knihovně ČR do KOSABI a podílí se tak na tvorbě národní registrující článkové bibliografie.

Knihovna je zapojena do celonárodní webové služby *Ptejte se knihovny*, kde jsou zodpovídány faktografické, bibliografické a informační dotazy. Jde o službu českých knihoven určenou široké veřejnosti. Odpověď na zadanou otázku obdrží tazatel na svou e-mailovou adresu do 48 hodin od doručení dotazu (v pracovní dny). V rámci této služby bylo za PK v r. 2015 zodpovězeno na více než 21 dotazů všeobecného i speciálního charakteru. Snížený objem dotazů a odpovědí je důsledkem změny administrace uvedené služby a její postupný zkušební provoz.

PK každý měsíc vystavuje *informace o nových knihách* (oddíly: pedagogika, psychologie, ostatní) na svém webu, ve vitríně a také na obrazovce ve čtenářském patře.

Zpracované záznamy	
Počet excerpovaných časopisů	117
Počet záznamů	2 667
Počet záznamů odeslaných do ANL	1 264
Rešerše	
Počet rešerší na objednávku	171
Počet pravidelných tematických rešerší	6
Informace ze zahraničních časopisů	12
Informace z českých časopisů	12
Bibliografické soupisy	2
	<ul style="list-style-type: none"> - Komeniologická literatura za rok 2014 - Ekonomika školství (v ČR a zahraničí) 2014

Ostatní	
Počet návštěvníků bibliografické studovny	81 individuálních návštěvníků cca 50 v rámci exkurzí
Počet konzultací	30
Vyúčtováno za rešerše	3 800,- Kč

A.3.3.4 Centrum pro školní knihovny (CŠK)

Funguje na principu průběžně aktualizovaných webových stránek. Je dostupné na adrese <http://csk.npmk.cz/>. Učitelům, kteří mají na starosti školní knihovnu, a knihovníkům základních a středních škol knihovna nabízí informace z oblasti vedení školních knihoven, plánování, legislativy a také informace o možnostech dalšího vzdělávání. Průběžně jsou zodpovídány dotazy směřované na Centrum prostřednictvím služby „Ptejte se CŠK“.

Hlavním cílem CŠK je podpora rozvoje čtenářství a čtenářské gramotnosti, zprostředkovaných školními knihovnami. K tomuto cíli směřují aktivity propagované na webových stránkách – informace ze zajímavých akcí a projektů škol, školních knihoven a organizací, se kterými CŠK spolupracuje a zajímavé publikace, které mohou školní knihovny využít.

Aktivity: v rámci webových stránek Centra pro školní knihovny byly průběžně vystavovány aktuality z oblasti podpory rozvoje čtenářství; bylo vytvořeno nové logo pro CŠK; byl vypracován, rozeslán a vyhodnocen dotazník pro školní knihovny, který zjišťoval potřeby školních knihovníků a názory jednotlivých škol na možnost zavedení metodického centra pro ŠK; byl realizován další ročník mezinárodního projektu „Záložka do knihy spojuje školy“, pracovní setkání knihovníků školních knihoven a fotosoutěž pro školní knihovníky.

A.3.3.5 Elektronická pedagogická knihovna (e-PK)

e-PK je službou PK a knihoven pedagogických fakult, která je určena především učitelům, dalším pedagogickým pracovníkům a studentům pedagogiky. Současně je však k dispozici pro každého, koho zajímá cokoli z tematické oblasti pedagogiky, školství, výchovy, vzdělávání a dalších souvisejících vědních disciplín. Základními službami jsou služby typu document delivery, tzn. elektronické dodávání kopií dokumentů, a rešeršní služby – zhotovování rešerší podle zadání uživatele. E-PK poskytuje služby zaměřené především na periodika, tj. oblast literatury, ve kterých se nové informace objevují nejrychleji. Hlavním cílem je poskytovat knihovnické a informační služby uživatelům prostřednictvím internetu a zkvalitnit přístup ke knihovním fondům a službám všech zúčastněných knihoven všem uživatelům. Přístup uživatelů do systému je umožněn prostřednictvím uživatelských kont a databází. Ceny za služby jsou stejné jako v klasické knihovně, s výjimkou autorského poplatku za elektronické kopie. Celkem bylo vyhotoveno 2 187 kopií. E-PK je přístupná na adrese <http://www.epk.cz> nebo na webové stránce knihovny www.npmk.cz. Služby e-PK využívá stále více uživatelů. Služby jsou poskytovány jak z fondu PK, tak prostřednictvím meziknihovních služeb, a to i z knihoven, které nejsou součástí e-PK.

A.3.4 Spolupráce s českými a zahraničními institucemi

PK spolupracuje s Národní knihovnou ČR na tvorbě Souborného katalogu ČR a spolupodílí se na tvorbě databáze Slovník českých knihovníků a vytváření národní registrující článkové bibliografie, knihovna je garantem za oblast pedagogiky a školství. Spolupracuje s knihovnami s obdobným oborovým zaměřením, s Moravskou zemskou knihovnou a se Slovenskou pedagogickou knihovnou v Bratislavě, rozvíjí služby e-PK ve spolupráci s knihovnami pedagogického zaměření, s českou sekcí IBBY, Památníkem národního písemnictví a Klubem dětských knihoven SKIP v oblasti propagace kvalitní dětské četby, s

Klubem školních knihoven v oblasti podpory školních knihoven prostřednictvím Centra pro školní knihovny. Dále spolupracuje s katalogizační komisí a s komisí pro služby pod hlavičkou SKIP a České informační společnosti (ČIS) a s bibliografickou sekcí SDRUK zejména v oblasti koordinace analytického zpracování českých periodik a s Národním ústavem pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV) – předávání záznamů z oblasti odborného školství do pedagogické bibliografické databáze (PBD)

A.3.5 Sukova studijní knihovna literatury pro mládež

Přírůstek fondu Sukovy knihovny:

- 737 knihovních jednotek celkem (knihy i vázaná periodika)
- 43 vázaných periodik (retrokonverze)
- 694 knižních titulů

(137 titulů zakoupeno, 557 získáno darem od nakladatelství Albatros Media, Mladá fronta a v prvním čtvrtletí ze soutěže o Zlatou stuhu)

Počet prezenčních výpůjček: 1135

Počet rešerší na téma literatury pro děti nebo učebnic: 55

Odborné činnosti:

Průběžně jsou zodpovídány dotazy informační, bibliografické i širší konzultace z oblasti literatury pro děti a fondu učebnic.

1x měsíčně jsou vystavovány na web *Novinky Sukovy knihovny* (literatura pro děti a mládež), které jsou strukturovány do oddílů: První čtení, 1. stupeň ZŠ, 2. stupeň ZŠ, Naučná literatura, Přečtěte si s dětmi.

V prvním čtvrtletí probíhala spolupráce s českou sekcí IBBY a s direktoriem soutěže Zlatá stuha na organizačním zabezpečení *Zlaté stuhu 2015*. Podíl knihovny zahrnuje zpracování soupisů knih přihlášených do soutěže, a zajištění zázemí pro jednotlivé poroty – literární, ilustrátorskou a překladatelskou. V roce 2015 byla opět členkou literární poroty Mgr. Alice Košková.

Anketa o nejoblíbenější knihu pro děti a mládež vydanou v roce 2014 *SUK–čteme všichni 2014*

V prvním čtvrtletí se uskutečnil *22. ročník ankety o nejoblíbenější knihu pro děti a mládež Suk – čteme všichni 2014*. Do ankety se zapojilo zhruba jeden a půl tisíce mladých čtenářů. Z celkového počtu 1460 hlasů hlasovalo 250 dětí elektronicky. Knihovnic hlasovalo celkem 202, z toho 57 prostřednictvím webového formuláře. Vyhlášení výsledků proběhlo 15. dubna 2015 v Památníku národního písemnictví na Strahově za přítomnosti spisovatelů, ilustrátorů a zástupců dětských čtenářů z Bánova, Čelákovic, Davle, Kardašovy Řečice, Prahy a z Uherského Hradiště. Výsledky soutěže jsou vystaveny na webu NPMK a byly zveřejněny v týdeníku *Knižní novinky* č. 9-10/2015.

Dne 11.11.2015 se uskutečnilo Pracovní setkání knihovníků školních knihoven a dětských oddělení veřejných knihoven. Seminář byl zaměřen na novinky v literatuře pro děti a na příklady dobré praxe ve školních knihovnách. V rámci semináře byl vyhlášen 23. ročník

ankety *Suk – čteme všichni 2015* – ankety o nejoblíbenější knihu pro děti a mládež vydanou v roce 2015.

Na Mezinárodním knižním veletrhu *Svět knihy 2015* PK vystavovala 6 výstavních panelů s výsledky dětské ankety *Suk – čteme všichni* za posledních pět let. Výstava byla realizována ve spolupráci s kampaní *Rosteme s knihou*.

A.4 Oddělení IT

Oddělení IT (OIT) v roce 2015 řešilo jednak úkoly vyplývající ze standardní činnosti a jednak úkoly, dané dlouhodobým plánem.

OIT standardně zajišťuje:

- provoz a správu počítačové sítě, serverů a služebních i čtenářských počítačů
- provoz, správu a průběžné aktualizace automatizovaného knihovního systému (AKS) KP-WIN SQL/Verbis,
- každodenní podporu zaměstnanců i uživatelů PK: OIT dále průběžně zajišťovalo běžný provoz knihovny a podle potřeby spolupracovalo i v muzeu; všem pracovníkům NPMK poskytovalo metodickou a technickou podporu, včetně co nejrychlejšího řešení nastalých technických problémů
- součinnost při řešení projektů, včetně dlouhodobého zajištění jejich provozu
- technickou podporu a správu e-PK v modulu DDS (document delivery service) v automatizovaném knihovním systému KP-WIN SQL,
- technickou správu dalšího hardware a software v NPMK, včetně licenční politiky
- správu webu NPMK včetně vývoje a správy nových subwebů
- provoz a správa facebookového profilu NPMK
- řešení technologie datových úložišť pro správu digitální knihovny a digitalizovaných filmů,
- technologickou podporu retrokonverze knihovního fondu PK,
- implementaci interaktivních prvků do expozice muzea,
- systémovou podporu odborných činností z pozice systémového knihovníka pro PK,
- odborné zajištění kulturně vzdělávacích akcí souvisejících s podporou pracovníků ve školství a souvisejících oblastech z hlediska IT,
- pravidelnou údržbu a správu serverů AD, DHCP, DNS, Exchange,
- výběr, nákup a instalaci hardware a software a dalších komodit na Tender-marketu podle potřeb NPMK,
- správu specializovaných webových stránek:
 - pitter.npmk.cz – specializovaná webová aplikace APP (viz část A.5.5.1 - Projekty)
 - 1914-1918.npmk.cz, včetně interaktivní mapy památníků k 1. světové válce (viz část A.5.3 – Aktivity k historickým výročím)
 - cteme.npmk.cz – stránky na podporu čtenářské gramotnosti (viz část A.5.7.2 – Podpora čtenářské gramotnosti)
 - cenik.npmk.cz - subweb funguje od poloviny roku 2014, je řešen softwarem E-commerce PRO 4.0 (firma GlobeWeb Czech s.r.o.).
 - historiascholastica.com – elektronická verze mezinárodního odborného časopisu (viz část A.5.2. – Publikační činnost)
 - csk.npmk.cz – Centrum pro školní knihovny (viz část A.3.3.4)
 - epk.cz – e-PK (viz část A.3.3.5)

- comeniusacademicclub.org – webové stránky prestižní mezinárodní organizace (viz část A.2.4 – Zahraniční spolupráce)

Nad rámec svých standardizovaných činností OIT zajišťuje:

- technickou podporu a spolupráci na výstavbě Památníku Hodonín u Kunštátu,
- přípravné práce související se stěhováním PK a rekonstrukcí objektu v Jeruzalémské ul.

Každá činnost OIT zahrnuje celou řadu dílčích činností. Vzhledem k vysoké míře elektronizace činnosti odborných oddělení je k zabezpečení jejich plynulého provozu součinnost IT nezbytná.

A.5 Výstavní, publikační a vědecká činnost a spolupráce se školami

A.5.1 Výstavní činnost

V roce 2015 se uskutečnily dvě krátkodobé výstavy v NPMK, z toho jedna v PK. NPMK rovněž realizovalo další výstavy na MŠMT a další výstavy s partnerskými institucemi v ČR a zahraničí.

Z důvodu částečné rekonstrukce přízemí objektu Valdštejská bylo muzeum do 2. května 2015 (od prosince 2014) pro veřejnost uzavřeno. Dne 2. května 2015 byl zahájen zkušební provoz, slavnostní otevření zrekonstruovaných prostor se uskutečnilo 10. června 2015.

Stálá expozice

Odkaz J. A. Komenského. Tradice a výzvy české vzdělanosti Evropě

Stálá expozice byla rozšířena o ukázky dvou školních tříd, a to z období 1. republiky a z období socialismu. Školní třídy se nacházejí v přízemí budovy, v místech bývalé recepce.

Krátkodobé výstavy

NPMK (v prostorách muzea Valdštejská 20, není-li uvedeno jinak):

- *Kantor Jakub Jan Ryba a česká škola konce 18. století*. Výstava k 250. výročí narození a 200. výročí úmrtí J. J. Ryby, 2.5.–25.10.2015
- *Nesmíme zapomenout: Jan Opletal a další oběti listopadu 1939. Nacistická perzekuce českých studentů během 2. světové války*. Výstava na počest 100. výročí narození Jana Opletala pořádaná pod záštitou předsedy Senátu Parlamentu ČR, p. Milana Štěcha, 12.11.2015–(14.8.2016)
- *Současní čeští ilustrátoři knih pro děti* (z fondu Sukovy knihovny), v prostorách PK, Mikulandská 5, leden-květen 2015
- *Řemesla dnes a před sto lety aneb Co četly děti se slonem Bobem 2015*, výstava oceněných prací z dětské výtvarné soutěže, v prostorách PK, Mikulandská 5, květen 2015–(duben 2016)

ČR:

- *Příběhy bezvýhradné lidskosti. Přemysl Pitter, výjimečná postava v dějinách 20. století*
 - ZŠ Dědina, Praha 6, 6.1.–28.2.2015
 - Synagoga ve Čkyni, 1.4.–31.5.2015
 - Městská část Praha 3, 1.6.–30.6.2015

- Přátelé Herlíkovic, Strážné-Herlíkovice, 1.7.–31.8.2015
- Obec Kamenice, 12.9.–20.9.2015
- *Evropský humanista P. Pitter (1895 – 1976):*
 - Krkonošské muzeum, Vrchlabí, 9.3.–17.5.2015
 - ČCE Beroun, 27.5.–5.10.2015
- *Jakub Jan Ryba nejen jako autor české mše vánoční*
 - ZŠ Přeštice, 26.2.–3.4.2015
 - Pedagogická fakulta UK, Praha 1, 2.4.–10.4.2015
- *Kantor Jakub Jan Ryba a česká škola konce 18. století:*
 - Městská knihovna Hradec Králové, 2.12.–19.12.2015
- *Vzdělávání pro všechny (bannerová)*
 - Galerie 207, Praha 1 (VŠUP), 9.3.–15.3.2015
 - Gymnázium J. V. Jirsíka, České Budějovice, 24.10.–11.11.2015
- *Komenského fascinující Labyrint světa a ráj srdce v kolážích Miroslava Huptycha*
 - Muzeum J. A. Komenského, Uherský Brod, 27.3.–19.4.2015
 - Městské muzeum Rýmařov, Galerie Octopus, 1.12.–31.12.2015
- *Od Marie Terezie po dnešek. Školní vysvědčení v proměnách času*
 - ZŠ Rakovník, 9.9.–9.10.2015
 - ZŠ Brodek u Přerova, 26.10.–28.10.2015
 - Střední škola cestovního ruchu a jazyková škola Rožnov pod Radhoštěm, 25.11.2015–(leden 2016)
- *Nesmíme zapomenout: Jan Opletal a další oběti listopadu 1939*, Gymnázium J. V. Jirsíka, České Budějovice, 13.11.–10.12.2015
- *Mistr Jan Hus očima autorů učebnic dějepisu, čítanek a populárně naučné literatury z fondu Pedagogické knihovny J. A. Komenského*, Senát Parlamentu ČR, 20.10.2015–(17.1.2016)

Zahraničí:

- *Budování mostů. D. A. Jablonský v Evropě raného osvícenství*
 - Univerzita Konštantína Filozofa, Nitra (Slovensko), 1.4.–30.6.2015
 - Ponitranské muzeum-Dom ľudového bývania Šaľa (Slovensko), 1.5.–1.6.2015
- *Přemysl Pitter: Righteous among the Nations (Přemysl Pitter: spravedlivý mezi národy)*, Tel Aviv (Izrael), 22.6.–31.8.2015 (ve spolupráci s velvyslanectvím ČR)
- *Education for all: The legacy of J. A. Comenius to the world (Vzdělávání pro všechny: Odkaz J. A. Komenského světu)*, New York (USA), 19.–30.6.2015 (ve spolupráci s Comenius Academic Club)

- *Přemysl Pitter: Righteous among the Nations (Přemysl Pitter: spravedlivý mezi národy)*, Evropský parlament Štrasburk (Francie), 24.–26.11.2015 (ve spolupráci s poslancem Evropského parlamentu)
- *Europäischer Humanist Přemysl Pitter*. Německá verze výstavy *Evropský humanista Přemysl Pitter*, ve spolupráci s Ackermann – Gemeinde (Švýcarsko, Německo):
 - Kirche St. Peter, St. Peter – Hofstatt 6, 8001 Zürich (Švýcarsko), 29.3.–12.4.2015
 - Museum Bayerisches Vogtland, Sigmundsgraben 6, Hof, (Německo, 2.12.2015–(21.2.2016)
- *Roma Education in Czechia in Historical Context (Vzdělávání Romů v Česku v historickém kontextu)*, ZÚ ČR v Minsku – Brest, Gomel (Bělorusko), 26.10.–27.10.2015 (u příležitosti oslav 70. výročí založení OSN)

Neveřejné výstavy:

NPMK (předsálí Společenského sálu):

- *Leci/ Wingmen*, portréty izraelských pilotů od fotografky Pavliny Schulzové

MŠMT (budova A):

- *(NE)Zapomenutá řemesla*, výstava připravená PK k Roku průmyslu a technického vzdělávání o historii řemesel (fototokopie vybraných školních obrazů K. S. Amerlinga, výučních listů, výročních zpráv apod.)

A.5.2 Publikační činnost

Publikační činnost NPMK se realizuje jednak vydáváním neperiodických titulů, jednak vydáváním mezinárodního časopisu pro dějiny výchovy a vzdělávání *Historia scholastica*. Časopis *Historia scholastica* vychází dvakrát ročně v tištěné a elektronické verzi a publikuje původní výzkumné historicko-pedagogické a přehledové statě z oblasti dějin pedagogického myšlení, školství a výchovy.

Publikační činnost PK je realizována především formou elektronického publikování *novinkové služby* na webu knihovny (1x měsíčně). Obsahuje výběr z nových knih (Učebnice - Pedagogika - Psychologie - Ostatní), novinky z literatury pro děti a mládež (První čtení - Knihy pro 1. stupeň ZŠ - Knihy pro 2. stupeň ZŠ - Naučná literatura - Přečtěte si s dětmi) a informace o nových a inspirativních článcích z odborných českých a zahraničních časopisů (Informace z českých časopisů, Informace ze zahraničních časopisů a Tematická rešerše na aktuální / zajímavé téma).

Přehled titulů vydaných NPMK a publikovaných statí pracovníků NPMK:

Publikace:

Markéta Pánková, Helena Plitzová (eds.): *Odras I. světové války ve škole a ve společnosti*, Praha 2015, NPMK-NIDV, 166 s. a 12 s. příloh

Lenka Lajsková (ed.): *Přemysl Pitter: „Nečekejme na velké chvíle!“ „Akce zámky“ (1945–1947) v zrcadle korespondence z let 1946–1990*, Praha 2015, NPMK, 127 s.

Jana Bartošová: *Nesmíme zapomenout: Jan Opletal a další oběti listopadu 1939. Nacistická perzekuce českých studentů během 2. světové války*, Praha 2015, NPMK, 151 s.

Tomáš Kasper, Markéta Pánková a kol.: *Učitel ve střední a jihovýchodní Evropě. Profesionalizace učitelského vzdělávání: historické a systematické aspekty*, Praha 2015, Academia-NPMK, 319 s.

Markéta Pánková, Dana Kasperová, Tomáš Kasper a kol.: *Meziválečná školská reforma v Československu*, Praha 2015, Academia-NPMK, 326 s.

Alena Matyášová: *Vzácné školní obrazy IV. díl – Čtyři roční doby*, Praha 2015, NPMK, 57 s.

Mezinárodní časopis pro dějiny výchovy a vzdělání *Historia scholastica 1/2015*, npmk.cz, 2015, 106 s. (elektronická verze)

Mezinárodní časopis pro dějiny výchovy a vzdělání *Historia scholastica 1/2015*, Praha 2015, NPMK, 138 s. (tištěná verze)

Články:

Tomáš Kasper, Markéta Pánková: *Počátky učitelského vzdělávání v evropském kontextu – systematické a koncepčně metodologické přístupy*. In: Kasper T.–Pánková M. a kol.: *Učitel ve střední a jihovýchodní Evropě. Profesionalizace učitelského vzdělávání: historické a systematické aspekty*. Praha, 2015, s. 9–17

Magdaléna Šustová: *Význam Aleše Vincence Pařízka v přípravě učitelů elementárních škol*. In: Kasper T.–Pánková M. a kol.: *Učitel ve střední a jihovýchodní Evropě. Profesionalizace učitelského vzdělávání: historické a systematické aspekty*. Praha, 2015, s. 101–112

Markéta Pánková, Dana Kasperová, Tomáš Kasper: *Meziválečná školská „příhodovská“ reforma–roviny zkoumání a metodologická východiska*. In: Pánková M.–Kasperová D.–Kasper T.: *Meziválečná školská reforma v Československu*. Praha 2015, s. 7–25

Markéta Pánková: *John Amos Comenius in Czech and Global Visual Art*. In: *Comenius. Journal of Euro-American Civilization*, 1, 2015, s. 95-115

Markéta Pánková: *John Amos Comenius in Czech and Global Visual Art*. In: *Comenius. Journal of Euro-American Civilization*, 2, 2015, s. 219-241

Magdaléna Šustová: *Pokusné školy v pražských Nuslích a Michli*. In: Pánková M.–Kasperová D.–Kasper T.: *Meziválečná školská reforma v Československu*. Praha 2015, s. 205–220

Jan Šimek: *Pokusná diferencovaná škola v Humpolci (1929–1940): vývoj a kritické zhodnocení pokusu*. In: Pánková M.–Kasperová D.–Kasper T.: *Meziválečná školská reforma v Československu*. Praha 2015, s. 221–239

Jana Bartošová: *Masarykova pokusná diferencovaná škola měšťanská v Českém Krumlově*. In: Pánková M.–Kasperová D.–Kasper T.: *Meziválečná školská reforma v Československu*. Praha 2015, s. 240–254

Markéta Pánková: *Úvodní slovo*. In: Pánková M.–Plitzová H. (eds.): *Odras I. světové války ve škole a ve společnosti*, Praha 2015, s. 11–12

Zuzana Švastová: *Odras I. světové války v učebnicích dějepisu, čítankách a historických školních výročních zprávách*. In: Pánková M.–Plitzová H. (eds.): *Odras I. světové války ve škole a ve společnosti*, Praha 2015, s. 61–113

Eva Rezková: *Využití speciálních webových stránek NPMK k I. světové válce v rámci výuky dějepisu a společenskovedních předmětů*. In: Pánková M.–Plitzová H. (eds.): *Odras I. světové války ve škole a ve společnosti*, Praha 2015, s. 114–117

Petr Matějček: *Přemysl Pitter jako voják na frontách Velké války*. In: Pánková M.–Plitzová H. (eds.): *Odras I. světové války ve škole a ve společnosti*, Praha 2015, s. 121–134

Lenka Lajsková, Veronika Chládková: *Možnosti využití egodokumentů P. Pittra ve vyučování o I. světové válce*. In: Pánková M.–Plitzová H. (eds.): *Odras I. světové války ve škole a ve společnosti*, Praha 2015, s. 135–140

Radek Valenta: *Rozmach pacifismu v Československu jako jeden z důsledků Velké války*. In: Pánková M.–Plitzová H. (eds.): *Odras I. světové války ve škole a ve společnosti*, Praha 2015, s. 141–156

Magdaléna Šustová: *Didaktická úvaha o knize Erich H. Gombrich: Stručné dějiny světa pro mladé čtenáře*. In: *Český časopis historický*, č. 1/2015, roč. 113, s. 219–220

Jana Bartošová: *Studium na vysokých školách v zahraničí*. In: *Ilustrovaný slovník československých dějin 1945–1989*, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR v.v.i., pobočka Brno, v tisku

Magdaléna Šustová: *Zvláštní školy*. In: *Ilustrovaný slovník československých dějin 1945–1989*, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR v.v.i., pobočka Brno, v tisku

Jana Bartošová: *Tomáš Řešátka Soběslavský*. In: *Sborník Muzea Šumavy*, v tisku

Jana Bartošová: *Pedagogické osobnosti Podkarpatské Rusi ve fondech Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského*, v tisku

Jan Šimek: *Profesní příprava učitelů a jejich další vzdělávání v Českých zemích do roku 1989* – prezentace publikovaná na webu Národního institutu pro další vzdělávání

Spolupráce na Encyklopedii českých právních dějin – vypracování hesel, v tisku:

Jana Bartošová:

- Opatrovny
- Tituly akademické
- Vysokoškolský zákon 1950
- Vysokoškolský zákon 1966
- Vysokoškolský zákon 1980
- Vysokoškolský zákon 1998

Magdaléna Šustová:

- Všeobecný školní řád
- Patent o reformě středních škol (1775)
- Politické zřízení obecních škol
- Sbírnka nařízení a předpisu pro zřizování a vydržování gymnasií
- Nástin organizace gymnasií a reálků v Rakousku
- Základní říšský školský zákon o školách obecných
- Zákon o školách národních a soukromých ústavech vyučovacích a vychovávacích
- Malý školský zákon
- Zákon o základní úpravě jednotného školství (č. 95/1948 Sb.)
- Zákon o školské soustavě a vzdělávání učitelů (č. 31/1953 Sb.)
- Zákon o soustavě výchovy a vzdělávání (č. 186/1960 Sb.)
- Zákon o čtyřletých gymnáziích (č. 168/1968 Sb.)
- Zákon o soustavě základních a středních škol (č. 29/1984 Sb.)
- Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (č. 561/2004 Sb.)

Jan Šimek:

- Správní akademie

V roce 2015 probíhala supervize a koordinace prepisů skenů korespondence P. Pittra a Pavly Moudré z let 1919 – 1939 do elektronické podoby pro přípravu publikace v nakladatelství Academia ve spolupráci s editorem publikace prof. PhDr. Jaroslavem Pánkem, DrSc., Dr. h. c.

A.5.3 Aktivity k historickým výročím

Aktivity k připomínání historických výročí se uskutečňovaly jako úkol MŠMT na základě materiálu *Významná historická výročí v letech 2014-2018*, č.j.: MSMT-10639/2014.

1. světová válka

Odborná konference *Odrz 1. světové války ve škole a společnosti*

MŠMT, 19.2.2015

Odborná konference akreditovaná MŠMT byla uspořádána NPMK a NIDV k probíhajícímu 100. výročí 1. světové války a u příležitosti 120. výročí narození Přemysla Pittra, významného představitele humanismu 20. století. Úvodní slovo pronesla PhDr. M. Pánková, na semináři zazněly příspěvky odborných pracovníků NPMK:

- *Možnosti využití egodokumentů P. Pittra ve vyučování o 1. světové válce* (PhDr. L. Lajsková, Bc. V. Chládková),

- *Přemysl Pitter jako voják na frontách Velké války* (Bc. P. Matějček),
- *Rozmach pacifismu v Československu jako jeden z důsledků Velké války* (Bc. R. Valenta), *Odras 1. světové války v učebnicích dějepisu, čítankách a historických školních výročních zprávách* (autor: Mgr. Z. Švastová),
- *Využití speciálních webových stránek NPMK k 1. světové válce v rámci výuky dějepisu a společenskovedních předmětů* (Ing. E. Rezková).

Příspěvky, které na semináři zazněly, byly publikovány ve stejnojmenné knize (viz A.5.2 – Publikační činnost).

Specializovaný web 1914-1918.npmk.cz

Subweb *1. světová válka a vznik Československa* nabízí pedagogické i široké veřejnosti rešerše z fondu PK i externích databází pro orientaci v tématu, ukázky školních výročních zpráv, výběr textů vážících se k tématům 1. světové války, československých legií a vzniku Československa. Na webu je zároveň možné spoluvytvářet interaktivní mapu pomníků z 1. světové války - *(Ne)zapomenuté pomníky - stoletá paměť národa a země*.

2. světová válka

Záchrana židovských dětí (a nejen jich) po osvobození – květen 1945

Slavnostní shromáždění u příležitosti 70. výročí ukončení 2. světové války a na počest 120. výročí narození humanisty Přemysla Pittra uspořádaly NPMK a Nadační fond P. Pittra a O. Fierzové ve spolupráci se Spolkem akademiků Židů. Pracovníci NPMK vystoupili na akci s příspěvkem *Vzpomínky židovských dětí na P. Pittra* (PhDr. M. Pánková) a *Osobnost a dílo P. Pittra a „akce zámky“* (PhDr. L. Lajsková).

Jiří Padevět: *Krvavé finále. Jaro 1945 v českých zemích*, prezentace knihy, 14.4.2015

Vratislav Ebr, Marie Formáčková: *Narozen na popravišti. Od Heydricha ke knihám*, prezentace knihy, 16.4.2015 (v rámci cyklu Podvečery v Pedagogickém muzeu – viz též část A.2.3.4)

600. výročí upálení J. Husa

Odborný seminář *Mistr Jan Hus – významná osobnost našich dějin*

MŠMT, 8.4.2015

Odborný seminář akreditovaný MŠMT s úvodním slovem PhDr. M. Pánkové pořádaly NPMK a NIDV. Hlavním referujícím byl prof. PhDr. Petr Čornej, Dr.Sc.

Odborný seminář *Jan Hus a husitství v moderní době*

NPMK 4.6.2015, MŠMT 3.9.2015

Odborný seminář akreditovaný MŠMT pořádaly NPMK a NIDV ve dvou výše uvedených termínech s úvodním slovem PhDr. M. Pánkové a příspěvkem *Odras Mistra Jana Husa a husitství v učebnicích dějepisu* (Mgr. Z. Švastová). Hlavním referujícím byl doc. Mgr. Jaroslav Šebek, Ph.D.

Výstava Mistr Jan Hus očima autorů učebnic dějepisu, čítanek a populárně naučné literatury z fondu Pedagogické knihovny J. A. Komenského

Senát Parlamentu ČR, 20.10.2015–(17.1.2016)

Výstava připravená PK.

700. výročí narození Karla IV.

Odborný seminář *Karel IV. - významná osobnost našich dějin*

MŠMT, 7.10.2015

Odborný seminář akreditovaný MŠMT pořádaly NPMK a NIDV. Úvodní slovo pronesla PhDr. M. Pánková, zazněly příspěvky *Putovní výstava o Karlu IV. aneb Jak dětem přiblížit středověkého panovníka* (Mgr. M. Šustová) a *Karel IV. ve fondu Pedagogické knihovny J. A. Komenského se zaměřením na učebnice dějepisu, čítanky, odbornou literaturu historickou i soudobou a literaturu pro děti a mládež.* (Mgr. Z. Švastová).

Výstava *Karel IV. Život Otce vlasti.*

Byla vytvořena putovní výstava *Karel IV. Život Otce vlasti.* Dvě paré této výstavy jsou určeny k zapůjčení školám v ČR, jedno paré k zapůjčení českým školám v zahraničí (České školy bez hranic) a jedno paré je prezentováno v přízemí sídla NPMK. Pro další zájemce ze strany škol byla vytvořena elektronická verze této výstavy, která je po uzavření dohody zájemcům poskytována.

Programy o Karlu IV.

Byly připraveny dva nové muzejní programy:

- vzdělávací pořad *Karel IV. Otec vlasti*
- výtvarná dílna *Středověká škola.*

Dále byl vytištěn **kalendář** NPMK na rok 2016 s tématem Karel IV., též pro reprezentační účely MŠMT.

A.5.4. Účast pracovníků NPMK na odborných seminářích, konferencích, vzdělávacích a ostatních akcích

Seminář k 5. výročí existence *Centra vizuální historie Malach (CVH) při Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy (MFF UK) v Praze*

MFF UK, Praha 1, 30.1.2015, PhDr. L. Lajsková

CVH Malach je jedním z pěti evropských přístupových bodů k archivu *Institutu USC Shoah Foundation*, který je tvořen rozsáhlou audiovizuální databází více než 52 tis. rozhovorů s přeživšími a svědky holocaustu.

Školení o nových katalogizačních pravidlech RDA

Národní knihovna Praha, 23. 3.2015, Mgr. J. Klimešová, Mgr. M. Hošková, PhDr. M. Petrovičová

Jednání PS pro analytické zpracování k přechodu na nová katalogizační pravidle RDA.

Seminář *Aktuální situace a perspektivy dějin pedagogiky jako vědního oboru a jako vyučovacího předmětu*

Katedra pedagogiky FF UK, Celetná 20, Praha 1, 4.2.2015, PhDr. M. Pánková, Mgr. M. Šustová, PhDr. J. Šimek, Ph.D.

Kolokvium *V první linii...*

Brno, 8.–10.2.2015, Mgr. J. Bartošová

Inovativní přístupy v průvodcovské a lektorské činnosti.

Odborná konference *Odráz 1. světové války ve škole a ve společnosti*

MŠMT Praha, 19.2.2015, PhDr. M. Pánková, PhDr. L. Lajsková, Mgr. M. Chrobáková, Bc. P. Matějček, Bc. R. Valenta, Ing. E. Rezková, Bc. V. Chládková

Účast na konferenci připravené ve spolupráci s NIDV s úvodním slovem PhDr. M. Pánkové a příspěvky *Možnosti využití egodokumentů P. Pittra ve vyučování o 1. světové válce* (PhDr. L. Lajsková, Bc. V. Chládková), *Přemysl Pitter jako voják na frontách Velké války* (Bc. P. Matějček), *Rozmach pacifismu v Československu jako jeden z důsledků Velké války* (Bc. R. Valenta), *Odráz 1. světové války v učebnicích dějepisu, čítankách a historických školních výročních zprávách* (autor: Mgr. Z. Švastová), *Využití speciálních webových stránek NPMK k 1. světové válce v rámci výuky dějepisu a společenskovedních předmětů* (Ing. E. Rezková) (viz též část A.5.3 – Aktivity k historickým výročím).

3. setkání českých škol v Itálii, prezentace nadstavbového projektu *Rok s J. A. Komenským*

Řím (Itálie), 25.2.–2.3.2015, PhDr. M. Pánková, Ing. S. Cigánková

Cílem cesty byla účast na dvoudenním 3. setkání českých škol v Itálii na zastupitelském úřadu ČR v Římě. Setkání se, kromě představitelk českých škol v Itálii, účastnili zástupci MŠMT, MZV, zastupitelského úřadu ČR v Římě, představitelé škol v ČR a české školy ve Francii. Během setkání prezentovala PhDr. M. Pánková nadstavbový projekt *Rok s J. A. Komenským* realizovaný v České škole v Římě v předešlém šk. r. (2013/14). Prezentace vzbudila velký ohlas a přítomné zástupkyně českých škol v Itálii projevíly o projekt zájem. Byla dohodnuta spolupráce při realizaci dalšího výročí v r. 2016 (700. výročí narození Karla IV.), a to jak s českými školami v Itálii, tak se ZÚ Řím. Dále byly předány informační materiály o výstavách NPMK k zapůjčení a o vzdělávacích programech, které NPMK realizuje pro školy.

Vernisáž výstavy *Europäischer Humanist P. Pitter*

Zürich (Švýcarsko), 28.–30.3.2015, PhDr. M. Pánková, PhDr. L. Lajsková, P. Šolar

Cílem byla účast na vernisáži v prostorách kostela St. Peter, která byla jako společný projekt NPMK a Ackermann-Gemeinde zapůjčena do Švýcarska, účast i na dalších doprovodných akcích (setkání a jednání se členy spolku MILIDU, účast na oslavách 100 let od založení Svazu spolku Čechů a Slováků ve Švýcarsku, účast na besedách s pamětníky působení P. Pittra).

Mezinárodní konference *Muzeum a škola aneb Muzeum ve filmu – film v muzeu*

Zlín, 18.–19.3.2015, PhDr. L. Lajsková

7. ročník konference připravilo Muzeum jihovýchodní Moravy ve spolupráci s Národním ústavem pro vzdělávání v Praze. Hlavním tématem tohoto ročníku byla audiovizuální a filmová tvorba jako specifická forma zkoumání a poznávání předmětů v muzejní edukaci.

Symposium *Škola a hudba (nejen) v době J. J. Ryby (1765-1815)*

Pedagogická fakulta UK, Praha 1, 9.–10.4.2015, Mgr. M. Šustová

Účast na konferenci pořádané Katedrou dějin a didaktiky dějepisu PedF UK s příspěvkem *Z kantorských pamětí. Realita českého školství na přelomu 18. a 19. století.*

Zasedání bibliografické sekce SDRUK

Karlovy Vary 13.-14.4. 2015, PhDr. M. Petrovičová

Den učitelů

Pardubice (sál Konzervatoře), 15.4.2015, PhDr. M. Pánková

Akce organizovaná Senátem PČR k Mezinárodnímu dni učitelů s úvodním slovem PhDr. M. Pánkové.

Konference *Současnost literatury pro děti*

Liberec, 16.–17.4.2015, Mgr. A. Košková

Každoroční konference pořádána českou sekcí IBBY ve spolupráci s Krajskou vědeckou knihovnou Liberec.

Přednášky u příležitosti výstavy *Budování mostů. D. A. Jablonský v Evropě raného osvícenství*

Nitra (Slovensko), 15.–17.4.2015, PhDr. J. Šimek, Ph.D.

Cesta se uskutečnila na pozvání Pedagogické fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitře u příležitosti prezentování výstavy připravené NPMK *Budování mostů. D. A. Jablonský v Evropě raného osvícenství*. Jako doplňkový program k výstavě a zároveň kursu z dějin pedagogiky byla domluvena přednáška jednak o D. A. Jablonském a vzdělanosti v raném novověku, jednak přednáška/prezentace o Národním pedagogickém muzeu v Praze (dějiny a možnosti využití sbírek). Dále byly domluveny další zápůjčky výstavy o D. A. Jablonském.

Jednání sekce veřejných knihoven SKIP

Praha, Klementinum 27.4.2015, PhDr. M. Junková, RNDr. M. Hlasivcová

Zasedání komise pro služby sekce SDRUK

Praha, Národní knihovna, 30.4.2015, RNDr. M. Hlasivcová, V. Korousová

9. mezinárodní konference *Školní knihovny jako informační a kulturní centra škol*

Bratislava, 7. 5.2015, Mgr. R. Indráková, Ing. E. Rezková

Konferenci organizovala Slovenská pedagogická knihovna.

Záchrana židovských dětí (a nejen jich) po osvobození – květen 1945

NPMK, 14.5.2015

Akci k 120. výročí narození P. Pittra a 70. výročí ukončení 2. světové války pořádaly NPMK a Nadační fond P. Pittra a O. Fierzové ve spolupráci se Spolkem akademiků Židů. Zazněly mj. příspěvky *Vzpomínky židovských dětí na P. Pittra* (PhDr. M. Pánková) a *Osobnost a dílo P. Pittra a „akce zámky“* (PhDr. L. Lajsková) (viz též část A.5.3 – Aktivity k historickým výročím).

Mezinárodní konference *Slavic World: Current Challenges (Slovanský svět: současné výzvy)*, návštěva archivu v Berehovu

Užhorod (Ukrajina), 20.5.–27.5.2015, Mgr. Jana Bartošová

Cesta se uskutečnila ve spolupráci s Východoevropskou slovanskou univerzitou (Eastern European Slavic University) a v rámci prací na projektu *Český učitel a republika*. Během mezinárodní konference *Slavic World: Current Challenges (Slovanský svět: současné výzvy)* byl přednesen příspěvek: *Pedagogické osobnosti Podkarpatské Rusi ve fondech NPMK*. Dalším cílem cesty byla návštěva archivu v Berehovu, kde byly prostudovány a částečně ofotografovány inventární knihy fondu 28 – školský referát civilní správy a inventární knihy jednotlivých českých škol.

Mezinárodní vědecká konference *Výchova a vzdělávání v poutech totalitárního myšlení a systémů*

Liberec, 1.–2.6.2015, PhDr. M. Pánková, PhDr. J. Šimek, Ph.D., Mgr. J. Bartošová, Mgr. M. Šustová

Účast na konferenci s příspěvkem *Výchova v období totality a muzejní sbírky NPMK* (PhDr. M. Pánková), *Vědecko-ateistická výchova v československé socialistické škole* (PhDr. J. Šimek, Ph.D.), *17. listopad 1939 a perzekuce vysokoškolského studentsvta* (Mgr. J. Bartošová) a *Inspektor Gustav Werner a jeho vliv na fungování českých středních škol v Protektorátu Čechy a Morava* (Mgr. M. Šustová). Podrobně viz část A.2.2.1.

Mezinárodní konference *Hledání harmonie ve světě chaosu: J. A. Komenský a současná filozofie vzdělávání*

Sankt Petěrburg (Ruská federace), 2.–6.6.2015, Mgr. M. Chrobáková, PhDr. L. Lajsková

Na dvoudenní mezinárodní konferenci *Hledání harmonie ve světě chaosu: J. A. Komenský a současná filozofie vzdělávání* (s hojným zastoupením komeniologů ze SRN, Japonska a Polska) byly pracovnicemi NPMK předneseny dva příspěvky: *Humanismus P. Pittra na základě ideí Komenského* (PhDr. L. Lajsková) a *Programy pro děti v duchu učení J. A. Komenského* (Mgr. M. Chrobáková). Dále se uskutečnilo setkání s pracovníky Výzkumného pedagogického centra J. A. Komenského a NOU Gymnázia *Peterschule* v Sankt-Petěrburgu. Během cesty byly navázány nové a prohloubeny stávající kontakty s ruskými i zahraničními komeniology.

Odborný seminář *Jan Hus a husitství v moderní době*

NPMK, 4.6.2015

Akreditovaný seminář pořádaný ve spolupráci s NIDV s úvodním slovem PhDr. M. Pánkové a příspěvkem *Odras Mistra Jana Husa a husitství v učebnicích dějepisu* (Mgr. Z. Švastová).

Účast na zasedání pracovní skupiny pro památníky a muzea IHRA (IHRA Memorials and Museums Working Group)

Budapešť (Maďarsko), 8.-9.6.2015, Mgr. Ing. P. Holovková

Účast na zasedání pracovní skupiny IHRA (International Holocaust Remembrance Alliance – Mezinárodní aliance pro připomínku holocaustu) v souvislosti s budováním Památníku Hodonín u Kunštátu.

Kolokvium *V první linii... Komunikace se zákazníkem*

Hradec Králové, 14.–15.6.2015, Mgr. J. Bartošová

Výroční konference *Comenius Academic Club* a realizace výstavy *Vzdělávání pro všechny (anglická verze)*

New York, USA, 16.–24. 6. 2015, PhDr. M. Pánková

Cílem cesty byla příprava Mezinárodní vědecké konference pořádané prestižní vědeckou společností *Comenius academic Club* a účast na ní a instalace a zahájení anglické verze výstavy *Vzdělávání pro všechny*. Konference se uskutečnila ve dnech 20.–21.6.2015, její součástí byla i vernisáž anglické verze výstavy připravené NPMK *Vzdělávání pro všechny*. Během vernisáže PhDr. M. Pánková přednesla projev o významu a odkazu J. A. Komenského. Výstava se setkala s velkým ohlasem a o její prezentaci projevovalo zájem několik organizací. Během konference udělila PhDr. M. Pánková 3 medaile J. A. Komenského osobnostem, kteří v USA propagují odkaz Komenského a českou kulturu: prof. Zdeněk David, prof. Vlado Šimko a ministryně školství státu New Jersey, Hon. Rochelle R.

Hendricks, která se hlásí k odkazu J. A. Komenského. Účastníkům konference byly poskytnuty propagační materiály o NPMK.

Seminář Muzejní profese a veřejnost: *Potenciál muzejních pracovníků „nepedagogické“ profílace směrem k muzejnímu publiku*

Hodonín, 24.6.–26.6.2015, Mgr. J. Bartošová

Seminář věnovaný problematice návštěvníků muzeí.

Výstavy k 600. výročí upálení J. Husa v Comenius Museum Naarden

Naarden, Nizozemí 5.7.–8.7.2015, PhDr. M. Pánková, P. Šolar

Cílem cesty byla účast na vernisáži dvou výstav, které naardenské muzeum prezentovalo u příležitosti 600. výročí upálení J. Husa. Jednalo se o výstavu *Slovo a pravda* (NPMK na nich participovalo poskytnutím elektronických verzí školních obrazů) a výstavu *Jan Hus roku 1415 a 600 let poté* (výstavu sestavilo Husitské muzeum v Táboře). Během cesty byly též zdokumentovány Komenského zobrazení nacházející se v areálu muzea a mauzolea, byla prodiskutována další spolupráce mezi oběma muzei.

VII. mezinárodní konference *Heritage School and Diaspora českých škol bez hranic a spolupracujících institucí*

MZV ČR, Praha 1 (Senát PČR, Toskánský palác), 3.8–4.8.2015, PhDr. M. Pánková, PhDr. L. Lajsková, Mgr. M. Chrobáková

Konference věnovaná „českým školám bez hranic“ a spolupracujícím institucím. NPMK se zde představilo jako instituce podporující šíření kulturního dědictví.

Pietní akt u příležitosti největšího transportu Romů do Osvětimi 21. srpna 1943

Hodonín u Kunštátu, Černovice, 23.8.2015, PhDr. M. Pánková

Každoroční pietní shromáždění v místě protektorátního cikánského tábora v Hodoníně u Kunštátu, které se koná jako připomínka 21. srpna 1943, kdy byl z tábora vypraven nejpočetnější transport romských vězňů do vyhlazovacího koncentračního tábora Osvětim II–Březinka. V r. 2015 z důvodu dostavby nebyl areál budoucího Památníku přístupný, pietní akt se konal na lesním hřbitůvku a u hřbitova v Černovicích s vystoupením PhDr. M. Pánkové.

Návštěva muzea holocaustu v Mechelenu – Kazerne Dossin

Mechelen (Belgie), 24.–26.8.2015, PhDr. M. Pánková, Mgr. Ing. P. Holovková

Cesta byla uskutečněna za účelem získání inspirace v souvislosti s připravovanou expozicí nově budovaného Památníku Hodonín u Kunštátu a navázání kontaktů s obdobnými muzei. Muzeum Kazerne Dossin v Mechelenu (Memorial, Museum and Documentation Centre on Holocaust and Human Rights – Památník, muzeum a dokumentační centrum holocaustu a lidských práv) je jedním z nejnovějších a nejmodernějších muzeí v Evropě, které se věnuje otázce holocaustu. Během cesty byly navázány osobní kontakty s ředitelem muzea Kazerne Dossin, profesorem University of Antwerpen, Hermannem Van Goethem. Ředitel, prof. Van Goethe přislíbil spolupráci při přípravě expozice a zároveň upozornil na úskalí, s nimiž se muzeum při výstavbě potýkalo.

Konference *Knihovny současnosti 2015*

Olomouc, 8.–10.9.2015, Mgr. A. Košková, RNDr. M. Hlasivcová

Celostátní konference o současných trendech v činnosti knihoven.

Konference *Čím je nám dnes Přemysl Pitter*

Filozofický ústav AV ČR, 12.9.2015, PhDr. L. Lajsková

Konference se zamýšlela nad přesahem díla a odkazu P. Pittra, konferenci pořádal NF PP a OF.

LIBDESIGN 2015: Konference o lepších službách (nejen) v knihovnách

Národní technická knihovna v Praze, 22.9.2015, V. Korousová

Historický vývoj a identifikace černobílých fotografických technik

Národní archiv Praha-Chodovec, 1.10.2015, Ing. S. Cigánková

1. tematický workshop pro archiváře, dokumentátory a kurátory fotografických sbírek.

Seminář *Rozečti se a Včelka pro knihovny*

Klementinum, 6.10.2015, Mgr. A. Košková

Seminář věnovaný metodě rychlého čtení a čtení dětí.

Seminář *Karel IV. - významná osobnost našich dějin*

MŠMT, pořadatelé: NPMK a NIDV, 7.10.2015, PhDr. M. Pánková, Mgr. M. Šustová, Mgr. Z. Švastová

Účast na akreditovaném semináři pro pedagogické pracovníky s úvodním slovem PhDr. M. Pánkové a příspěvky *Putovní výstava o Karlu IV. aneb Jak dětem přiblížit středověkého panovníka* (Mgr. M. Šustová) a *Karel IV. ve fondu Pedagogické knihovny J. A. Komenského se zaměřením na učebnice dějepisu, čítanky, odbornou literaturu historickou i soudobou a literaturu pro děti a mládež.* (Mgr. Z. Švastová).

Historický vývoj a identifikace barevných fotografických technik a fotografických tisků

Národní archiv Praha-Chodovec, 8.10.2015, Ing. S. Cigánková

2. tematický workshop pro archiváře, dokumentátory a kurátory fotografických sbírek.

Podzimní knižní veletrh Havlíčkův Brod

Havlíčkův Brod, 9. 10. – 10. 10. 2015, Mgr. M. Chrobáková, J. Suchá, L. Dani

Účast s prezentací NPMK a prodejem publikací NPMK.

Bibliografické kolokvium

České Budějovice, 11.–13.10.2015, PhDr. M. Junková, PhDr. M. Petrovičová

Konferenci organizovala Krajská vědecká knihovna v Českých Budějovicích.

Konference *Škola základ života... História školstva v archívnych dokumentoch*

Bratislava (Slovensko), 12.–15.10.2015, PhDr. J. Šimek, Ph.D.

Cílem cesty byla účast na třídní konferenci *Škola základ života... História školstva v archívnych dokumentoch*, kterou pořádal Slovenský národný archív v Bratislavě (SNA). Téma konference zcela odpovídalo zaměření NPMK a přineslo rozšíření pohledu na dějiny školství v určitých regionech Slovenska a možnosti využití pramenů (zejména co se týče období společného státu). Během konference byly navázány kontakty s pořadatelem konference ze Slovenského národního archívu a prodiskutována další možná spolupráce s bratislavským Múzeem školstva a pedagogiky, zejména ohledně projektu Učitel a republika – MŠaP je připraveno pomoci při rešerších slovenských materiálů.

Návštěva muzeí a památníků věnujících se historii 2. světové války

Varšava (Polsko), 17.–20.10.2015, PhDr. M. Pánková, Mgr. Ing. P. Holovková, PhDr. J. Šimek, Ph.D.

Cílem cesty bylo seznámit se s moderně pojatými expozicemi za účelem vytipování vhodných prvků a způsobů prezentace kritických historických událostí veřejnosti, které by mohly být využity v Památníku Hodonín u Kunštátu. Byly navštíveny tyto instituce: Muzeum varšavského povstání, Památník Pawiak. Muzeum nezávislosti, Muzeum dějin polských Židů. Byly získány podněty pro přípravu stálé expozice Památníku Hodonín u Kunštátu a k oslovení návštěvníka i na dalších úrovních vnímání (zejména emočních).

Zasedání *Deutsche Comenius Gesellschaft - Jahrestagung und Mitgliederversammlung 2015 der Deutschen Comenius-Gesellschaft*

Lichtenfels (SRN), 23.–25.10.2015, PhDr. J. Šimek, Ph.D.

Cílem cesty byla účast na zasedání *Deutsche Comenius Gesellschaft* (DCG) s tématem *Vom Kleinkrieg zum Weltfrieden? Regionale Erfahrungen mit dem Konflikt um Jan Hus und die globale Hoffnung des Johann Amos Comenius (Od malé války k světovému míru? Regionální zkušenosti se sporem o J. Husa a celosvětovou naději Komenského)*. DCG patří mezi nejvýznamnější světové komeniologické organizace a NPMK proto s touto organizací dlouhodobě udržuje kontakt a účastní se různých společných projektů: prozatím nejvýznamnějším výsledkem vzájemné spolupráce je vytvoření české verze výstavy o D. A. Jablonském a vydání českého překladu sborníku vydanému u příležitosti 350. výročí narození tohoto významného osvícenského učenice a vnuka J. A. Komenského. Členové DCG spoluprací s NPMK velice pozitivně vnímají, je tedy žádoucí udržovat kontakty a povědomí o činnosti muzea.

Kultura 2016

Praha, 3.11.2015, PhDr. M. Junková

Konferenci pořádala Unie zaměstnavatelských svazů ČR.

XI. něm *Asociace muzeí a galerií České republiky*

Plzeň, 3.11.–5.11.2015, Mgr. J. Bartošová

Každoroční akce *Asociace muzeí a galerií* pro zástupce členů AMG.

Sekce SDRUK, komise pro služby

Praha, Národní knihovna, 5.11.2015, RNDr. M. Hlasivcová

Jednání sekce veřejných knihoven SKIP

Praha Klementinum, 19.11.2015, PhDr. M. Junková, Š. Šuranová

Seminář *Elektronické služby knihoven*

Praha, 23.11.2015, Mgr. R. Indráková, B. Stefanová

Seminář *Knihovny.cz pro odborné a specializované knihovny*

Městská knihovna Praha, 25.11.2015, PhDr. M. Junková, Mgr. Z. Švastová

Pracovní setkání k Soubornému katalogu

Městská knihovna Praha, 27.11.2015, PhDr. M. Petrovičová

Seminář *České e-knihy pro veřejné i odborné knihovny*

Krajská vědecká knihovna v Liberci, 27.11.2015, Mgr. Š. Šuranová, Mgr. E. Hrazdírová

Výstava *Přemysl Pitter – Righteous among the Nations (Přemysl Pitter – spravedlivý mezi národy)*

Štrasburk (Francie), 23.–27.11.2015, PhDr. M. Pánková, PhDr. L. Lajsková, P. Šolar

Cílem cesty byla instalace a účast na zahájení výstavy v budově Evropského parlamentu ve Štrasburku. Výstava byla prezentována na pozvání europoslance dr. J. Kellera u příležitosti plenárního zasedání Evropského parlamentu. Při vernisáži promluvily zástupkyně NPMK – ředitelka PhDr. M. Pánková a pracovnice APP, PhDr. L. Lajsková. V průběhu trvání výstavy byla realizována komentovaná prohlídka pro zájemce z řad poslanců Evropského parlamentu. Během výstavy byly prezentovány publikace a propagační materiály NPMK k P. Pittrovi. Byly navázány významné kontakty s europoslanci (J. Keller, O. Sehnalová atd.). Cesty bylo dále využito k návštěvě univerzitního města Heidelberg (SRN), kde pobýval na studiích J. A. Komenský. Ze studijních důvodů navštívili v Heidelbergu pracovníci NPMK i unikátní *Muzeum kázně* (studentské vězení, které fungovalo až do počátku 20. století). Po ukončení zasedání Evropského parlamentu byla výstava deinstalována a převezena zpět do NPMK.

Vernisáž výstavy *Europäischer Humanist Přemysl Pitter (Evropský humanista Přemysl Pitter)*

Hof (SRN), 2.12.2015, Mgr. M. Chrobáková, PhDr. L. Lajsková, P. Šolar

Účast na zahájení výstavy. Itinerář německé verze po německy mluvících zemích zajišťuje *Ackermann Gemeinde*. Během zahájení výstavy Dr. Lajsková přednesla zdravici ředitelky NPMK dr. Pánkové; v průběhu neformální části probíhala debata s místními návštěvníky, kteří se o odkaz P. Pittra živě zajímali. Byly navázány zajímavé kontakty, je možná propagace odkazu P. Pittra v místní literární obci.

Konference *Archivy, muzea a knihovny v digitálním světě*

Národní archiv, Praha 4 – Chodovec, 2.–3.12.2015, PhDr. L. Lajsková

Konferenci pořádal Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP), Národní archiv a Národní knihovna. Byla věnována problematice využívání informačních a komunikačních technologií pro ochranu a zpřístupnění kulturního dědictví.

Konference k 10. výročí vzniku *Národního institutu pro další vzdělávání*

Národní technická knihovna, Praha 6, 10.12.2015, PhDr. Jan Šimek, Ph.D.

Účast s příspěvkem *Profesní příprava učitelů a jejich další vzdělávání v českých zemích do roku 1989*.

A.5.5 Resortní projekty a digitalizace

A.5.5.1 Projekty

NPMK realizuje resortní i mimoresortní projekty, které se týkají zejména digitalizace fondů NPMK.

V roce 2015 NPMK pokračovalo v realizaci dlouhodobých resortních projektů *Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení včetně školních*

pomůcek, Retrokonverze fondu PK¹⁹ a Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu.²⁰

Podrobné znění projektů je uvedeno v Příloze.

Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení včetně školních pomůcek

Cílem projektu je záchrana a zachování kulturního dědictví v oblasti dějin pedagogiky, školství a učitelstva. Projekt se předkládá každoročně již od r. 2009. Díky prostředkům z tohoto projektu se podařilo zachránit velké množství předmětů dokumentujících výuku.

Projekt je rozdělen na dvě části:

- záchrana²¹ a zpracování starých tisků ze sbírek NPMK
- záchrana historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek.

V roce 2015 bylo v rámci projektu:

- zakoupeno 408 sbírkových předmětů
- zrestaurován 1 sbírkový předmět, (mapa M 386 - Karte der Čechoslowakischen Republik)
- pořízeny obaly na sbírkové předměty, z toho 1 ochranná bedna na rozměrné tablo, 50 ochranných pouzder na knihy a další obalový materiál (archivní krabice, sáčky na fotografie apod.)
- nakoupen materiál pro čištění a restaurování sbírkových předmětů.

Retrokonverze fondu PK

Základním cílem projektu je retrospektivní konverze lístkového katalogu²² hlavního fondu PK, zpřístupnění záznamů a tím i největšího oborově zaměřeného fondu v oblasti pedagogiky, výchovy, vzdělávání a školství prostřednictvím online databáze v prostředí internetu. Projekt probíhá od roku 2010.

V rámci řešení projektu v roce 2015 probíhaly tyto činnosti:

- analýza nebo tvorba nového záznamu titulu, slučování původně samostatně popsaných ročníků, práce se záznamy časopisů, práce s jednotlivými ročníky
- objednávání exemplářů z depozitáře, očištění a drobné opravy, případně provizorní obal svazku a zápis do seznamu k příští vazbě
- analýzy exemplářů – ročník, rok, číslování (při absenci obálek – dohledávání v jiných knihovnách, tištěných bibliografiích, podle jednotlivých článků atd.)
- zakládání exemplářů a/nebo kontrola a oprava stávajícího, optimalizace signatury, olepování čárovými kódy, označování exemplářů štítky
- revize titulového záznamu

¹⁹ V PK probíhá ještě další – mimoresortní – projekt, a to retrokonverze prostřednictvím grantového programu Ministerstva kultury VISK 5-Retrokon.

²⁰ Původní název projektu byl *Implementace nejnovějších technologií do procesu digitalizace a zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu.*

²¹ Záchranou se rozumí nákup předmětů k zařazení do sbírky NPMK i zabezpečení odborného ošetření (konzervování, restaurování) existujících sbírkových předmětů, aby nedocházelo k jejich další deteriorizaci. Jde zejména o staré tisky nebo staré školní obrazy. Tyto (a další) předměty vykazují značnou kyselost, která zapříčinila ztrátu elasticity a pevnosti papíru. Někdy lze hovořit o celkové degradaci papíru, která způsobuje lámání a trhání papíru. Restaurátorskými zásahy lze tuto degradaci omezit, případně i zastavit.

²² Retrokonverze katalogu znamená převod katalogu z lístkové do elektronické podoby. V současné době je převedena do strukturované textové podoby pouze část katalogů českých knihoven, většina jich stále existuje v lístkové podobě, což znamená, že většina fondů českých knihoven zůstává de facto „uzavřena“ pro jejich vzdálené uživatele. Obdobná situace je i u katalogu a fondu PK, jejichž fond je v ČR největší oborově zaměřenou sbírkou dokumentů pro oblast pedagogiky, výchovy, vzdělávání a školství.

Současně probíhalo dohledávání a opravy problémových záznamů z předchozích ročníků retrokonverze.

Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu

Cílem projektu je výrazně zvýšit dostupnost Archivu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové jako mimořádného historického zdroje dokumentů o dějinných událostech 20. století pro badatele i širokou veřejnost na webových stránkách NPMK

Projekt je realizován od roku 2013. Po vytvoření technického a technologického zázemí pro implementaci nejnovějších technologií do procesu digitalizace APP a dalších fondů NPMK pokračovalo v roce 2015 pokračovalo rozvíjením vlastní práce s dokumenty pro jejich zpřístupnění prostřednictvím online katalogu na webu NPMK, včetně vytváření přesné evidence dětí, které skutečně prošly zámeckými ozdravovkami. *Kartotéka dětí ze zámků*, ucelený archivní soubor, obsahuje cca 17 tisíc dokumentů (k digitalizaci jich zbývá téměř 10 tisíc). **V roce 2015 bylo zdigitalizováno 290 dokumentů, resp. 4520 stran a doplněno bylo 446 editovaných záznamů.**

Specializovaný web *pitter.npmk.cz*

Výstupem projektu je subweb *pitter.npmk.cz*, jehož součástí je online katalog digitalizovaných dokumentů. V online databázi je nyní zpřístupněno 2276 zpracovaných záznamů, u kterých jsou k dispozici digitální kopie dokumentů (pokud se nejedná o citlivá data, v takovém případě je zde pouze informace: „dostupný pouze v badatelně APP“).

Web je budován v základní struktuře: Pittrovy „dětí“, Pitter a spolupracovníci a tzv. „akce zámky“.²³

Mimorezortní projekt VISK

Vyjma rezortních projektů byl v NPMK řešen *projekt VISK v rámci grantového programu MK ČR*, zaměřený na retrokonverzi unikátní kartotéky učebnic.

Základním cílem projektu v roce 2015 bylo zahájení rutinního zpracování záznamů dle nově vytvořeného tezauru, tj. seznamu deskriptorů vč. nedeskriptorů. Tím byly podchyceny de facto všechny variantní názvy učebních předmětů za období tří staletí. Využití tezauru tak probíhalo ve dvou rovinách, a to jednak pro zpracovatele věcného popisu při aktuálním i retrospektivním věcném zpracovávání. Dále bude tezaurus využíván uživateli při vyhledávání, tzn. bude základním orientačním prvkem v rozsáhlém fondu učebnic a umožní tak přístup k učebnicím bez ohledu na to, jak byly učební předměty pojímány i pojmenovávány v průběhu tří staletí.

Realizace projektu umožnila významně zkvalitnit informovanost a dostupnost knihovního fondu PK, díky dotaci z grantového programu bude možné další zkvalitňování bibliografických záznamů po věcné stránce, což umožní lépe zpřístupnit velkou část největšího českého oborového fondu pro oblast pedagogiky, výchovy, vzdělávání a školství odborné veřejnosti z celé České republiky, a to nejen prostřednictvím výpůjčních služeb, ale současně také v rámci meziknihovních služeb, rešeršních služeb i reprografických služeb, dostupných rovněž v rámci e-PK – elektronické pedagogické knihovny.

²³ V roce 2015 webové stránky navštívilo 1943 uživatelů, kteří si zobrazili 6800 stran.

Významným výstupem je rovněž předání zpracovaných záznamů do Souborného katalogu ČR a je velmi pozitivní, že cca třetinu z předaných záznamů tvoří záznamy titulů, které jsou v českých knihovnách poměrně unikátní.

A.5.5.2 Digitalizace

Digitalizace fondů NPMK probíhá v souladu s *Koncepcí digitalizace muzejních sbírek a knihovních fondů NPMK* (z roku 2013) a je rozdělena dle odborných oddělení NPMK na *digitalizaci sbírkového fondu Pedagogického muzea* (sbírkový fond spravován v souladu se zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy) a na *digitalizaci fondů veřejné Pedagogické knihovny* (fond je spravován v souladu s knihovním zákonem).

Digitalizace sbírkového fondu NPMK probíhá jednak na fotopracovišti NPMK a pomocí knižních scannerů umístěných v PK a v depozitáři ve Lhotě u Dolních Břežan – jde o dvojrozměrné předměty (vysvědčení, školní obrazy, mapy, knihy-titulní listy apod.) a trojrozměrné předměty (fotodokumentace školních pomůcek a zařízení),²⁴ jednak externím digitalizováním předmětů audiovizuální povahy.²⁵ Dále je vedena v systému Bach pomocná elektronická evidence sbírkového fondu, kdy obrazová dokumentace je součástí karet systematické evidence.

Digitalizace v PK probíhá prostřednictvím projektů retrokonverze – jde o převedení údajů lístkového katalogu do elektronické podoby (viz výše).

Digitalizace Archivu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové probíhá na základě samostatného projektu od r. 2013 (viz výše – projekt *Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu*). V roce 2015 bylo zdigitalizováno 290 dokumentů, resp. 4520 stran a doplněno bylo 446 editovaných záznamů.

A.5.6 Akreditované programy

V roce 2015 NPMK uspořádalo 2. cyklus vzdělávacích programů akreditovaných pro účely dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (ve smyslu zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů).

Zájemci z řad pedagogů absolvovali akreditovaný program: *Současná literatura pro děti a mládež* (10.3. a 13.10.2015, celkem 53 osoby z řad učitelů, knihovníků a studentů). Cílem programu bylo seznámit posluchače s vybranými autory literárních děl pro děti a mládež, kteří publikovali v letech 1993 – 2014. Program kursu byl zaměřen zejména na rozšíření námětů na doporučenou četbu zohledňující současné čtenářské zájmy žáků a rozvoj jejich čtenářské gramotnosti.

²⁴ V r. 2015 celkem bylo na fotopracovišti digitalizováno 1192 sbírkových předmětů (tj. byly vytvořeny kvalitní elektronické kopie), z toho: Fotografie: 113 ks, Písemnosti a tisky: 5500 ks, Pomůcky: 50 ks, Knihy: 5 ks, Historická podsírka: 246 ks. K 31.12.2015 bylo na fotopracovišti NPMK zpracováno celkem 32 494 sbírkových předmětů. Současně k výše uvedenému bylo zhotoveno cca 2400 ks ostatních fotografií - reportáže, školy, APP atd.

²⁵ Jde zejména o školní filmy z podsírky *Školní pomůcky a inventář*, v roce 2015 žádné filmy digitalizovány nebyly.

Další dva nabízené programy *Historie českého školství a vzdělanosti součástí výuky dějepisu a Významné osobnosti moderních dějin. Evropský humanista Přemysl Pitter v kontextu 20. století* se neuskutečnily pro nedostatek zájemců.

A.5.7 Spolupráce se školami

NPMK na základě požadavků průběžně poskytovalo odborné konzultace základním, středním, vyšším odborným a vysokým školám v ČR. Pro mladší a starší žáky základních a studenty středních škol jsou k dispozici pracovní listy ke stálé expozici.

Pro univerzity jsou na základě zájmu poskytovány komentované prohlídky a informace o badatelských možnostech v NPMK.

Přehled uskutečněných vzdělávacích aktivit v rámci Týdne vědy a techniky jsou vykázány samostatně - viz část A.2.3.2 – Přednášková činnost.

A.5.7.1 Vzdělávací pořady

- *Pojď sem, dítě* (o J. A. Komenském), 19.5., 20.5. (2x), 21.5., 16.6., 23.6., 1.10., 2.10., 8.10., 14.10., 15.10., 23.10., 11.11., 18.11., 3.12., 10.12., 11.12.2015
pro Evangelickou akademii, Praha 4; SŠ a VOŠ zdravotnická, Nymburk; ZŠ Mláď, Praha 13; Francouzské lyceum, Praha 5 (3x); SZŠ Ruská, Praha 10; ZŠ Satalice; ZŠ Petřiny sever, Praha 6 (2x); ZŠ Litvínovská, Praha 9; Gymnázium Olomouc Hejčín; ZŠ Spektrum Praha 9; ZŠ Dědina, Praha 6; ZŠ Kunratice, Praha 4; FZŠ prof. Otokara Chlupa, Praha 13 (339 návštěvníků)
- *Evropský humanista P. Pitter*, 10.3. (2x), 1.4. (3x), 9.6., 17.6. (2x), 18.6., 25.6., 15.10.2015
pro ZŠ nám. Míru, Vrchlabí (2x); ZŠ Čkyně (3x); Informační centrum Praha 3 (3x); a pro Pedagogickou a sociální akademii sv. Andreje-Svorada a Benedikta, Trenčín (Slovensko); ZŠ Stráž nad Nisou; PedF UK v Praze
(pořady byly uskutečněny i v místech realizace výstav o P. Pittrovi mimo budovu NPMK – Vrchlabí, Čkyně, Praha 3) (272 návštěvníci)
- *Z babiččiny a maminciny aktovky*, 7.5., 16.6., 23.9. (2x), 6.11.2015 (2x)
pro ZŠ Na líše, Praha 4; ZŠ Brigádníků, Praha 10; ZŠ Korunovační, Praha 7; ZŠ Spektrum, Praha 9 (110 návštěvníků)
- *Školství za Protektorátu*, 1.4.2015
pro Francouzské lyceum, Praha 5 (12 návštěvníků)
- *Tereziánské reformy školství*, 1.10., 12.11.2015
pro ZŠ Satalice, Praha 9; ZŠ Vodičkova, Praha 1 (45 návštěvníků)
- *Škola včera, dnes a zítra*, 7.10. (2x), 10.12.2015
pro ZŠ Satalice, Praha 9; ZŠ a MŠ Karlov, okr. Benešov (51 návštěvníků)
- *Vzdělávání dívek*, 1.10.2015
pro ZŠ Satalice, Praha 9 (17 návštěvníků)
- *17. listopad 1939/1989*, 18.11., 26.11., 4.12.2015

pro Gymnázium Nad štolou, Praha 7; ZŠ Dobříš; Gymnázium Písnická, Praha 4 (91 návštěvníků)

Pro SŠ, ZŠ a MŠ byly realizovány programy:

- *Za tajemstvím písma a papíru*, 12.5., 20.5., 11.6., 16.6. (2x), 19.6., 23.6., 25.6., 14.7., 23.9. /2x/, 30.9., 2.10., 6.11. (2x), 19.11., 24.11., 25.11.2015
pro MŠ Šimůnkova, Praha 6; ZŠ Petřiny jih, Praha 6; Francouzské lyceum, Praha 5 (2x); ZŠ Curieových, Praha 1; ZŠ Stráž nad Nisou; příměstský tábor v Praze; ZŠ Korunovačnická, Praha 7; MŠ Libčická, Praha 8; ZŠ a MŠ A. Čermáka, Praha 6; MŠ Tychonova Praha 6 (343 návštěvníků)
- *Malý písař*, 5.5., 3.6., 19.6., 23.6., 25.9., 30.9., 14.10. (2x), 23.10., 16.12.2015
pro ZŠ E. Krásnohorské Ústí nad Labem; Gymnázium Postupická, Praha 4; ZŠ Curieových, Praha 1 (2x); ZŠ Veselá škola, Praha 1; ZŠ Litvínovská, Praha 9; ZŠ Kunratice, Praha 4; ZŠ E. Destinové, Praha 6; ZŠ Červený vrch, Praha 6; ZŠ Mėtis, Praha 9 (203 návštěvníků)

V rámci spolupráce s českými školami a univerzitami uspořádalo NPMK komentované prohlídky stálé expozice pro studenty:

- Vysoké školy ekonomické (5.5.2015, 8 studentů)
- Gymnázia Dvůr Králové nad Labem (10.5.2015, 38 studentů)
- Technické univerzity v Liberci (13.5.2015, 21 student)
- VOŠZ Praha 1 (14.5.2015, 20 studentek)
- Institutu vzdělávání a poradenství (16.10.2015, 42 studenti)
- FF UK (10.11.2015, 16 návštěvníků)
- oboru Pedagogika a filosofie výchovy Filosofické fakulty UK a seznámení s činností NPMK (8.12.2015, 14 studentů)

NPMK tyto akce realizuje každoročně na žádost zejm. pedagogických oborů českých vysokých škol.

Na základě žádosti realizovalo NPMK pro účastníky projektu *Dětská univerzita Sofie* komentovanou prohlídku stálé expozice (22.4., 10.12.2015, 19 návštěvníků)

Odbornou praxi v NPMK absolvoval Daniel Hodek, Gymnázium bratří Čapků a První české soukromé střední učiliště s.r.o., 25.–29.5.2015.

A.5.7.2 Podpora čtenářské gramotnosti

1. Soutěž *Čtěte se slonem Bobem*

V roce 2015 byl realizován 2. ročník soutěže *Čtěte se slonem Bobem 2015* na téma *Řemesla dnes a před sto lety*.

Soutěž proběhla ve dvou kategoriích – výtvarná a literární. Výtvarná soutěž spočívala ve ztvárnění řemesla na základě obrázků s tematikou řemesel na základě přečtené knížky s touto tematikou; kategorie literární spočívala v písemném ztvárnění jednoho z témat *Jaké řemeslo byste si vybrali před sto lety?* či *Jaké řemeslo byste si vybrali dnes?*

Slavnostní vyhlášení výsledků soutěže s cenami pro vítěz obou kategorií se konalo ve studovně PK dne 28.5.2015. Práce z výtvarné části soutěže byly vystaveny v budově PK, Mikulandská 5 (viz část A.5.1 – Výstavní činnost).

2. Subweb „Čteme spolu. Stránky na podporu čtenářské gramotnosti a výuky na praktických a speciálních školách“

Webové stránky byly vytvořeny v roce 2014 pro děti a klienty se speciálními potřebami, a také pro jejich pedagogy a další pracovníky. V roce 2015 byly pravidelně (1x týdně) aktualizovány:

1. čtvrtek v měsíci nové příběhy
2. čtvrtek v měsíci tipy na zajímavé knihy pro děti
3. čtvrtek následujícího měsíce rozuzlení příběhů
4. čtvrtek v měsíci s čtvrtletní periodicitou: tipy na nové odborné články a knihy pro učitele.

V roce 2015 zaznamenal web *cteme.npmk.cz* celkem 7811 návštěv, z toho 68,7% tvoří vracející se návštěvníci. Z toho lze usuzovat, že si tento projekt našel své uživatele a má potenciál v oblasti podpory čtenářské gramotnosti.

A.5.7.3 Specializované webové stránky

Pro potřeby pedagogické i široké veřejnosti byly vytvořeny tyto speciální aplikace:

- stránky na podporu čtenářské gramotnosti a výuky na praktických a speciálních školách *Čteme spolu (cteme.npmk.cz)* (viz výše)
- stránky APP o Přemyslu Pittrovi a Olze Fierzové (*pitter.npmk.cz*)
- stránky k výročí 1. světové války a vzniku Československa (*1914-1918.npmk.cz*)

A.6 Budování Památníku Hodonín u Kunštátu a jeho stálé expozice

Investiční záměry:

NPMK – Památník Hodonín u Kunštátu – dostavba Památníku,

č. SMVS: 233V014000101

NPMK – Památník Hodonín u Kunštátu – realizace expozice,

č. SMVS: 233V014000109

Na základě usnesení vlády ČR ze dne 2. března 2011 č. 158 o změně usnesení vlády ze dne 4. května 2009 č. 589 k úpravě pietních míst v Letech u Písku a v Hodoníně u Kunštátu byly realizovány další kroky týkající se přípravy na vybudování Památníku Hodonín u Kunštátu (dále jen Památník). Od r. 2012 ke kmenové činnosti přibýly činnosti k realizaci budování výše uvedeného Památníku, včetně jeho expozice.

Činnosti spojených s vybudováním Památníku a s jeho prezentací je v kompetenci manažera projektu, Ing. Pavla Štěpána (stavebnětechnické činnosti) a Mgr. Ing. P. Holovkové (obsah scénáře a jeho realizace). Tito pracovníci jsou přímo odpovědní ředitelce NPMK. Další aktivity (finanční zabezpečení projektu, ediční, výstavní, propagační aj.) jsou realizovány příslušnými odbornými pracovníky jednotlivých oddělení.

V roce 2015 se v oblasti budování Památníku, přípravy jeho expozice, propagace apod. uskutečnily níže uvedené činnosti.

A.6.1 *Stavebně technické aktivity*

V roce 2015:

- bylo dokončeno výběrové řízení na dodavatele stavby
- **dne 2. 7. 2015 bylo předáno staveniště dodavateli stavby** společnosti Porr, a.s., Dubečská 3238//36, Praha 10
- byla započata rekonstrukce baráku dozorců (statické zajištění plných vazeb, vodorovná hydroizolace, betonové mazaniny)
- byla zahájena stavba infocentra, jehož součástí jsou výstavní prostory hlavní expozice, multifunkční sál, sociální zařízení pro návštěvníky, technické zázemí, pracoviště pro budoucí zaměstnance památníku, byt správce + ubytovací pokoj s dvěma lůžky, venkovní atrium
- byla zahájena práce na areálové kanalizaci (výkopy, pokládka dešťové a splaškové kanalizace)
- byla zahájena práce na areálovém vodovodu (pokládka potrubí, zprovoznění) a biologickém septiku
- byla zahájena úprava odstavné plochy (parkoviště pro návštěvníky).

A.6.2 *Scénář expozice*

V roce 2015 byl vypracován a schválen investiční záměr s názvem „NPMK – Památník Hodonín u Kunštátu – realizace expozice a vybavení Památníku“. Investiční záměr pokrývá náklady na přípravu a realizaci expozice a pořízení interiérového a provozního vybavení Památníku.

Scénář je postaven na dlouhodobém archivním výzkumu (o většině etap historie tábora nebylo v době převzetí Památníku do správy NPMK v odborné literatuře nic publikováno) a je koncipován tak, aby vyváženě informoval o celé historii tábora a události zasadil do širšího rámce. Expozice bude zároveň respektovat, že etapa tzv. cikánského tábora byla co do podmínek vězňů a obětí na životech nejtragičtější a je jí proto v připravovaném scénáři věnován největší prostor. Scénář byl dokončen a předán do recenzního řízení v listopadu 2015. Recenzenty jsou: doc. PhDr. Jan Němeček, DrSc., zástupce ředitelky Historického ústavu AV ČR, Jiří Padevět, ředitel Nakladatelství Academia, Mgr. Jana Horáková, ředitelka Slezského zemského muzea v Opavě (dále jen „SZM“) a Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D., vedoucí Oddělení historického výzkumu-Slezský ústav SZM. SZM je správcem Národního památníku 2. světové války v Hrabyni. Scénář zachycuje historii tábora, která kopírovala československé dějiny - od kárného tábora, přes sběrný, cikánský tábor, internační středisko pro odsun Němců, tábor nucených prací až po socialistickou idylu rekreačního zařízení.

Současně s finalizací scénáře byly zahájeny práce na architektonickém řešení expozice (spolupráce s arch. Jaroslavem Obstem). Architektonický návrh všech částí expozice byl v r. 2015 předložen a slouží jako podklad pro grafické zpracování expozičních prostor v infocentru, ve vězeňském baráku, baráku dozorců a celém areálu Památníku, včetně navigačního a informačního systému. Významnou součástí plánované expozice budou i audiovizuální prvky, kterou jsou průběžně zajišťovány (vzpomínky několika posledních žijících pamětníků událostí ve válečném a poválečném táboře aj.).

V expozici budou využity historické školní filmy zachycující dějiny od 1. světové války do 60. let 20. století.

A.6.3 Členství v IHRA

V roce 2015 pokračovala spolupráce v rámci IHRA,²⁶ členkou české delegace v IHRA se v říjnu 2014 stala zástupkyně NPMK, právě v souvislosti s budováním Památníku.

Základem práce IHRA je působit na vládní i nevládní organizace v členských zemích, aby podporovaly povědomí a výuku o holocaustu. Do činnosti IHRA jsou prostřednictvím stálých členů v delegaci České republiky zapojeny následující české instituce:

- Ministerstvo zahraničních věcí
- MŠMT
- Památník Terezín
- Židovské muzeum v Praze
- Muzeum romské kultury
- Federace židovských obcí v České republice
- NPMK.

V rámci delegace spolupracují i další organizace a instituce České republiky (např. Úřad vlády České republiky, MŠMT, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo kultury, Památník Lidice/KP Pietní místo Lety, Památník Bubny).

A.6.4 Propagace Památníku

Byla vytvořena putovní výstava o historii místa budoucího Památníku. Na základě požadavku Stálé mise České republiky při Radě Evropy ve Štrasburku připravilo NPMK, ve spolupráci s MŠMT, výstavu popisující historii a současnost vzdělávání Romů v České republice. Pro prezentaci v zahraničí byly vytvořeny anglické verze obou výstav.

Česká verze výstavy o budování Památníku byla prezentována na řadě škol v celé České republice; v okolí budoucího Památníku navíc na obecních úřadech, v informačních centrech a dalších místech; výstava o vzdělávání Romů byla dosud prezentována zejména jako doprovodná akce během seminářů a přednášek zabývajících se romskou problematikou, např. v Poslanecké sněmovně či Senátu Parlamentu České republiky. Aktuálně je nabízena i středním, vyšším a vysokým školám zaměřeným na pedagogiku a sociální práci. V roce 2015 byla anglická verze výstavy o vzdělávání Romů zapůjčena velvyslanectví ČR v Bělorusku k prezentaci u příležitosti 70. výročí založení OSN

Důležitou součástí propagace existence bývalého tábora a budoucího Památníku v jeho místě bylo rozšiřování povědomí o něm prostřednictvím akcí v areálu, mezi něž patřily:

- ve spolupráci s MRK organizace každoročního pietního aktu v neděli nejbližší 21. srpnu, na připomínku největšího transportu vězňů do Osvětimi, který byl z Hodonína vypraven právě tento den roku 1943. V roce 2015 se pietní akt konal 23.8., z důvodu dostavby nebyl areál budoucího Památníku přístupný, pietní akt se konal na lesním hřbitůvku s vystoupením PhDr. M. Pánkové.
- komentované prohlídky areálu pro tuzemské i zahraniční studenty a další zájemce,
- spolupráce s regionálními sdělovacími prostředky (zejm. s tiskem).

²⁶ IHRA - Mezinárodní aliance pro připomínku holocaustu (International Holocaust Remembrance Alliance), založena 7.5.1998. Česká republika je členem od roku 2002.

A.6.5 Další aktivity související s budováním Památníku

Dne 8.12.2015 se uskutečnilo 2. jednání Pracovní skupiny pro budování Památníku při NPMK.

V prosinci 2015 zpracovalo NPMK k postoupení vládě České republiky *Informaci o postupu prací na budování Památníku romského holocaustu v Hodoníně u Kunštátu a jeho oficiálním označení Památník Hodonín u Kunštátu.*

A.7 Objekt Jeruzalémská 12, Praha 1 – příprava redislokace Pedagogické knihovny

Investiční záměr:

**NPMK – Jeruzalémská 12, Praha 1 – rekonstrukce,
č. SMVS: 233V014000103**

V roce 2015 byla dokončena příprava a byla zahájena rekonstrukce objektu Jeruzalémská 12, Praha 1, a to na základě materiálu schváleného poradou vedení MŠMT s názvem „Návrh na bezúplatný převod nemovitosti v areálu Mikulandská, Praha 1 do vlastnictví Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze a návrh na redislokaci Pedagogické knihovny J. A. Komenského“, č. j. 39970/2012-19 a následných kroků (uzavření *Dohody o předání nemovitostí Mikulandská 134/5 a podmínkách užívání bytu a nebytových prostor* mezi VŠUP a NPMK ze dne 21.10.2014, předložení a schválení investičního záměru pro rekonstrukci objektu Jeruzalémská v celkové výši 62,470 mil. Kč).

V roce 2015 se v oblasti rekonstrukce uskutečnily níže uvedené činnosti :

- dokončení projektové dokumentace pro provedení stavby
- výběrové řízení na generálního dodavatele stavby
- uzavření smlouvy s generálním dodavatelem (firma AVERS)
- výběrové řízení na projektanta interiéru
- uzavření smlouvy s projektantem interiéru (firma ORIGON)
- předání staveniště dodavateli 5. 8. 2015
- zahájení rekonstrukce (cca v polovině srpna 2015)
- do konce r. 2015 byla realizována většina bouracích prací (rozsah bourání je enormní)
- proběhla rekonstrukce obou střech
- proběhla rekonstrukce kotelny
- byly zahájeny práce na vzduchotechnice a elektro
- průběžně probíhá upřesňování a úpravy projektu podle vyvstávších nepředvídatelností.

V roce 2015 byl vypracován a schválen materiál *Stěhování Pedagogické knihovny J. A. Komenského a ostatních pracovišť NPMK z Mikulandské 5, Praha 1, do rekonstruovaného objektu v Jeruzalémské 12, Praha 1, včetně harmonogramu a finalizace uložení, péče a ochrany knihovního fondu. Z objektu Mikulandské 5 bude PK vystěhována do 30.6.2016.*

A.8 Rekonstrukce přízemí objektů Valdštejská 18 a 20, Praha 1

Investiční záměr:

NPMK JAK – Valdštejská 18 a 20, Praha 1 – rekonstrukce přízemí a dílčí opravy objektů,

č. SVMS: 233V014000099

V r. 2015 byla dokončena částečná rekonstrukce objektů, kde větší část přízemí byla dlouhodobě po nestandardním opuštění prostor posledním nájemcem a vlivem nevypořádání jeho nesplněných závazků nevyužívána. Provedená rekonstrukce odstranila havarijní stav prostor a přízemí se tak stalo organickou součástí prostor muzea, což umožňuje výrazně vyšší komfort pro návštěvníky, rozšíření výstavních prostor i nezbytného zázemí. Součástí akce byly rovněž další drobné zásahy v ostatních podlažích objektu, zejména rekonstrukce sociálních zařízení pro návštěvníky i zaměstnance, instalace bezpečnostních systémů objektu.

Rekonstruované prostory byly zkolaudovány 24.3.2015, zkušební provoz byl zahájen 2.5.2015 a slavnostní otevření se uskutečnilo 10.6.2015 za přítomnosti 1. náměstka MŠMT Jana Zikla.

Část B. Komentář k tabulkám

B.1 Údaje o zpracovateli (tabulka č. 1)

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (dále jen NPMK) je státní příspěvkovou organizací spadající přímo do působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. NPMK vzniklo k 1.7.2011 přičleněním bývalé Národní pedagogické knihovny Komenského k Pedagogickému muzeu J. A. Komenského v Praze.

Přehled základních činností

1) Výzkumná, vzdělávací, pedagogická, publikační, výstavní, propagační, přednášková a kulturně výchovná činnost v oblasti českých dějin školství, učitelstva a vzdělanosti v evropském kontextu. (Zřizovací listina NPMK)

2) Správa a ochrana muzejního sbírkového fondu z oblasti dějin školství, učitelstva a vzdělanosti.

(Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů; zřizovací listina NPMK a Smlouva mezi Spolkem MILIDU, Basilej, Švýcarsko a Pedagogickým muzeem J. A. Komenského v Praze ze dne 10. září 1991 (vztahuje se ke správě a péči o Archiv P. Pittra a O. Fierzové))

3) Správa knihovního fondu veřejné Pedagogické knihovny J. A. Komenského

(V souladu se zákonem č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) a zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (staré tisky a staré školní učebnice); zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a zákonem č. 216/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony)

4) Budování Památníku Hodonín u Kunštátu a příprava scénáře a následná realizace stálé historické expozice.

(Činnost vychází z usnesení vlády ČR ze dne 2. března 2011 č. 158 o změně usnesení vlády ze dne 4. května 2009 č. 589 k úpravě pietních míst v Letech u Písku a v Hodoníně u Kunštátu; ze zřizovací listiny NPMK)

5) Administrativa, ekonomická a správní činnost ve vztahu k budovám (včetně IT, spolupráce s médii, účetnictví a personalistiky, spisové služby, vedení projektů aj.).

6) Metodické a vzdělávací programy pro školy s využitím krátkodobých výstav z dějin školství a stálé expozice *Odkaz J. A. Komenského. Tradice a výzvy české vzdělanosti Evropě* včetně pracovních listů pro žáky a studenty.

B.2 Celkové finanční prostředky organizace za hlavní činnost (tabulka č. 2)

- Sumář za NPMK

Údaje o podílu státního rozpočtu na financování činnosti zpracovatele:

Schválený rozpočet: Čj.44008/2014-5 ze dne 21.01.2015	Rozpočet celkem 28 622 353,00 Kč
---	---

Rozpočet po změnách:	Úprava
Čj.4078/2015 ze dne 17.02.2015	936 023,00 Kč
Čj.12097/2015-1 ze dne 11.05.2015	-125 967,00 Kč
Čj.12045/2015 ze dne 18.05.2015	150 000,00 Kč
Čj.20185/2015-1 ze dne 09.06.2015	541 165,00 Kč
Čj.20184/2015-1 ze dne 22.07.2015	213 300,00 Kč
Čj.25498/2015-1 ze dne 24.07.2015	85 000,00 Kč
Čj.12097/2015-2 ze dne 11.08.2015	-67 514,00 Kč
Čj.34322/2015-1 ze dne 07.10.2015	356 000,00 Kč
Čj.42060/2015-1 ze dne 30.10.2015	81 535,00 Kč
Čj.12097/2015-3 ze dne 10.11.2015	-46 529,00 Kč
Rozpočet po změnách celkem:	30 595 366,00 Kč

v tom:

Navýšení tarifů	81 535,00 Kč
Konference Liberec	150 000,- Kč
Projekty :	
Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek	265 000,00 Kč

2321 - Retrokonverze lístkového katalogu fondu PK	425 080,00 Kč
Projekt VISK	85 000,00 Kč
Projekt Památník Hodonín	225 000,00 Kč
Zpřístupnění Archivu P.Pitra a O.Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu	508 920,00 Kč
Skutečné čerpání k 31.12.2015	30 579 584,00 Kč

Limit počtu zaměstnanců

Schválený rozpočet:

Čj.44008/2014-5 ze dne 21.1.2015 43,24

Po změnách:

Čj.478/2015-1 ze dne 17.02.2015 - projekty 1,35

Čj.20184/2015-1 ze dne 22.07.2015 – projekty 0,5

Čj.34332/2015-1 ze dne 07.10.2015 - projekty 0,45

Celkem: **45,54**

Průměrný plat: 26 618,00 Kč

Stručné hodnocení nákladů a výnosů organizace za hlavní činnost:

Náklady

Nejvyšší nákladovou položkou organizace je **nákup služeb**, který zahrnuje náklady na zajištění provozu budov Valdštejská 18 a 20, Mikulandská, Jeruzalémská a depozitářů v Roháčově ul. a ve Lhotě (jedná se o pravidelné výdaje za elektrickou energii, plyn, vodné a stočné, servis a údržbu výtahů, elektrických a plynových zařízení, hydrantů a hasicích přístrojů, pojištění, telekomunikační a poštovní poplatky, úklid budov, správu počítačové sítě, svoz odpadů atd.).

Dále jsou v této položce zahrnuty náklady na právní služby, grafické a tiskařské služby (tisk odborných publikací, časopisu Historia scholastica a propagačních materiálů z oblasti dějin školství a Památníku Hodonín u Kunštátu, grafika a tisk putovních výstav k 700. výročí narození Karla IV. a výstavy o Komenském pro školy aj.), poplatky za účast na odborných seminářích a konferencích.

Další významnou nákladovou položkou je spotřební materiál, pohonné hmoty a především za knihy a předplatné časopisů vč. zahraničních pro veřejnou specializovanou Pedagogickou knihovnu J. A. Komenského.

Výnosy

Výnosy organizace za rok 2015 tvoří vstupné do Národního pedagogického muzea, prodej propagačních předmětů z dějin školství a historie muzea (pohledy, plakáty, magnetky) a odborných historických, kmenologických a pedagogických publikací a čtenářské poplatky v Pedagogické knihovně.

B.2.1 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – sumář (tabulka č. 2.1) (prostředky poskytnuté z kapitoly MŠMT)

- 2.1.1 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- kmenová činnost
- 2.1.2 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- navýšení tarifů
- 2.1.3 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- 2321 Retrokonverze
- 2.1.4 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- Památník Hodonín
- 2.1.5 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- APP
- 2.1.6 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- Konference Liberec
- 2.1.7 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- Záchrana starých tisků
- 2.1.8 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- VISK

Příspěvek od zřizovatele pro rok 2015 nepokryl náklady v kmenové činnosti, proto byl na jejich pokrytí v souladu s Rozpisem závazných a orientačních ukazatelů na rok 2015 využit rezervní fond, který byl pro tento rok rozpočtován.

Rok 2015 byl náročný z hlediska zajištění mimořádných úkolů, a to organizace mezinárodní vědecké konference v Liberci, dokončení likvidace pobočky Pedagogické knihovny na MŠMT, dokončení rekonstrukce budov Národního pedagogického muzea ve Valdštejnské 18 a 20 (IZ: NPMK JAK – Valdštejnská 18 a 20, Praha 1 – rekonstrukce přízemí a dílčí opravy objektů, č. SVMS 233V014000099). Dále byla zahájena rekonstrukce budovy v Jeruzalémské (IZ: NPMK – Jeruzalémská 12, Praha 1 – rekonstrukce, č. SMVS: 233V014000103), kam se v roce 2016 Pedagogická knihovna přestěhuje. V roce 2015 rovněž byla zahájena dostavba Památníku Hodonín u Kunštátu (IZ: NPMK – Památník Hodonín u Kunštátu – dostavba Památníku, č. SMVS: 233V014000101), kde bylo nutné zajistit jeho správu a bezpečnost.

B.2.2 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – sumář (tabulka č. 2.2) (prostředky poskytnuté MIMO kapitolu MŠMT)

Negativní hlášení.

B.3 Přehled o závazcích a pohledávkách (tabulka č. 3)

I. Přehled o závazcích ke dni 31.12.2015

Závazky dlouhodobé	0,00 Kč
Závazky krátkodobé	5.344.308,25 Kč
Závazky celkem k 31.12.2015	5.344.308,25 Kč

Nejvyšší položku krátkodobých závazků tvoří závazky z mezd zaměstnanců za měsíc prosinec 2015, spoření, sociální pojištění, zdravotní pojištění a daně ze mzdy splatné v měsíci lednu 2016.

II. Přehled o pohledávkách ke dni 31.12.2015

Pohledávky dlouhodobé	0,00 Kč
Pohledávky krátkodobé	2.234.664,64 Kč

Pohledávky celkem k 31.12.2015	2.234.664,64 Kč
z toho: pohledávky po lhůtě splatnosti	0,-- Kč
v tom: starší jednoho roku	0,-- Kč

B.4 Přehled o čerpání účelových prostředků (tabulka č. 4)

Mezinárodní konference Liberec **150.000,- Kč**
Příspěvek byl čerpán v plné výši.

Projekt:

Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek.

Přidělené prostředky byly vyčerpány v plné výši **265.000,- Kč**

Projekt:

2321 - Retrokonverze fondu PK

Přidělené prostředky **425.080,- Kč**

Příspěvek byl čerpán ve výši 418.122,- Kč

Vratka na účet MŠMT 6.958,- Kč

Projekt:

Projekt VISK

Přidělené prostředky byly vyčerpány v plné výši **85.000,- Kč**

Projekt:

Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí.

Přidělené prostředky **508.920,- Kč**

Příspěvek byl čerpán ve výši 508.196,- Kč

Vratka na účet MŠMT 724,- Kč

Projekt:

Památník Hodonín – odborná a kulturně vzdělávací příprava scénáře a expozice na pietních místech areálu.

Přidělené prostředky **225.000,- Kč**

Příspěvek byl čerpán ve výši 216.900,- Kč

Vratka na účet MŠMT 8.100,- Kč

Nedočerpané prostředky z projektů *Retrokonverze fondu PK*, *Zpřístupnění Archivu P.Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu a Památník Hodonín – odborná a kulturně vzdělávací příprava scénáře a expozice na pietních místech areálu* jsou prostředky na zákonné odvody z mezd – 15.749,- Kč, které nebylo možné předem odhadnout v přesné výši. Částka 33,- Kč je vratka OBV z projektu *Retrokonverze*. Tyto prostředky byly v termínu vráceny na účet MŠMT.

B.5 Čerpání účelových prostředků – přehled o prostředcích spolufinancovaných z rozpočtu EU a ostatní zahraniční programy (tabulka č. 5)

Negativní hlášení.

B.6 Peněžní fondy (tabulka č. 6)

Tvorba a použití peněžních fondů se řídí zákonem č. 218/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Fond odměn:

Byl vytvořen ze zlepšeného HV z roku 2014 a byl použit na výplatu odměn zaměstnancům v roce 2015 ve výši. **259.400,- Kč**

Fond kulturních a sociálních potřeb:

Fond kulturních a sociálních potřeb byl čerpán ve výši **107.160,-- Kč**

Rezervní fond:

V roce 2015 byly v souladu se zákonem č. 218/2000 sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) použity prostředky z rezervního fondu. **Použití těchto prostředků bylo schváleno rozpisem závazných a orientačních ukazatelů rozpočtu na rok 2015 ve výši 2.200 tis. Kč.** Skutečně bylo z rezervního fondu použito **2.135.143,05 Kč.**

Fond reprodukce majetku:

Z fondu reprodukce majetku bylo hrazeno:

- výpočetní technika
- vybavení nábytkem nově zrekonstruovaných prostor ve Valdštejské ulici
- kávovar – zlepšení služeb pro návštěvníky a účastníky seminářů a konferencí v NPMK
- oprava fasády budovy ve Valdštejské (na základě konzultace s NPÚ)
- soubor interaktivních audiovizuálních prvků do expozice
- malování ve Valdštejské
- renovace oken ve Valdštejské
- 2 x Server pro PK
- SW Portaro
- PDI na akci Jeruzalémská 12 - interiér
- drobné opravy a udržování spravovaných budov
- muzejní výstavní vitríny
- část rekonstrukce přízemí ve Valdštejské 18 a 20.

B.7 Přehled o použití prostředků z mimorozpočtových zdrojů (tabulka č. 7)

Fondy NPMK – viz tabulka č. 6

Granty, příjmy od ostatních subjektů – negativní .

B.8 Hospodářský výsledek a návrh přidělu do peněžních fondů (tabulka č. 8)

V roce 2015 bylo dosaženo **zlepšeného hospodářského výsledku** ve výši **326.805,29 Kč**. V souladu se zákonem č. 218/2000 sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) **navrhujeme následující rozdělení zlepšeného hospodářského výsledku:**

1. Fond odměn:	260.000,- Kč
2. Rezervní fond:	66.805,29 Kč
Celkem:	326.805,29 Kč

B.9 Majetek, s nímž je zpracovatel příslušný hospodařit

Majetek vedený v účetní evidenci NPMK byl plně využíván k plnění úkolů v souladu s Plánem činnosti pro rok 2015.

NPMK je příslušné hospodařit s budovami a pozemky na těchto adresách:

- Valdštejnská 18, 20, Praha 1 (sídlo NPMK)
- Jeruzalémská 12, Praha 1
- pozemek s budovami v katastrálním území v Hodoníně u Kunštátu (místo budoucího Památníku Hodonín u Kunštátu)

B.10 Provedení řádných a mimořádných inventarizací majetku a závazků

Inventarizace byla provedena ke dni 31.12.2015 v rámci zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů na příkaz ředitelky organizace. Inventarizace byla zahájena 1.11.2015 a ukončena 16.1.2016.

Ředitelkou NPMK PhDr. M. Pánkovou byly ustanoveny následující komise:

- inventarizační komise
- likvidační komise
- komise pro provádění inventarizace peněžních prostředků a cenin v pokladně

Inventarizační komise konstatovala soulad mezi účetní evidencí a inventárními soupisy, nebyly shledány inventurní rozdíly. Majetek navržený k vyřazení pro plnou opotřebovanost a nefunkčnost byl účetně odepsán a ekologicky zlikvidován.

Správa Sbírkky NPMK se řídí zvláštními předpisy (Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů) a dalších předpisů Ministerstva kultury (zejména Vyhlášky MK č. 275/2000 Sb., resp. Vyhlášky MK č. 96/2013 Sb., a souvisejících metodických pokynů).

B.11 Pořádání mezinárodních konferencí a zahraniční aktivity

NPMK spolupracuje s řadou zahraničních institucí, muzeí a památníků. V rámci zahraničních aktivit byly realizovány následující zahraniční pracovní cesty:

Řím (Itálie), 25. 2. - 2. 3. 2015

Účast: PhDr. M. Pánková, Ing. S. Cigánková

Účel: 3. setkání českých škol v Itálii, prezentace nadstavbového projektu *Rok s J. A. Komenským* a nabídka kulturně-vzdělávacích aktivit, vč. výstav, pro české školy v Itálii

Cílem cesty byla účast na dvoudenním 3. setkání českých škol v Itálii na zastupitelském úřadu ČR v Římě. Setkání se, kromě představitelů českých škol v Itálii, účastnili zástupci MŠMT, MZV, zastupitelského úřadu ČR v Římě, představitelé škol v ČR a české školy ve Francii. Během setkání prezentovala PhDr. M. Pánková nadstavbový projekt *Rok s J. A. Komenským* realizovaný v České škole v Římě v předešlém šk. r. (2013/14). Prezentace vzbudila velký ohlas a přítomné zástupkyně českých škol v Itálii projevíly o projekt zájem. Byla dohodnuta spolupráce při realizaci dalšího výročí v r. 2016 (700. výročí narození Karla IV.), a to jak s českými školami v Itálii, tak se ZÚ Řím. Dále byly předány informační materiály o výstavách NPMK k zapůjčení a o vzdělávacích programech, které NPMK realizuje pro školy.

Nitra (Slovensko) 15. - 17. 4. 2015

Účast: PhDr. J. Šimek, Ph.D.

Účel: přednášky u příležitosti výstavy D. A. Jablonský, projednání dalších možností zápůjčky výstavy o D. A. Jablonském na Slovensku

Služební cesta se uskutečnila na pozvání Pedagogické fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre u příležitosti prezentování výstavy připravené NPMK *Budování mostů. D. A. Jablonský v Evropě raného osvícenství*. Jako doplňkový program k výstavě a zároveň kurzu z dějin pedagogiky byla domluvena přednáška jednak o D. A. Jablonském a vzdělanosti v raném novověku, jednak přednáška/prezentace o Národním pedagogickém muzeu v Praze (dějiny a možnosti využití sbírek). Dále byly domluveny další zápůjčky výstavy o D. A. Jablonském.

Bratislava (Slovensko), 6. – 7. 5. 2015

Účast: Mgr. R. Indráková, Ing. E. Rezková

Účel: Mezinárodní konference – Školské knižnice jako informačné a kultúrne centrá škol

V rámci služební cesty proběhla návštěva Slovenské pedagogické knižnice. Jednáno o další spolupráci v mezinárodním projektu pro základní školy a víceletá gymnázia „*Záložka do knihy spojuje školy – Moudrost ukrytá v knihách*“. Byl analyzován stav školních knihoven na Slovensku za rok 2014. Příspěvek naší knihovny *Historie a současnost Sukovy studijní knihovny literatury pro mládež* Účastníky konference zaujal a byl pro všechny zajímavou informací v rámci výměny zkušeností.

Užhorod (Ukrajina), 20. 5. – 27. 5. 2015

Účast: Mgr. Jana Bartošová

Účel: účast na konferenci, návštěva archivu v Berehovu

Cesta se uskutečnila ve spolupráci s Východoevropskou slovanskou univerzitou (Eastern European Slavic University) na projektu *Český učitel a republika*. Během mezinárodní

konference *Slavic World: Current Challenges (slovanský svět: současné výzvy)* byl přednesen příspěvek: *Pedagogické osobnosti Podkarpatské Rusi ve fondech NPMK*. Dalším cílem cesty byla návštěva archivu v Berehovu, kde byly prostudovány a částečně pořízeny kopie příslušných inventárních knih (fond 28 – školský referát civilní správy a inventární knihy jednotlivých českých škol).

Sankt Petěrburg (Ruská federace), 2. – 6. 6. 2015

Účast: Mgr. M. Chrobáková, PhDr. L. Lajsková

Účel: účast na konferenci

Na dvoudenní mezinárodní konferenci *Hledání harmonie ve světě chaosu: J. A. Komenský a současná filozofie vzdělávání* (s hojným zastoupením komeniologů ze SRN, Japonska a polska) byly pracovníci NPMK předneseny dva příspěvky: *Humanismus P. Pittra na základě ideí Komenského* PhDr. L. Lajsková) a *Programy pro děti v duchu učení J. A. Komenského* (Mgr. M. Chrobáková). Dále se uskutečnilo setkání s pracovníky Výzkumného pedagogického centra J. A. Komenského a NOU Gymnázia „Peterschule“ v Sankt-Petěrburgu. Během cesty byly navázány nové a prohloubeny stávající kontakty s ruskými i zahraničními komeniology, kteří byli zároveň informováni o činnosti NPMK.

New York, USA, 16. - 24. 6. 2015

Účast: PhDr. M. Pánková

Účel: příprava výroční konference *Comenius Academic Club* a účast na ní, realizace výstavy *Vzdělávání pro všechny* (anglická verze)

Mezinárodní vědecká konference se uskutečnila ve dnech 20. – 21. 6. 2015, jejíž součástí byla vernisáž anglické verze výstavy připravené NPMK *Vzdělávání pro všechny*. Během vernisáže PhDr. M. Pánková přednesla projev o významu a odkazu J. A. Komenského. Výstava se setkala s velkým ohlasem a o její prezentaci projevil zájem několik organizací. Během konference udělila PhDr. M. Pánková 3 medaile J. A. Komenského osobnostem, kteří v USA propagují odkaz Komenského a českou kulturu: prof. Zdeněk David, prof. Vlado Šimko a ministryně školství státu New Jersey, Hon. Rochelle R. Hendricks, která se hlásí k odkazu J. A. Komenského. Účastníkům konference byly poskytnuty propagační materiály o NPMK.

Naarden, Nizozemí 5. 7. - 8. 7. 2015

Účast: PhDr. M. Pánková, P. Šolar

Účel: účast na vernisáži výstav k 600. výročí upálení J. Husa v Comenius Museum Naarden (Komenského muzeu v Naardenu)

Muzeum prezentovalo u příležitosti 600. výročí upálení J. Husa dvě výstavy „Slovo a pravda“ (NPMK na nich participovalo poskytnutím elektronických verzí školních obrazů) a „Jan Hus roku 1415 a 600 let poté“ (výstavu sestavilo Husitské muzeum v Táboře). Dále byly zdokumentovány Komenského zobrazení nacházející se v areálu muzea a mauzolea, byla prodiskutována další spolupráce mezi oběma muzei.

Mechelen (Belgie), 24. - 26. 8. 2015

Účast: PhDr. M. Pánková, Mgr. Ing. P. Holovková

Účel: návštěva muzea holocaustu v Mechelenu – Kazerne Dossin (Memorial, Museum and Documentation Centre on Holocaust and Human Rights – Památník, muzeum a dokumentační centrum holocaustu a lidských práv)

Cesta byla uskutečněna za účelem získání inspirace v souvislosti s připravovanou expozicí nově budovaného Památníku Hodonín u Kunštátu a navázání kontaktů s obdobnými muzei. Muzeum Kazerne Dossin v Mechelenu je jedním z nejnovějších a nejmodernějších muzeí v Evropě, které se věnuje otázce holocaustu. Během cesty byly navázány osobní kontakty s ředitelem muzea Kazerne Dossin, profesorem University of Antwerpen, Hermannem Van Goethem. Ředitel, prof. Van Goethe přislíbil spolupráci při přípravě expozice a zároveň upozornil na úskalí, s nimiž se muzeum při výstavbě potýkalo.

Bratislava (Slovensko), 12. - 15. 10. 2015

Účast: PhDr. J. Šimek, Ph.D.

Účel: Účast na konferenci *Škola základ života... História školství v archívnych dokumentoch*

Třídenní konferenci *Škola základ života... História školství v archívnych dokumentoch* pořádal Slovenský národní archiv v Bratislavě (SNA). Téma konference zcela odpovídalo zaměření NPMK a přineslo rozšíření pohledu na dějiny školství v určitých regionech Slovenska a možnosti využití pramenů (zejména co se týče období společného státu). Během konference byly navázány kontakty s pořadatelem konference ze Slovenského národního archívu a prodiskutována další možná spolupráce s bratislavským Múzeem školstva a pedagogiky, zejména ohledně projektu Učitel a republika – MŠaP je připraveno pomoci při rešerších slovenských materiálů.

Varšava (Polsko), 17. - 20. 10. 2015

Účast: PhDr. M. Pánková, Mgr. Ing. P. Holovková, PhDr. J. Šimek, Ph.D.

Účel: návštěva muzeí a památníků věnujících se historii 2. světové války

Cílem cesty bylo seznámit se s moderně pojatými expozicemi za účelem vytipování vhodných prvků a způsobů prezentace kritických historických událostí veřejnosti, které by mohly být využity v Památníku Hodonín u Kunštátu. Byly navštíveny tyto instituce: Muzeum varšavského povstání, Památník Pawiak. Muzeum nezávislosti, Muzeum dějin polských Židů. Byly získány podněty pro přípravu stálé expozice Památníku Hodonín u Kunštátu a k oslovení návštěvníka i na dalších úrovních vnímání (zejména emočních).

Lichtenfels (SRN), 23. - 25. 10. 2015

Účast: PhDr. J. Šimek, Ph.D.

Účel: účast na zasedání *Deutsche Comenius Gesellschaft - Jahrestagung und Mitgliederversammlung 2015 der Deutschen Comenius-Gesellschaft (DCG)*

Deutsche Comenius Gesellschaft (DCG) patří mezi nejvýznačnější světové komeniologické organizace a NPMK proto s touto organizací dlouhodobě udržuje kontakt a účastní se různých společných projektů: prozatím nejvýznamnějším výsledkem vzájemné spolupráce je vytvoření české verze výstavy o D. A. Jablonském a vydání českého překladu sborníku vydanému u příležitosti 350. výročí narození tohoto významného osvícenského učenice a vnuka J. A. Komenského. Členové DCG spolupráci s NPMK velice pozitivně vnímají, je tedy žádoucí udržovat kontakty a povědomí o činnosti muzea.

Štrasburk (Francie), 23. – 27. 11. 2015

Účast: PhDr. M. Pánková, PhDr. L. Lajsková, Petr Šolar

Účel: instalace a zahájení výstavy *Přemysl Pitter – Righteous among the Nations (Přemysl Pitter – spravedlivý mezi národy)* v budově Evropského parlamentu ve Štrasburku

Výstava byla prezentována na pozvání europoslance prof. J. Kellera u příležitosti plenárního zasedání Evropského parlamentu. Při vernisáži promluvily zástupkyně NPMK – ředitelka PhDr. M. Pánková a pracovnice Archivu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové, PhDr. L. Lajsková. V průběhu trvání výstavy byla realizována komentovaná prohlídka pro zájemce z řad poslanců Evropského parlamentu. Během výstavy byly prezentovány publikace a propagační materiály NPMK k P. Pittrovi. Byly navázány významné kontakty s europoslanci (J. Keller, O. Sehnalová atd.). Cesty bylo dále využito k návštěvě univerzitního města Heidelberg (SRN), kde pobýval na studiích J. A. Komenský. V Heidelbergu navštívili pracovníci NPMK ze studijních důvodů pro zamýšlenou expozici v NPMK i unikátní *Muzeum kázně* (studentské vězení, které fungovalo až do počátku 20. století). Byla zajištěna fotodokumentace Univerzity Heidelberg. Po ukončení zasedání Evropského parlamentu byla výstava deinstalována a převezena zpět do NPMK.

Hof (SRN), 2. 12. 2015

Účast: Mgr. M. Chrobáková, PhDr. L. Lajsková, P. Šolar

Účel: zahájení výstavy *Europäischer Humanist Přemysl Pitter (Evropský humanista Přemysl Pitter)*

Itinerář německé verze po německy mluvících zemích zajišťuje *Ackermann Gemeinde*. Během zahájení výstavy Dr. Lajsková přednesla zdravici ředitelky NPMK dr. Pánkové v průběhu neformální části probíhala debata s místními návštěvníky, kteří se o odkaz P. Pittra živě zajímali. Byly navázány zajímavé kontakty, je možná propagace odkazu P. Pittra v místní literární obci.

Celkové náklady na zahraniční pracovní cesty činily: **497.200,- Kč**

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského pořádalo v roce 2015 mezinárodní vědeckou konferenci v Liberci s názvem: Výchova a vzdělávání V poutech totalitárního myšlení a systémů. Obecně pedagogická a historická analýza vybraných výchovných a vzdělávacích koncepcí a školských systémů, které propadly nebezpečství totalitarismu či v průběhu 20. století pod totalitními systémy fungovaly,

Viz bod A.2.2.1.

Část C. Tabulky

1. Údaje o zpracovateli
2. Celkové finanční prostředky organizace za hlavní činnost
 - 2.1 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost - sumář (prostředky poskytnuté z kapitoly MŠMT)
 - 2.1.1 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- kmenová činnost
 - 2.1.2 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- navýšení tarifů
 - 2.1.3 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- 2321 Retrokonverze
 - 2.1.4 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- Památník Hodonín
 - 2.1.5 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- APP
 - 2.1.6 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- mezinárodní konference Liberec
 - 2.1.7 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- Záchrana starých tisků
 - 2.1.8 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- VISK
 - (2.1.9 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost)
 - 2.2 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost - sumář (prostředky poskytnuté MIMO kapitolu MŠMT)
 - (2.2.1 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost)
 - (2.2.2 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost)
3. Přehled o závazcích a pohledávkách
4. Přehled o čerpání účelových prostředků
5. Čerpání účelových prostředků - přehled o prostředcích spolufinancovaných z EU)
6. Peněžní fondy
7. Přehled o použití prostředků z mimorozpočtových zdrojů
8. Hospodářský výsledek a návrh přidělu do peněžních fondů

Přílohy

Projekty

Projekt Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu

I. Úvod

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (dále jen NPMK) předložilo resortní projekt zkvalitnění procesu digitalizace a následného zpřístupnění archivu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové (APP) široké veřejnosti. APP byl založen v roce 1991 v souvislosti s předáním písemností Přemysla Pittra a Olgy Fierzové do péče NPMK, kde je i uložen. APP vznikl cílevědomým zájmem jeho původců o zachování dokumentace své činnosti. Dokumenty předkládají obraz dějinných okolností 20. století tak, jak se promítly do jejich životů i spolupráce, kterou navázali již v roce 1927. Přestože byla vlivem událostí válečného období celistvost fondu poněkud narušena, mj. z důvodu bezpečnosti tzv. Pittrových dětí i spolupracovníků, mají archivní dokumenty velkou historickou hodnotu a jsou bezesporu nedílnou součástí našeho národního dědictví.

V současné době se stále více paměťových institucí zapojuje do kvalitní digitalizace sbírkových fondů. Jde o progresivní trend, který má umožnit zpřístupnění sbírkových předmětů, archiválií, knih, audio i video nahrávek, co možná největšímu počtu badatelů a dalších uživatelů. **V APP dlouhodobě probíhá (v souladu se zákonem o ochraně sbírek) průběžné odborné zpracovávání dokumentů a sbírkových předmětů v počítačovém systému Bach** pro zpracování archivních a muzejních sbírkových fondů. Bylo zapsáno a věcně odborně popsáno cca 950 fotografií, cca 700 knih (knihovna obsahuje více než 1100 svazků) a část archiválií. Zapisování do systému Bach provádí odborná pracovnice archivu, zároveň dochází i k dalšímu zpracování – podrobnému odbornému popisu včetně dohledávání údajů, ztotožňování vyfotografovaných osob prostřednictvím odborné literatury, internetu a rozhovorů s pamětníky. Materiál je také odborně využíván pro publikace, filmovou dokumentární tvorbu i pro výstavy, které jsou formou zápůjček dále nabízeny zájemcům – badatelům.

II. Odůvodnění

Systém Bach **neumožňuje zpřístupnit** zpracované záznamy včetně jejich digitálních kopií **v prostředí internetu**, resp. world wide webu. Systém Bach rovněž neumožňuje správu řízeného slovníku předmětových hesel v hierarchické struktuře, který je jednou ze základních podmínek pro kvalitní věcné zpracovávání dokumentů. **Z výše uvedených důvodů projekt předložil řešení v souladu se současnými stále více uplatňovanými trendy, a to v podobě přechodu do nového systému Verbis/Portaro, ve kterém by probíhalo zpracovávání, resp. zpřístupňování záznamů včetně jejich digitálních kopií prostřednictvím online databáze, dostupné na webu NPMK.**

Větší část archivu tvoří ve Švýcarsku systematicky utříděný materiál, který obsahuje 243 archivních kartonů. Druhou, menší částí jsou písemnosti darované přáteli původců fondu, žijícími v Čechách, materiály z činnosti Pedagogického muzea J. A. Komenského v Praze (dokumentace ke konferencím a výstavám věnovaným Přemyslu Pittrovi a Olze Fierzové) a práce vzniklé na základě studia v archivu uložených písemností – práce seminární,

absolventské a diplomové (34 kartonů). Součástí fondu je i knihovna obsahující nyní více než 1100 svazků. Jde většinou o knihy náboženské, nachází se zde díla životopisná, teoretická a historická, psaná převážně česky a německy, některá také anglicky a francouzsky.

Další součástí, **Kartotéka dětí ze zámků**, obsahuje řadu výjimečných dokumentů z let 1945 – 1947, které se vztahují k akci *Zámky*. Jsou to například seznamy židovských dětí z koncentračních táborů a seznamy dětí z internačních táborů, také pátrací spisy poválečného repatriačního úřadu. Dále jsou zde uloženy protokoly, plakáty, korespondence a další informace o židovských i německých dětech. Kartotéka obsahuje cca 17 tisíc dokumentů.

III. Cíl projektu

V roce 2014 bylo plánováno:

1) pokračování ve skenování dokumentů,

2) vlastní práce s dokumenty, tzn. katalogizace a jejich zpřístupnění prostřednictvím online katalogu na webu NPMK.

NPMK v současnosti disponuje technickým zázemím, vhodným pro realizaci projektu. Nejdůležitější je vysoce výkonný knižní skener, který je primárně určen k maximálně šetrné digitalizaci knih a archivních dokumentů. Skeny jsou následně zpracovávány na dvou pracovních stanicích, které jsou optimalizovány pro práci s digitálními dokumenty ve vysokém rozlišení. Pro potřeby digitálního archivu byl rovněž pořízen server s diskovým polem a externí disky pro zálohy. V roce 2012 byl zakoupen i kvalitní archivní obalový materiál, takže již zpracované materiály budou šetrně uloženy v depozitáři.

Pro pilotní část byla vybrána Kartotéka dětí ze zámků, mj. i pro návaznost na audio a video výpovědi bývalých tzv. židovských a německých dětí P. Pittra ze *zámeckých ozdravoven*. Tato část APP je velmi cennou, dosud badatelsky nevytěženou, obsahuje řadu výjimečných dokumentů z let 1945 – 1947, které se vztahují k akci *Zámky*. Jsou to například seznamy židovských dětí z koncentračních táborů a seznamy německých dětí z internačních táborů, také pátrací spisy poválečného repatriačního úřadu. Dále jsou zde uloženy protokoly, plakáty, korespondence a další informace o židovských i německých dětech. Kartotéka obsahuje cca 17 tisíc položek.

IV. Postup a metody řešení

- 1) Ochranné reformátování dokumentů formou digitalizace, vytvoření technického, resp. technologického zázemí pro modernizovanou variantu digitalizace a zpracování dokumentů
- 2) Příprava webu APP (sekce/modul na webu NPMK)
- 3) Zpracování digitalizovaných dokumentů a jejich zpřístupnění prostřednictvím online katalogu na webu NPMK
- 4) Vytvoření tezauru pro věcné zpracování dokumentů

Ad 1)

Ochranným reformátováním se rozumí převádění dokumentů na náhradní média v případě ohrožení původních dokumentů – v případě APP se jedná o jednotlivé listy, které jsou mnohem náchylnější k poškození, než např. knihy v pevných vazbách. Pro APP byla zvolena technologie digitalizace na tzv. knižním skeneru, jehož technické parametry jsou pro dokumenty APP nejvhodnější. Protože se u ochranného reformátování klade důraz na trvalé dochování ve zpřístupnitelné podobě, je součástí technologického postupu nejen převedení na jiné médium, ale i jeho trvalá archivace. Pro tyto účely byl pořízen server s dostatečnou diskovou kapacitou, dále byl vytvořen software pro automatizovanou manipulaci s dokumenty

po skenování, parametrizované přesně podle potřeb dokumentů APP, a licence na software Verbis.

Současně byla připravena pracoviště pro zpracovávání digitalizovaných dokumentů v systému Verbis – pro zpracovávání záznamů, resp. Portaro, tj. online katalog, jehož prostřednictvím budou záznamy a digitální kopie dokumentů zpřístupňovány – přímo nebo zprostředkovaně v badatelně muzea v případě dokumentů s citlivými informacemi.

Ad 2)

Pro APP byla vytvořena **speciální sekce na webu NPMK – <http://pitter.npmk.cz>**, kde jsou v testovacím provozu zpřístupněny informace o APP. V testovacím provozu je také **online katalog s již zpracovanými záznamy, viz <http://katalog.pitter.npmk.cz>**.

Ad 3)

Zpracování, tj. skenování, popis dokumentů a supervize záznamů byly prováděny na základě pracovních smluv, resp. dohod o provedení práce, za spolupráce s garanty projektu – věcným a technologickým. Zpracované dokumenty jsou následně zpřístupňovány na webu NPMK, resp. v jeho speciální sekci pro APP. Vzhledem k citlivé povaze některých dokumentů je proto během zpracování a supervize určeno, zda konkrétní dokument lze zpřístupnit online nebo zda bude k dispozici pouze v APP.

Ad 4)

Pro potřeby věcného zpracovávání dokumentů APP byl vytvořen řízený slovník předmětových hesel v stromové (hierarchické) struktuře – tzv. tezaurus. Tento tezaurus bude ve stromové struktuře k dispozici i na webu jako součást online katalogu, což umožní návštěvníkům **digitálního APP** přesnou orientaci v dokumentech z více hledisek – tematického, chronologického, personálního, geografického, konkrétních akcí/aktivit a pod.

V. Výstupy projektu

Výsledky dosažené v rámci projektu umožňují:

- ochranné reformátování dokumentů ve zpřístupnitelné a uživatelsky vstřícné podobě s eliminací případného poškození archiválií
- následovat současné moderní evropské trendy sdílení sbírkových předmětů, archiválií, knih, audio i video nahrávek včetně jejich digitálních kopií **v prostředí internetu (webových stránkách NPMK)**
- výrazně **zvýšit dostupnost** Archivu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové jako mimořádného historického zdroje dokumentů o dějinných událostech 20. století pro badatele i širokou veřejnost na webových stránkách NPMK
- využití zpracovaných záznamů **v prostředí internetu** a jejich **zapojení do výuky** společenských věd na všech stupních škol
- **pedagogům a studentům všech stupňů škol** prostřednictvím sdílených audio/video nahrávek rozhovorů a výpovědí pamětníků a tzv. bývalých „židovských a německých dětí P. Pittra“ **prohloubit a oživit** v etické výchově **prezentaci kladných morálních společenských vzorů** (následné vydání DVD nahrávek či možnost připojení na web přímo během vyučovací hodiny)

Projekty retrokonverze

- resortní projekt MŠMT – **Retrokonverze fondu PK**
- projekt v rámci grantového programu VISK 5 – Retrokon – **Retrospektivní konverze unikátní kartotéky učebnic**

Projekt Retrokonverze fondu PK

Základním cílem projektu je retrospektivní konverze lístkového katalogu²⁷ hlavního fondu PK, zpřístupnění záznamů a tím i největšího oborově zaměřeného fondu v oblasti pedagogiky, výchovy, vzdělávání a školství prostřednictvím online databáze v prostředí internetu. Realizace projektu umožňuje významně zkvalitnit informovanost a dostupnost knihovního fondu PK nejen uživatelům z Prahy či blízkého okolí, ale umožní i vzdáleným uživatelům online objednávky výpůjček dokumentů a na ně navazující služby (rešeršní či reprografické) i rozšíření meziknihovních služeb. Výsledkem bude vytvoření velkého množství kvalitních bibliografických záznamů, které nově „otevrou“ velkou část knihovního fondu uživatelům z řad odborné pedagogické i laické veřejnosti.

Projekt byl pokračováním resortního projektu z let 2010 – 2013, v jehož rámci bylo zpracováno řádově 75 tisíc titulů, což představuje cca 120 tisíc svazků. Zhruba 5 tisíc svazků prošlo navíc fyzickou kontrolou (bylo nutno je dovézt z mimopražského skladu ve Stehelčevsi, resp. ve Lhotě u Dolních Břežan). Retrokonverze fondu PK je velice náročná jak z hlediska personálního, tak i časového a finančního. Při tradičním způsobu retrokonverze v PK, který probíhal do roku 2009, byl během kalendářního roku zpracován vždy pouze jeden rok zpětně, což ve výsledku znamená, že by retrokonverze trvala min. 50 – 55 let. Proto se PK rozhodla, obdobně jako velké knihovny v Evropě, řešit retrospektivní konverzi rychlejší cestou za pomoci finančních dotací ze strany státu. Jedním z hlavních důvodů k rychlému postupu a uvolnění finančních prostředků u výše zmíněných knihoven byla (samozřejmě vedle snahy o široké zpřístupnění fondů těchto knihoven) právě ekonomická efektivnost. Pomalá retrokonverze katalogů velkých knihoven je z ekonomického hlediska neefektivní nejen s ohledem na růst cen (inflace), ale především proto, že katalogy velkých knihoven jsou natolik rozsáhlé, že bez významné finanční dotace nemohou tyto instituce jejich retrospektivní konverzi dokončit v potřebném časovém horizontu a často ji nemohou ani zahájit. Proto se PK rozhodla řešit tuto situaci projektem, za jehož finanční pomoci by dokázala retrokonverzi dokončit během **5 – 6 let**.

Pro efektivní postup retrokonverze PK zvolila následující metodu: **důsledné využívání, resp. přebírání již zpracovaných záznamů**, a to jak z České národní bibliografie (ČNB), tak z databáze Moravské zemské knihovny (MZK), která PK svá data poskytla, resp. z dalších externích databází, dostupných prostřednictvím internetu.

V případech, kdy nebylo možné převzít záznam z externí databáze, byl záznam do databáze pořízen přepisem katalogizačního lístku. Jde o metodu pracnější i časově náročnější, než je přebírání záznamů z externích databází.

Ve zbývajících případech, kdy nebylo možné převzít záznam z externí databáze a při přepisu lístku nebylo možné identifikovat zcela jednoznačně důležité údaje, bylo nutné přistoupit

²⁷ Retrokonverze katalogu znamená převod katalogu z lístkové do elektronické podoby. V současné době je převedena do strukturované textové podoby pouze část katalogů českých knihoven, většina jich stále existuje v lístkové podobě, což znamená, že většina fondů českých knihoven zůstává de facto „uzavřena“ pro jejich vzdálené uživatele. Obdobná situace je i u katalogu a fondu PK, jejíž fond je v ČR největší oborově zaměřenou sbírkou dokumentů pro oblast pedagogiky, výchovy, vzdělávání a školství.

k tzv. retrokatalogizaci (retrospektivní katalogizaci) s využitím metody de visu, tedy s knihou v ruce. Tato metoda je nejpracnější, časově nejnáročnější a kromě osoby pracovníka retrokonverze zaměstná i obsluhu knihovního skladu včetně dopravy konkrétních dokumentů z mimopražského depozitáře PK, což zároveň zvyšuje i její finanční nároky.

Před převodem záznamů do ostré databáze/ katalogu PK prošly záznamy supervizí, tzn., že byly zkontrolovány jak z formálního tak věcného hlediska. Tato supervize minimalizuje chyby, které by mohly zapříčinit nedostupnost primárního dokumentu pro uživatele.

V roce 2015 PK pokračovala především v retrokonverzi historických periodik a řešení problémových záznamů z předchozích let. Přestože tyto činnosti významně zvýšily nároky na supervizory a současně i délku zpracování, jsou nezbytně nutné k tomu, aby výsledné záznamy kvalitou odpovídaly požadavkům definovaným národními, resp. mezinárodními standardy.

Retrospektivní konverze unikátní kartotéky učebnic – grantový projekt MK – VISK

I. Cíle projektu

Cílem projektu bylo:

1. Analýza kartotéky učebnic jako podklad pro vytvoření speciálního tezauru
2. Vytvoření speciálního tezauru pro kartotéku učebnic
3. Zahájení testovacího režimu zpracování
4. Souběžné řešení problémových záznamů, zbývajících z předchozích etap retrokonverze

II. Realizované etapy projektu

Ad 1) - 2) Analýza kartotéky učebnic jako podklad pro vytvoření speciálního tezauru

Kartotéka učebnic obsahuje cca 150 tisíc lístků, vztahujících se k cca 80 tisícům titulů učebnic a je mimořádně cenným informačním pramenem, ve kterém jsou věcně zpracovány všechny učebnice, z fondu PK; tato kartotéka patří mezi jeden z nejvyhledávanějších informačních pramenů v knihovně, protože jako jediná umožňuje vícehlediskový přístup k rozsáhlému fondu učebnic.

Analýza se zaměřila na členění kartotéky na české učebnice, slovenské učebnice a cizojazyčné učebnice. Dále pak na členění podle vyučovacích předmětů, v rámci jednotlivých předmětů pak podle typů škol chronologicky cca od poloviny 19. stol. do současnosti. Rozdělení v kartotéce je podrobné, ale zdaleka není ve všech předmětech jednotné, proto bylo třeba tuto situaci detailně zmapovat. V kartotéce lze vyhledávat mj. i podle učebnic pro menšinové školy (Sudety), školy hudební, jazykové, školy pro hluchoněmé, střední odborné školy, odborná učiliště a pod. Odděleně jsou vedeny učebnice a skripta pro vysoké školy – ty jsou členěny podle vysokých škol a jejich fakult. Všechna tato hlediska byla sledována a zohledňována.

Na základě analýzy kartotéky bylo přistoupeno k zpracování soupisu všech rozřazovacích hesel, která se (jako nižší řadicí hierarchická úroveň vytvořila jádro deskriptorů nově vytvářeného tezauru).

Ad 3) Zahájení testovacího režimu zpracování

Na základě zpracovaného seznamu byl testován zpětný věcný popis a podle potřeb byly připravené deskriptory upravovány, resp. byly vytvářeny nedeskriptory. Tato práce je mimořádně náročná i proto, že jednotlivé učební předměty měly v různých obdobích různé názvy a současně se lišily i podle typů škol a pod. Z toho vyplynulo, že tezaurus bude muset být průběžně doplňován a upravován, pro tyto potřeby byla jmenována pracovní skupina, jejímž úkolem bude udržet tezaurus konzistentní, s využitím odkazového aparátu a současně také s vysvětlujícími poznámkami, které jsou nezbytný předpokladem pro správné chronologické začlenění jednotlivých dokumentů. Ostrý provoz zahájen v roce 2015.

Ad 4) Souběžné řešení problémových záznamů, zbývajících z předchozích etap retrokonverze

Knihovna i nadále řešila zbývajících problémové záznamy z předchozích etap retrokonverze. Přestože se množství záznamů předaných do Souborného katalogu ČR nemůže rovnat s předchozími roky, i tak knihovna předala nezanedbatelné množství dat velmi kvalitních, protože všechny tyto záznamy byly důsledně zpracovávány s knihou v ruce.

III. Realizované zabezpečení projektu

- a) Prostředky z dotace:
 - a. ostatní osobní náklady na pracovníky provádějící retrokonverzi
- b) Vlastní prostředky:
 - a. mzdové prostředky pro pracovníky PK, zajišťující průběh celého projektu – řešitelský tým
 - b. mzdové prostředky pro pracovníky PK, kteří zpracovávali záznamy

IV. Závěr - výstupy projektu

V roce 2015 bylo zahájeno rutinní zpracování záznamů dle nově vytvořeného tezauru, tj. seznamu deskriptorů vč. nedeskriptorů. Tím byly podchyceny de facto všechny variantní názvy učebních předmětů za období tří staletí. Využití tezauru bude probíhat ve dvou rovinách, a to jednak pro zpracovatele věcného popisu při aktuálním i retrospektivním věcném zpracování. Dále bude tezaurus využíván uživateli při vyhledávání, tzn. bude základním orientačním prvkem v rozsáhlém fondu učebnic a umožní tak přístup k učebnicím bez ohledu na to, jak byly učební předměty pojímány i pojmenovávány v průběhu tří staletí. Realizace projektu umožňuje významně zkvalitnit informovanost a dostupnost knihovního fondu PK, díky dotaci z grantového programu bude možné další zkvalitňování bibliografických záznamů po věcné stránce, což umožní lépe zpřístupnit velkou část největšího českého oborového fondu pro oblast pedagogiky, výchovy, vzdělávání a školství odborné veřejnosti z celé České republiky, a to nejen prostřednictvím výpůjčních služeb, ale současně také v rámci meziknihovních služeb, rešeršních služeb i reprografických služeb, dostupných rovněž v rámci e-PK – elektronické pedagogické knihovny.

Významným výstupem je rovněž předání zpracovaných záznamů do Souborného katalogu ČR a jsme rádi, že opět cca dvě třetiny z předaných záznamů tvoří záznamy titulů, které jsou v českých knihovnách poměrně unikátní.

Projekt Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek

Cílem projektu je záchrana a zachování kulturního dědictví v oblasti dějin pedagogiky, školství a učitelstva. Zachovávání kulturních statků je základním posláním muzejních institucí, jak vyplývá ze zákona č. 122/2000 Sb. Projekt se předkládá každoročně již od r. 2009.²⁸ Díky prostředkům z tohoto projektu se podařilo nákupem zachránit velké množství předmětů dokumentujících výuku (zejm. školních obrazů).

Projekt je rozdělen na dvě části:

1. Záchrana²⁹ a zpracování starých tisků ze sbírek NPMK
2. Záchrana historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek.

ad 1. Sbírece starých tisků (tj. tisků vydaných mezi léty 1501 – 1800) nebyla dlouhodobě věnována dostatečná pozornost, ať již z hlediska jejího odborného zpracování, tak její prezentace a hlavně v podobě náležitě péče o fyzický stav tisků. Cílem je zajistit postupné odborné restaurování všech starých tisků (tj. tisky vydané do r. 1800), včetně jejich uložení do vhodných obalů a rozšiřování fondu starých tisků nákupem.

Prostředky budou průběžně čerpány na nákup a restaurování vybraných starých tisků a zajištění zhotovení nekyselých obalů na staré tisky.

ad 2. Muzeum od svého založení koncem 19. století prošlo řadou organizačních změn a mnohokrát se stěhovalo, někdy byly sbírky převáděny do jiných institucí, což znamenalo výrazné ochuzení sbírkového fondu. Z těchto důvodů trojrozměrné předměty (zejména školní pomůcky a zařízení) jsou ve sbírkách muzea zastoupeny minimálně. K rozšiřování sbírek často chyběly i prostory. V souvislosti s vybavováním škol moderními vyučovacími pomůckami a školního mobiliáře i modernizací dnešních školních budov obecně, staré školní zařízení a dokumentace o činnosti škol nenávratně mizí (tj. vybavení učeben – školní lavice, tabule, katedry, ale i třeba svítidla, dále vybavení školních kabinetů, školní obrazy, ale i učebnice, vysvědčení, pochvaly, ročenky škol atd.). V současné době je zapotřebí vyvinout maximální úsilí k tomu, aby byly mnohé předměty prostřednictvím nákupů (i darů) od jednotlivců či institucí zachráněny. K tomu je třeba zajistit potřebné finanční krytí, aby bylo možno sbírkově cenné předměty okamžitě odkoupit a zajistit tak pro budoucí generace.

Prostředky budou průběžně čerpány na nákup zejména školních pomůcek, učebnic, sešitů, psacích potřeb, map, školního zařízení, včetně tělocvičného náradí, a školní dokumentace všeho druhu, včetně fotografií. Prostředky budou dále použity na restaurování poškozených vzácných školních obrazů, školního mobiliáře, školních pomůcek a dalších sbírkových předmětů.

²⁸ V r. 2009 byl dosavadní resortní projekt *Záchrana a zpracování starých tisků ze sbírek PM JAK* z r. 2007 rozšířen na projekt *Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek*.

²⁹ Záchranou se rozumí i zabezpečení odborného ošetření (konzervování, restaurování) existujících sbírkových předmětů, aby nedocházelo k jejich další deteriorizaci. Jde zejména o staré tisky nebo staré školní obrazy. Tyto (a další) předměty vykazují značnou kyselost, která zapříčinila ztrátu elasticity a pevnosti papíru. Někdy lze hovořit o celkové degradaci papíru, která způsobuje lámání a trhání papíru. Restaurátorskými zásahy lze tuto degradaci omezit, případně i zastavit.

Osnovy akreditovaných programů

Historie českého školství a vzdělanosti součástí výuky dějepisu:

- Středověké a raně novověké školství. Nadčasový odkaz J. A. Komenského
Počátky středověké vzdělanosti, kdo vlastně uměl ve středověku číst a psát? Šíření vzdělanosti mezi měšťany a šlechtu. Přelomové názory J. A. Komenského, Komenského učebnice.
- Vzdělávání všem - osvěcenská reformy školství na konci 18. století
Důvod zavedení povinné školní docházky, struktura tereziánského školství, jak vypadala škola přelomu 18. a 19. století. Efektivita reform.
- Boření mýtů - vzdělávání dívek a žen v 19. století
Snahy žen o vyšší vzdělání - jak se ženy mohly samostatně žít? Aktivita mužů ve vzdělávání žen (K. S. Amerling, V. Náprstek). Vznik škol pro ženská povolání. Tlak společnosti na zaměstnání „vhodná pro ženy“. Mateřské školy a opatrovny.
- Kdo byl omezován v přístupu ke vzdělání?
Kolik stálo studium? Možnosti čerpání stipendií. Historie škol pro zdravotně a mentálně postižené. Období druhé světové války a vyloučení židovských a romských dětí z běžné výuky. Omezování možností studia na středních a vysokých školách v době komunismu.
- Výchova loajálního občana
Snaha státu vychovat ze žáka loajálního občana - „upravování“ dějepisného vyučování, výběr článků do čítanek, občanská výchova.
- Každodenní život ve škole
Vzhled a vybavenost školních budov; hygienické nároky na školní budovu. Vývoj školního nábytku, tradice didaktických pomůcek, zdravotnické akce ve školách (očkování, boj proti alkoholu a pohlavním chorobám, problematika tuberkulózy, lékařské prohlídky); branná výchova.

Významné osobnosti moderních dějin. Evropský humanista Přemysl Pitter v kontextu 20. století

- možnost zařazení dokumentárního filmu T. Škrdlanta „Nemusíte to nazývat náboženstvím“ o životě a díle P. Pittra, který je koncipován a primárně určen jako výukový film (doba trvání cca 29 min.) - nebo dokumentárního pořadu o osudech tzv. „dětí P. Pittra“
- představení schématu, jak je možno dokumentární film zařadit do výuky a dále jej zpracovat se studenty (např. metoda doplňování časové přímky - uvědomění si přelomových dějinných milníků 20. století)
- představení dalšího úkolu: hledej jiný název pro film, napiš krátkou recenzi či oznámení o uvedení filmu např. v televizi...), studenti tak zpracovávají hlavní poselství a odkaz P. Pittra prostřednictvím mediálního sdělení
- pomocí dobových dokumentů, fotografií a odborné literatury ozřejmit na pozadí doby hlavní inspirativní zdroje pro činnost P. Pittra (důsledky 1. světové války, hospodářské krize, pacifistické hnutí, dílo L. N. Tolstého a P. Chelčického, křesťanství...)

- přiblížit aktivity ve prospěch dětí na pražském Žižkově ve 20. a 30. letech 20. století - budování a provoz Milíčova domu
- poválečná „akce zámky“ jako naprosto unikátní příklad cesty ke smíření - pomoc židovským dětem vracejícím se z koncentračních táborů a německým dětem z internačních táborů
- období exilu v 50. - 60. letech 20. století, pomoc uprchlíkům v uprchlickém táboře Valka u Norimberka
- představení aktivizačních metod pro práci se studenty, práce s dobovými texty (možno zařadit i texty v angličtině a němčině - dle metody CLIL)
- seznámení s odbornou literaturou i s díly P. Pittra (Duchovní revoluce, Nad vřavou nenávisti...), představení knihy P. Kohna „Zámky naděje“ a knihy „Dětské osudy“ O. Fierzové

Současná literatura pro děti a mládež

1. Nástin vývoje literatury pro děti a mládež u nás po roce 1990.

Tematické zaměření soudobé literatury pro děti a mládež, vznik nových nakladatelství, celostátní soutěže zaměřené na literaturu pro děti a mládež:

- a. Zlatá stuha
- b. SUK - Čteme všichni
- c. Magnesia Litera

Přehled oceněných autorů a jejich děl v uplynulých dvaceti letech.

2. Čtenářské preference dětí na základě výsledků celostátní čtenářské ankety.

Výsledky ankety v letech 1993 - 2013. SUK - Čteme všichni.

Čeští autoři a překladová literatura. Vliv televize a filmu na čtenářské preference dětí.

3. Čeští autoři a ilustrátoři ocenění v letech 2000 - 2014 v mezinárodních soutěžích.

Přehled oceněných autorů doplněný vybranou bibliografií jejich děl.

Ukázky oceněných knih (z fondu Sukovy knihovny)

4. Elektronické zdroje informací o dětské literatuře.

Přehled relevantních webových stránek, portálů či katalogů.

Forma: prezenční přednášky

+ soupis doporučené studijní literatury

Vzdělávací cíl:

Seznámení posluchačů s vybranými autory literárních děl pro děti a mládež, kteří publikovali v letech 1993 - 2013. Náměty na doporučenou četbu s přihlédnutím k současným čtenářským zájmům žáků a k rozvoji jejich čtenářské gramotnosti.

Seznam zkratk

AKS	automatizovaný knihovnický systém
ASUD	Asociace učitelů dějepisu
CASLIN	souborný katalog ČR
CES	Centrální evidence sbírek
CLIL	výuka předmětu v cizím jazyce (Content and Language Integrated Learning)
CŠK	Centrum pro školní knihovny
ČNB	Česká národní bibliografie
ČPT	Český pedagogický tezaurus
ČR	Česká republika
e-PK	elektronická pedagogická knihovna
FF	Filozofická fakulta
IBBY	Mezinárodní sdružení pro dětskou knihu (International Board on Books for Young People)
IHRA	International Holocaust Remembrance Alliance (Mezinárodní aliance pro připomínku holocaustu)
KOSABI	Kooperační systém článkové bibliografie
KP	kulturní památka
MěK	Městská knihovna
MK	Ministerstvo kultury
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZK	Moravská zemská knihovna
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NIDV	Národní institut pro další vzdělávání
NPMK	Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského
NPÚ	Národní památkový ústav
OMEP	L'Organisation Mondiale pour l'Éducation Préscolaire (Světová organizace pro předškolní výchovu)
PBD	pedagogická bibliografická databáze
PČR	Parlament České republiky
PedF	Pedagogická fakulta
PK	Pedagogická knihovna J. A. Komenského
PMJAK	Pedagogické muzeum J. A. Komenského v Praze (do 30.6.2011, od 1.7.2011 změna názvu na NPMK)
RDA	Resource Description and Access (Popis zdrojů a přístup) - nová katalogizační pravidla
SDRUK	Sdružení knihoven ČR
SKIP	Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR
SPŠ	střední průmyslová škola
SŠ	střední škola
SW	software
TUL	Technická univerzita v Liberci
UK	Univerzita Karlova
ÚV	Úřad vlády
VISK	Veřejné informační služby knihoven – program ministerstva kultury
VOŠ	vyšší odborná škola
VŠUP	Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze
ZŠ	základní škola